

ACCOMMODATIEGEBONDEN JONGERENWERK IN HAARLEM

**213a-onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid
van het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk**

**Coördinatie: Lisette Goudsmit, afdeling Concerncontrol gemeente Haarlem
Rapportage: Mascha Kunst, MK Onderzoek en Advies**

Haarlem, december 2017

SAMENVATTING

Haarlem kent een breed en gevarieerd aanbod aan accommodaties en organisaties voor het jongerenwerk. Naast stedelijk jongeren centrum Flinty's is er een groot aantal meer wijkgerichte accommodaties. In opdracht van het college van B&W is een 213a-onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van deze accommodaties. Ter beantwoording van de centrale onderzoeksvraag en de elf deelvragen is gebruik gemaakt van een documentenstudie en analyse van cijfermatige gegevens en informatie uit interviews met sleutelpersonen. De focus was vooral gericht op accommodaties waar de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd (Haarlem Effect, DOCK, STAD, Streetcornerwork, Youth for Christ en Leger des Heils) gebruik van maken. Waar mogelijk en relevant zijn in het onderzoek ook andere organisaties (onder andere Rebus, SportSupport, Centrum voor Jeugd en Gezin en de politie) meegenomen.

De centrale vraag van het onderzoek is: Hoe doeltreffend en doelmatig is het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk?

Uit het onderzoek komt naar voren dat deze vraag lastig valt te beantwoorden omdat harde criteria ontbreken. Nagenoeg alle dertig geïnterviewden, zowel binnen de gemeente als uit het veld, zijn echter de mening toegedaan dat het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk op punten doeltreffender en doelmatiger kan. Meer feitelijke gegevens, zoals cijfers over de openingstijden en bezettingsgraad van accommodaties, wijzen eveneens in deze richting. De geïnterviewden hebben een groot aantal ideeën aangedragen over de wijze waarop de doeltreffendheid en doelmatigheid vergroot zou kunnen worden.

Indien de gemeente de doeltreffendheid en doelmatigheid van de accommodaties van het jongerenwerk in de toekomst wil verhogen dan is meer sturing nodig, met name daar waar het gaat om accommodaties die gemeentebesit zijn. Het verdient aanbeveling om, ondanks dat het accommodatiebeleid primair als eigen bedrijfsvoeringsverantwoordelijkheid van welzijnsinstellingen wordt gezien, als gemeente het voortouw te nemen in het opstellen van een inhoudelijke toekomstvisie en plan van aanpak waarin het vergroten van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk centraal staat. Hiermee wordt tegelijk invulling gegeven aan de nog openstaande opdracht uit de gemeentelijke nota Herijking visie jongerenwerk (2015) om te komen tot "een heldere visie en aanpak over de wijze waarop we de huisvesting voor jongerenactiviteiten in de toekomst vorm geven". Sleutelwoorden hierbij zijn: flexibiliteit, continuïteit, duidelijkheid, samenwerking, afstemming en creativiteit. Daarbij dienen duidelijke criteria en indicatoren opgesteld te worden die als maatstaf kunnen dienen voor de doeltreffendheid en doelmatigheid van het accommodatiegebonden jongerenwerk. Daarnaast is het de aanbeveling om op korte termijn:

- te komen tot een betere samenwerking en afstemming binnen de gemeente, daar waar het gaat om vraagstukken van optimaal gebruik van accommodaties voor jongerenwerk en de doelgroepen ervan;
- te komen tot een eenduidige en duidelijke sturing en communicatie vanuit de gemeente richting de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en andere relevante organisaties wat betreft de doelgroepen van de accommodaties voor het jongerenwerk;
- te komen tot een betere samenwerking tussen de organisaties in het veld (Samenwerkingsverband Jeugd, Centrum voor Jeugd en Gezin en politie) wat betreft het accommodatiegebonden jongerenwerk (o.a. uitwisseling van kennis en informatie over en weer en doorverwijzing) en te komen tot een in de stad op elkaar afgestemd, aansprekend aanbod, aan activiteiten;
- een actueel en volledig overzicht op te stellen van de openingstijden van alle accommodaties voor jongerenwerk en de daar aangeboden activiteiten en dit op een toegankelijke wijze beschikbaar te stellen aan zowel de doelgroep van het jongerenwerk als organisaties in het veld (bijv. via een app en/of de door actualisatie van de website www.jongin haarlem.nl) en het beheer voor langer tijd te beleggen;
- te voorkomen dat jongeren voor een gesloten deur komen bij accommodaties voor jongerenwerk door bijvoorbeeld personele wisselingen en ziekte; en
- een pilot te houden met openstelling van één of meer accommodaties voor jongerenwerk van Haarlem Effect en/of DOCK in de weekends (en schoolvakanties).

Zowel bij de uitwerking van de aanbevelingen op korte termijn als bij de op te stellen visie is het belangrijk om daar waar relevant, naast de organisaties uit het veld, ook de jongeren zelf te betrekken.

Tot slot is het aan te bevelen om voor een nader te bepalen periode bepaalde gegevens over gemeentelijke accommodaties nauwkeurig en op een eenduidige wijze te (laten) registreren. Te denken valt aan cijfers over de kosten van de huisvesting van het jongerenwerk, de openingstijden en bezettingsgraad van de accommodaties, de bezoekersaantallen (inclusief bereik van de doelgroep) en de maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld vermindering van overlast in de stad), waarbij een goede toelichting op de cijfers belangrijk is.

ACCOMMODATIEGEBONDEN JONGERENWERK HAARLEM

Voornaamste resultaten 213a-onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van accommodaties voor jongerenwerk

- Harde criteria en cijfers over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor jongerenwerk ontbreken.
- Het algemeen oordeel van geïnterviewden is dat de doeltreffendheid en doelmatigheid op punten beter kan.
- Aanbevelingen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van accommodaties voor het jongerenwerk te vergroten zijn:
  - Opstellen van een inhoudelijke toekomstvisie en plan van aanpak over het vergroten van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor jongerenwerk.
  - Betere samenwerking en afstemming binnen de gemeente en eenduidige en duidelijke sturing en communicatie richting organisaties in het veld.
  - Betere samenwerking tussen de organisaties in het veld en een in de stad op elkaar afgestemd activiteitenaanbod.
  - Opstellen en communiceren van een actueel en volledig overzicht van de openingstijden van alle accommodaties en de aangeboden activiteiten en het beheer hiervan voor langere tijd beleggen.
  - Voorkomen dat jongeren voor een gesloten deur komen bij accommodaties.
  - Openstelling van één of meer accommodaties in de weekends (en schoolvakanties) in de vorm van een pilot.
- Doeltreffendheid en doelmatigheid van (gemeentelijke) accommodaties voor jongerenwerk kunnen gemeten worden door hierover criteria en indicatoren op te stellen en, voor een nader te bepalen periode, bepaalde gegevens nauwkeurig en eenduidig te registreren.

15

Haarlem kent een gevarieerd aanbod aan accommodaties voor jongerenwerk. Er zijn verspreid over de stad 15 vaste accommodaties voor jongerenwerk, waarvan 9 gemeentebestuur.

€400.000

De huurkosten voor de 9 gemeentelijke accommodaties voor jongeren- (en welzijnswerk) bedragen per jaar €400.000 exclusief gebruikerslasten. Slechts een deel hiervan kan aan het jongerenwerk worden toegerekend. Registratie van de huurkosten gebeurt op pandniveau en niet naar werkvorm.

MIN. 20-50

MAX. 700-750

Bezoekersaantallen variëren per accommodatie van ongeveer 20-50 unieke bezoekers op jaarbasis tot 700-750. Bezoekersaantallen zeggen echter niet alles.

Accommodaties voor jongerenwerk zijn vaak beperkt open. Geen enkele accommodatie is in het weekend structureel open. In schoolvakanties zijn veel accommodaties vaak deels gesloten. Een actueel en volledig overzicht van openingstijden ontbreekt.

De bezettingsgraad van accommodaties is vaak beperkt.

Veel accommodaties staan een groot deel van de tijd leeg.

Bezoekersaantallen, bezettingsgraad en doorstroomcijfers worden vaak niet structureel, eenduidig en precies bijgehouden.

Alle geïnterviewden vinden dat accommodaties voor jongerenwerk zinvol (kunnen) zijn voor bepaalde activiteiten en jongeren. Over de noodzaak van (vaste) accommodaties lopen de meningen uiteen.

De mate van doorstroom van jongeren van het accommodatiegebonden jongerenwerk naar reguliere clubs en verenigingen varieert, maar lijkt over het algemeen beperkt.

Organisaties die relatief weinig gemeentelijke subsidie krijgen en kleinere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd lijken relatief veel (kwetsbare) jongeren te bereiken, soms ook zonder (vaste) accommodaties.

De echt moeilijke doelgroep, met veel problemen en/of sterk overlastgevend gedrag, wordt vaak beperkt of niet bereikt met accommodaties voor jongerenwerk. Ambulant jongerenwerk slaagt er beter in om deze groep te bereiken.

Organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd doen doorgaans geen onderzoeken naar de mening van jongeren over accommodaties voor het jongerenwerk. Wel worden meningen vaak gepeild in meer persoonlijk contact.

Onder de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd vindt uitruil van accommodaties voor jongerenwerk en van kantoor- en spreekruimten beperkt plaats.

De mate waarin organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd gebruik maken van accommodaties van andere organisaties, zoals bijvoorbeeld sportclubs en scholen, varieert.

De meeste accommodaties zijn (redelijk) geschikt voor het jongerenwerk. Wel verschillen ze sterk qua faciliteiten en mogelijkheden voor externe verhuur.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1. INLEIDING	1
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	1
1.2 Vraagstelling van het onderzoek	2
1.3 De onderzoeksaanpak	3
1.4 De opzet van het rapport	4
2. ACCOMMODATIEGEBONDEN JONGERENWERK: BELEID EN BETROKKEN ACTOREN	5
2.1 Jongerenwerk in Haarlem	5
2.2 Interne organisatie accommodatiegebonden jongerenwerk: bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen en relevante beleidskaders	8
2.3 Externe partners accommodatiegebonden jongerenwerk: Samenwerkingsverband Jeugd en overige betrokkenen	15
3. ACCOMMODATIES VOOR JONGERENWERK	21
3.1 Accommodaties voor jongerenwerk in Haarlem	21
3.2 Accommodaties voor jongerenwerk van het Samenwerkingsverband Jeugd	25
3.2.1 Gemeentelijke kosten per accommodatie	25
3.2.2 Openingstijden accommodaties, type aangeboden activiteiten en bezettingsgraad	27
3.2.3 Bezoekersaantallen en doorstroom naar reguliere clubs en verenigingen	33
3.2.4 Onderzoek onder jongeren over accommodaties voor het jongerenwerk	35
3.2.5 Uitwisseling van accommodaties onder partners van het Samenwerkingsverband Jeugd	36
3.2.6 Gebruik van andere accommodaties door het Samenwerkingsverband Jeugd	37
3.2.7 Oordeel over de geschiktheid van de accommodaties	39
3.3 Nut en noodzaak van accommodaties voor het jongerenwerk	40
3.4 Jongeren die niet bereikt worden met accommodaties voor het jongerenwerk	44
3.5 Ideeën om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk te vergroten	45
4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	48
4.1 Conclusies	48
4.2 Aanbevelingen	56
BIJLAGE 1 JONGERENWERK IN ZAA NSTAD, ALKMAAR EN AMSTELVEEN	60
BIJLAGE 2 GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN	61
BIJLAGE 3 GEINTERVIEWDE PERSONEN	63
BIJLAGE 4 DIVERSE CIJFERS OVER HAARLEMSE JONGEREN	64

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Artikel 213a van de Gemeentewet schrijft voor dat het college periodiek onderzoek verricht naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. Jaarlijks voert de gemeente Haarlem in dit kader twee onderzoeken uit. Een van de onderzoeken die de gemeente in 2017 uitvoert is het onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk (Programmabegroting 2017-2021, p. 286).

Twee jaar geleden, in 2015, heeft de gemeente Haarlem de nota Herijking visie jongerenwerk (reg. nr. 2015/200574) uitgebracht. Doel hiervan was om te komen tot omvorming van het jongerenwerk. Met de herijking werd gekozen voor prioritaire inzet op drie thema's: verbinden, versterking preventie en leefbare wijken. Daarnaast werd de herijking van accommodaties voor jongeren als belangrijk speerpunt genoemd, met als nagestreefde effecten:

- een heldere visie en aanpak over de wijze waarop we de huisvesting voor jongerenactiviteiten in de toekomst vorm geven; en
- het gebruik en de doelmatigheid van jongerenaccommodaties vergroten en waar mogelijk 'eigen' kantoorruimtes afbouwen.

(Maatschappelijk) vastgoed is de laatste jaren regelmatig onderwerp van onderzoek in gemeenten. Vaak zijn het rekenkamers die hier onderzoek naar doen. Volgens de Barometer Maatschappelijk Vastgoed 2016 (Veuger e.a. 2016) zijn er in de periode van 2010-2016 door rekenkamers in ruim 20 gemeenten¹ dergelijke onderzoeken gedaan. Doorgaans gaat het bij deze onderzoeken om de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het (maatschappelijk) vastgoed. De aanleiding voor deze onderzoeken is vaak gelegen in een combinatie van factoren: de boekwaarde van het vastgoed maakt vaak een vrij groot deel uit van de gemeentelijke balans, de exploitatiekosten drukken vaak stevig op de begroting, er is sprake van een toenemende leegstand in (delen van) het gemeentelijk vastgoed, en gemeenten zijn de afgelopen jaren regelmatig in het nieuws geweest vanwege het ontbreken van inzicht in het eigen (maatschappelijk) vastgoed en vanwege het ontbreken van een doeltreffende en doelmatige aanpak daarvan (Schönau 2015² en Veuger e.a. 2016). Tenminste drie gemeenten in Noord-Holland zijn er de laatste jaren, met wisselend resultaat, toe overgegaan om hun accommodaties voor het jongerenwerk (gedeeltelijk) te sluiten en het jongerenwerk anders vorm te geven: Zaanstad, Alkmaar en Amstelveen (zie bijlage 1).

Evenals andere gemeenten in Nederland, acht de gemeente Haarlem het zinvol om het gebruik van accommodaties voor jongerenwerk nog eens goed tegen het licht te houden. Worden accommodaties en ruimtes slim gebruikt? En: zijn de accommodaties noodzakelijk voor het accommoderen van de aangeboden activiteiten of zijn er goede alternatieven beschikbaar?

---

¹ In de volgende gemeenten zijn in de periode 2010-2016 door rekenkamers onderzoeken gedaan naar het (maatschappelijk) vastgoed: Arnhem, Amstelveen, Heusden, Waalwijk, Amsterdam (stadsdelen), Enschede, Eindhoven, Leiden, Gorinchem, Haren (GN), Bergeijk, Borger-Odoorn, Waddinxveen, Haarlemmermeer, Hogeveen, Oldenbroek, Epe, Nunspeet, Elburg, Putten, Hoorn, Rotterdam en Hilversum (Veuger e.a. 2016).

² "Door het gebrek aan een samenhangend beleidskader voor en adequate managementinformatie over de prestaties van maatschappelijk vastgoed, is er onvoldoende zicht op de doeltreffende en doelmatige inzet van vastgoed in bezit en overig beschikbaar vastgoed. Het is hierdoor niet uit te sluiten dat een deel van het maatschappelijk vastgoed inefficiënt of minder effectief gebruikt wordt dan mogelijk is, of dat er mogelijk onnodige of te grote investeringen worden gedaan." (Schönau 2015, p. 4 van de samenvatting)

1.2 Vraagstelling van het onderzoek

De centrale vraag van het onderzoek is: *Hoe doeltreffend en doelmatig is het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk?*

De focus is daarbij vooral gericht op accommodaties waar de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd (Haarlem Effect, DOCK, Stad, Streetcornerwork, Youth for Christ en Leger des Heils) gebruik van maken. Waar mogelijk en relevant worden in het onderzoek ook andere organisaties (bijv. Rebus en Sportsupport) en de accommodaties waar zij gebruik van maken meegenomen, evenals de meningen van organisaties die zelf geen eigen accommodaties hebben maar wel te maken hebben met het accommodatiegebonden jongerenwerk (bijvoorbeeld Centrum voor Jeugd en Gezin en politie Haarlem). Benadrukt dient te worden dat het in het onderzoek gaat om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de accommodaties voor het jongerenwerk en niet om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het jongerenwerk zelf.

De centrale onderzoeksvraag valt uiteen in de volgende deelvragen:

- 1) Wat wordt door de gemeente Haarlem verstaan onder jongerenwerk?
- 2) Heeft de gemeente Haarlem specifiek beleid op het terrein van accommodatiegebonden jongerenwerk, en zo ja wat zijn hiervan de uitgangspunten?
- 3) Welke organisaties in Haarlem bieden (door de gemeente gesubsidieerd) accommodatiegebonden jongerenwerk aan en om welke accommodaties gaat het?
- 4) Wat zijn de gemeentelijke kosten per accommodatie van het jongerenwerk?
- 5) Hoe is de openstelling (incl. weekends en vakanties) en bezettingsgraad van de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en wat voor soort activiteiten worden er aangeboden?
- 6) Hoeveel jongeren maken op jaarbasis gebruik van de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd (totaal en uitgesplitst naar type activiteiten) en hoe is de doorstroom van deze jongeren (naar bijv. reguliere (sport)clubs en verenigingen en culturele organisaties)?
- 7) Voor welke jongeren en activiteiten zijn accommodaties nodig en komt dit overeen met hoe het accommodatiegebonden jongerenwerk in Haarlem is georganiseerd? En ook: welke jongeren bereik je niet met accommodatiegebonden jongerenwerk?
- 8) Vragen de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd jongeren periodiek naar hun mening over het accommodatiegebonden jongerenwerk?
- 9) In hoeverre maken organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd momenteel gebruik van elkaars accommodaties en in hoeverre is verdere uitwisseling van elkaars accommodaties in de toekomst wenselijk en mogelijk?
- 10) In hoeverre maken organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd gebruik van de accommodaties van andere organisaties, zoals bijv. sportclubs en scholen, en in hoeverre is toename van dit gebruik in de toekomst wenselijk en mogelijk?
- 11) Hoe tevreden zijn de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd over de geschiktheid van de accommodaties voor de door hen aangeboden activiteiten?

De deelvragen worden beantwoord in hoofdstuk 4 bij de conclusies van het rapport. De onderbouwing daarvoor is voor de deelvragen 1, 2 en (gedeeltelijk 3) terug te vinden in hoofdstuk 2 en voor de deelvragen 3 tot en met 11 in hoofdstuk 3 van het rapport.

1.3 De onderzoeksaanpak

Om de onderzoeksvragen goed te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van zowel meer objectieve gegevens (feiten en cijfers) als meer subjectieve gegevens (meningen en oordelen). Het veldwerk voor het onderzoek vond plaats in de periode van april tot en met september 2017.

Ter beantwoording van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van de volgende drie onderzoeksmethoden:

- 1) documentenstudie;
- 2) analyse van cijfermatige gegevens; en
- 3) interviews met sleutelpersonen.

Ad 1) Documentenstudie

Voor het onderzoek zijn beleidsdocumenten van de gemeente Haarlem bestudeerd die relevante informatie bevatten in relatie tot het accommodatiegebonden jongerenwerk. Deze documenten zijn aangevuld met een beperkt aantal overige relevante documenten. Zie voor een compleet overzicht van de bestudeerde literatuur bijlage 2.

Ad 2) Analyse van cijfermatige gegevens

Voor het onderzoek zijn diverse cijfermatige gegevens verzameld en geanalyseerd: onder andere over de openingstijden, de bezettingsgraad, de bezoekers en de kosten van accommodaties en een aantal achtergrondcijfers over jongeren in Haarlem.

Ad 3) Interviews met sleutelpersonen

Voor het onderzoek zijn in totaal 30 personen geïnterviewd. In de meeste gevallen ging het hierbij om interviews met één sleutelpersoon, soms waren meerdere sleutelpersonen tegelijk aanwezig bij een interview. Daarbij ging het zowel om sleutelpersonen uit de gemeentelijke organisatie als 'uit het veld' (zie voor een compleet overzicht van geïnterviewde personen bijlage 3). De interviews hadden plaats aan de hand van een semi-gestructureerde vragenlijst afgestemd op de te interviewen personen. Sleutelpersonen van het Samenwerkingsverband Jeugd kregen grosso modo dezelfde vragen voorgelegd, sleutelpersonen van de gemeente en van overige organisaties alleen die vragen die voor hen relevant waren, aangevuld met eventuele overige relevante vragen.

Naast de geïnterviewde personen zijn ook nog diverse andere informanten (kort) geraadpleegd: diverse medewerkers van de gemeente Haarlem, diverse jongerenwerkers en vertegenwoordigers van organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en diverse vertegenwoordigers van de gemeente Alkmaar, Amstelveen en Zaanstad.

In de rapportage zijn meningen van geïnterviewden doorgaans niet tot de persoon herleidbaar weergegeven. Uitzonderingen hierop vormen passages in de tekst waar het wenselijk of nodig was om deze informatie wel weer te geven. Waar in de tekst meningen worden gepresenteerd van een organisatie (bijvoorbeeld "de gemeente") gaat het om uitspraken die de geïnterviewde sleutelpersonen hebben gedaan namens de organisatie waar zij werkzaam zijn.

Bezichtiging van diverse accommodaties

Aanvullend op voorgaande onderzoeksmethoden is begin juli 2017 een kort bezoek gebracht aan diverse accommodaties voor jongerenwerk. Doel hiervan was, om aanvullend op de accommodaties die reeds bezocht waren in verband met interviews op locatie, een globale indruk te krijgen van de verschillende accommodaties voor jongerenwerk in de stad.

1.4 De opzet van het rapport

Voorin het rapport is een beknopte samenvatting van de belangrijkste resultaten van het onderzoek opgenomen.

Hoofdstuk 2 gaat over de beleidskaders die relevant zijn voor het accommodatiegebonden jongerenwerk en de actoren die op dit gebied een rol spelen. Aan de orde komt wat door de gemeente Haarlem onder jongerenwerk wordt verstaan, wat de voornaamste doelen zijn, wie de doelgroep is en wordt ingegaan op het onderscheid tussen ambulant en accommodatiegebonden jongerenwerk. Verder worden die onderdelen van het gemeentelijk beleid belicht die relevant zijn voor het accommodatiegebonden jongerenwerk. Beschreven wordt welke gemeentelijke afdelingen een rol spelen als het gaat om accommodatiegebonden jongerenwerk en er wordt ingegaan op het Samenwerkingsverband Jeugd en overige organisaties die een rol spelen op het gebied van (accommodatiegebonden) jongerenwerk.

In hoofdstuk 3 staan de accommodaties voor het jongerenwerk centraal. Het hoofdstuk start met een overzicht van de accommodaties, de spreiding over de stad, de eigenaar en hoofdgebruiker van de accommodaties, het type accommodatie en de gemeentelijke kosten. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd: de openstelling, de bezettingsgraad, de aangeboden activiteiten, (aantallen) deelnemers/bezoekers, de doorstroming naar reguliere organisaties, de onderlinge uitwisseling van accommodaties onder de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd en het gebruik van accommodaties van andere organisaties, peilingen onder jongeren over de accommodaties en het oordeel over de geschiktheid van de accommodaties. Ten slotte wordt ingegaan op de vraag voor welke jongeren en activiteiten accommodaties voor jongerenwerk nodig zijn en welke jongeren er niet mee bereikt worden.

In hoofdstuk 4 worden de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd. In dit hoofdstuk wordt de centrale onderzoeksvraag over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor jongerenwerk beantwoord. Ook worden hier voor elk van de elf deelvragen van het onderzoek de voornaamste resultaten gepresenteerd.

Verder zijn nog bijlagen opgenomen over: de geraadpleegde documenten, de geïnterviewde personen en diverse cijfers over Haarlemse jongeren.

2. ACCOMMODATIEGEBONDEN JONGERENWERK: BELEID EN BETROKKEN ACTOREN

2.1 Jongerenwerk in Haarlem

Jongerenwerk algemeen

Van oudsher hebben gemeenten een belangrijke rol als het gaat om jeugdbeleid en jongerenwerk. Het jongerenwerk maakt onderdeel uit van de pedagogische basisinfrastructuur en is een zelfstandige voorziening naast school, kinderopvang/peuterspeelzalen en organisaties voor sport en cultuur (Nederlands Jeugd Instituut, 2015). Jongerenwerkers begeleiden individuele en groepen jongeren bij hun sociale en talentontwikkeling en kunnen een bijdrage leveren aan preventie van problemen en overlastbestrijding.

“Jongerenwerkers hebben een pedagogische rol als mede-opvoeder in de buurt. In samenwerking met andere opvoeders in het gezin, de school en andere partijen in de wijk helpen zij jongeren opgroeien en zich positief ontwikkelen. Ze ondersteunen en begeleiden jongeren, maar stellen ook grenzen en corrigeren hen. De talentbenadering is gericht op wat jongeren kunnen en willen leren in plaats van op wat zij niet kunnen en wat fout gaat.” (Nederlands Jeugd Instituut 2015, p. 7)

Met de komst van de nieuwe Jeugdwet in 2015 zijn gemeenten ook verantwoordelijk geworden voor alle vormen van jeugdhulp. De komst van de nieuwe Jeugdwet maakt deel uit van de ‘decentralisaties’ van zorg, werk en jeugdhulp naar gemeenten. Deze drie transitie in het sociale domein (Awbz naar Wmo, Participatiewet en Jeugdwet) vragen om een grote cultuurverandering, ook wel transformatie genoemd.

Noorda en Co (2009) onderscheiden twee functies van het jongerenwerk: een basisfunctie van ontmoeting en recreatie en een bijzondere functie (actieve toeleiding naar instanties die daarop zijn gespecialiseerd en bijzondere projecten zoals het bieden van tijdelijke hulpverlening). Daarnaast zijn als voorwaardelijke functies nog van belang: een ambulante functie, een netwerkfunctie en de functie van werkbegeleiding en scholing. Benadrukt wordt dat het belangrijk is om realistische verwachtingen te hebben van het jongerenwerk:

“Er bestaan veel misverstanden over jongerenwerk en de prestaties die het kan leveren. Het lijkt er soms op dat het een soort Haarlemmerolie is waarmee bijna alle maatschappelijke jeugdkwesties kunnen worden opgelost, variërend van gezellige vrijetijdsclub en poppodium tot overlastbestrijding, niet geüniformeerde politie, hulpverlener, bestrijder van voortijdig schoolverlaten, jeugdwerkloosheid en verslaving. Het liefst 24 uur per etmaal. Geen opgave voor gewone mensen, waardoor teleurstellingen dikwijls onvermijdelijk zijn.” (Noorda en Co, 2009, p. 37)

Binnen het jongerenwerk kan onderscheid gemaakt worden tussen accommodatiegebonden jongerenwerk (ook wel locatiegebonden jongerenwerk genoemd) en ambulant jongerenwerk. Bij ambulant jongerenwerk worden jongeren opgezocht in hun eigen omgeving. Bijvoorbeeld op straat, in een winkelcentrum, in een uitgaansgelegenheid, bij sportaccommodaties, rondom scholen en thuis.

Opgemerkt dient te worden dat lang niet alle jongeren behoefte hebben aan jongerenwerk. Volgens de rapportage van Noorda en Co uit 2009 heeft ongeveer 20% van de jeugdpopulatie behoefte aan jongerenwerk, waarbij het voor een groot deel gaat om laaggeschoolde jongeren en jongeren waarbij zich de nodige maatschappelijke problemen voordoen of die daar risico op lopen. De overgrote meerderheid van de jongeren heeft geen behoefte aan jongerenwerk. In die zin is jongerenwerk

volgens Noorda en Co niet zozeer een algemene basisvoorziening, maar meer een specifieke voorziening voor een afgebakende doelgroep³.

Beleidskaders jongerenwerk gemeente Haarlem

Eind 2011 verscheen de nota *Jongerenwerk: toekomstgericht in Haarlem* (reg.nr. 2011/9333531). Aanleiding voor deze nota was de vraag van de gemeenteraad om inzage te geven in het aanbod van het jongerenwerk in Haarlem. In de nota wordt onder andere ingegaan op de positie van het jongerenwerk binnen het gemeentelijk beeld, het vrije tijdsaanbod voor de jeugd en de vraag naar jongerenwerk. Voor de onderbouwing van de vraag naar jongerenwerk werd gebruik gemaakt van de resultaten van het onderzoek uit 2009 van Noorda en Co *Jongerenwerk in Haarlem. Bouwstenen meerjarenplan professioneel jongerenwerk 2010-2013*⁴.

Twee jaar geleden, in 2015, heeft de gemeente Haarlem de nota *Herijking visie jongerenwerk* (reg. nr. 2015/200574) uitgebracht. Doel hiervan was om te komen tot omvorming van het jongerenwerk. Aanleiding van de nota was onder andere de wens om de integraliteit van het beleid te versterken (waar passend onderwijs, participatie, sport, jongerenwerk en veiligheid samen komen), daar waar nodig te komen tot aanscherping van beleid en prioritering (in de keten preventie, vroegsignalering en vroegtijdige interventie en (dreigende) ontsporing van jeugdigen) en na te gaan welk beleid nodig is om de eigen kracht, het talent en de participatie van jongeren te stimuleren. De gemeente wilde samen met het in 2014 in het leven geroepen Samenwerkingsverband Jeugd een inhoudelijke vervolgstap maken.

In de nota valt te lezen dat de inzet van het jongerenwerk gericht is op vijf doelen: binding aan de samenleving (volwaardige participatie), vorming (educatie en talentontwikkeling), ontmoeting (sociale contacten en netwerk), ontspanning en gedragsbeïnvloeding (zoals identiteitsvorming, weerbaarheid, maar ook overlastbestrijding). Voor de periode van 2016-2019 zijn voor het jongeren- en straathoekwerk de volgende vier speerpunten geformuleerd:

- 1) Jongeren wordt geleerd voor elkaar te zorgen, initiatief te nemen en een actieve bijdrage te leveren om hun leefomgeving mooier en beter te maken.
- 2) De aanpak moet aansluiten bij de eigen kracht van jongeren, het gezin en het sociale netwerk, niet alleen bij hun primaire vraag. Jongeren zijn eigenaar van de aanpak.
- 3) Het jongeren- en straathoekwerk stelt grenzen en communiceert maatschappelijke normen en waarden.

---

³ De vraag is overigens of de 20% uit het onderzoek van Noorda en Co (2009) niet aan de hoge kant is, gezien uit onderzoek van Roorda e.a. (2010) naar risico- en criminele jongeren in Haarlem naar voren komt dat slechts 5% van de door hen onderzochte jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 17 jaar in de twee maanden voorafgaand aan het onderzoek een buurthuis had bezocht en slechts 1% aangaf na schooltijd naar een jongerencentrum te gaan. De respons van het onderzoek was met 21% echter aan de lage kant, waardoor het mogelijk is dat vooral jongeren die gebruik maken van het aanbod van het jongerenwerk ondervertegenwoordigd zijn in het onderzoek. Bovendien is er naast het accommodatiegebonden jongerenwerk ook nog het ambulante jongerenwerk, waar jongeren gebruik van kunnen maken.

⁴ In opdracht van de gemeente Haarlem heeft bureau Noorda en Co in 2009 een voorstel gemaakt voor de professionalisering van het jongerenwerk. *Jongerenwerk in Haarlem. Bouwstenen en meerjarenplan professioneel jongerenwerk 2010-2013* bevat een aantal constatering, conclusies en adviezen die nog steeds zinvol en bruikbaar zijn. Aan de orde komen (cijfermatige) informatie over de doelgroep van het jongerenwerk en informatie over het aanbod van jongerenwerk en andere vormen van begeleide vrijetijdsbesteding; contouren van doelstellingen, functies, typen activiteiten en rendement van modern jongerenwerk; en een voorstel voor professionalisering van het jongerenwerk met basiselementen als visie, doelgroepkeuze, inzet van middelen, organisaties, regie en monitoring.

- 4) Begeleiding van kwetsbare jongeren is noodzakelijk: zij zijn per definitie nog niet geheel zelfstandig en zelfredzaam.

Binnen deze algemene inzet werd gekozen voor prioritaire inzet op drie thema's: verbinden, versterking preventie en leefbare wijken. Daarnaast werd de herijking van accommodaties voor jongeren als aandachtspunt genoemd, met als nagestreefde effecten:

- een heldere visie en aanpak over de wijze waarop we de huisvesting voor jongerenactiviteiten in de toekomst vorm geven; en
- het gebruik en de doelmatigheid van jongerenaccommodaties vergroten en waar mogelijk eigen kantooruimtes afbouwen.

De gemeentelijke 'uitvraag' aan de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd luidde hierbij: jongerenaccommodaties openstellen voor gebruik door de partners van het Samenwerkingsverband voor kantoor- en spreekkamerdoeleinden. Aanvullend op voorgaande punten wordt door de afdeling Jeugd Onderwijs en Sport als een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst nog genoemd het meer multifunctionele gebruik van accommodaties en het meer gebruiken van niet alleen elkaars kantooruimten maar ook elkaars accommodaties voor activiteiten van het jongerenwerk.

In de nota *Herijking visie jongerenwerk* (reg. nr. 2015/200574) is geen heldere definitie van de doelgroep van het jongerenwerk opgenomen. Noch inhoudelijk, noch qua leeftijd waar de gemeente zich op richt. In de beleidsnota uit 2011 *Jongerenwerk: Toekomstgericht in Haarlem* (reg.nr. 2011/9333531) is de doelgroep wel omschreven. Deze bestaat enerzijds uit (vanuit preventief oogpunt) alle jongeren en anderzijds uit de kwetsbare jeugd waar zorg over bestaat of de jongeren die overlast veroorzaken. Daarbij gaat het om jongeren van ongeveer 12 tot ongeveer 18 jaar (m.u.v. jeugdparticipatieprogramma's tot 24 jaar).

Volgens een geïnterviewde beleidsmedewerker van de afdeling Jeugd Onderwijs en Sport richt het buurtgericht jongerenwerk zich vooral op kwetsbare jongeren en is het stedelijk jongerenwerk gericht op een bredere groep jongeren. Als specifieke doelgroepen worden momenteel onderscheiden: tieners (12-15 jaar), jongeren (16-23 jaar) en jeugd en jongeren (12-23 jaar).

Door organisaties in het veld worden soms andere en, qua leeftijd waar de focus op ligt, ook verschillende doelgroepen gehanteerd. Dit is afhankelijk van het type organisatie, het type activiteit en het type accommodatie. Sommigen richten zich met hun jongerenwerk ook op de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs.

In de nota *Herijking visie jongerenwerk* wordt behalve op de opdracht tot herijking van de accommodaties voor jongeren, en een in te zetten verschuiving van locatiegebonden jongerenwerk naar vindplaatsgericht jongeren- en straathoekwerk⁵, inhoudelijk verder niet expliciet ingegaan op het accommodatiegebonden c.q. locatiegebonden jongerenwerk. In de beleidsnota uit 2011 *Jongerenwerk: Toekomstgericht in Haarlem* wordt wel wat dieper ingegaan op de huisvesting van het jongerenwerk. Het gaat hier voornamelijk om een beschrijving van welke basisvoorzieningen per gebied voor de jeugd (gewenst) zijn. Daarnaast komen op verschillende plekken in de rapportage diverse accommodaties en de daar aangeboden activiteiten aan de orde en wordt een aantal resultaten van het onderzoek van Noorda en Co uit 2009 gepresenteerd (m.n. het goede functioneren en de passendheid van diverse voorzieningen en een beter accommodatiebeheer als

---

⁵ In de nota wordt onder kopje 2 Verbinden: schakel tussen vind- en bezorgplek gesproken over een actieve inzet op een verbindende, ondersteunende en toeleidende functie, waarvoor een verschuiving dient te worden ingezet van locatiegebonden jongerenwerk naar vindplaatsgericht jongeren- en straathoekwerk.

aandachtspunt). Een duidelijke inhoudelijke visie en duidelijke uitgangspunten wat betreft het accommodatiegebonden jongerenwerk (o.a. de relatie met het ambulant jongerenwerk, de positionering binnen het totale jongeren- en welzijnswerk, de afstemming op en samenwerking met andere organisaties, de (gewenste) openingstijden van de accommodaties, programmering van activiteiten, bereik en bezettingsgraad, doel, doelgroep, prestaties en effecten toegespitst op de accommodaties) komen in de nota echter niet aan de orde.

2.2 Interne organisatie accommodatiegebonden jongerenwerk: bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen en relevante beleidskaders

Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Het accommodatiegebonden jongerenwerk valt onder de verantwoordelijkheid van meerdere collegeleden. Inhoudelijk hoofverantwoordelijk is de wethouder die het beleidsterrein jeugd in zijn portefeuille heeft. Daarnaast zijn ook de wethouder die (maatschappelijk) vastgoed in zijn portefeuille heeft en de burgemeester vanuit de invalshoek van veiligheid en (jeugd)overlast meer zijdelings betrokken en verantwoordelijk.

Waar het accommodatiegebonden jongerenwerk een plek heeft in de *Programmabegroting 2017-2021* is niet eenvoudig te achterhalen. Het gaat hier zowel om kosten als baten. Navraag bij de afdeling Jeugd Onderwijs en Sport leert dat de kosten voor het accommodatiegebonden jongerenwerk ondergebracht zijn onder programma 1 Maatschappelijke Participatie, beleidsveld 1.3 Bevorderen Zelfredzaamheid. Verder ontvangt Streetcornerwork, een van de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd, subsidie vanuit afdeling Veiligheid & Handhaving die onder is gebracht in Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid, beleidsveld 6.3 Openbare Orde en Veiligheid. Gezien Streetcornerwork vooral ambulant werkt gaat het hier maar om een beperkt deel van het subsidiebedrag dat aangewend wordt voor het huren van kantoorruimte. Ook worden incidenteel en op projectbasis subsidies verschaft aan jongerenorganisaties vanuit de afdeling Cultuur (beleidsveld 4.2 Economie, toerisme en cultuur). Het gaat hier niet specifiek om het accommodatiegebonden jongerenwerk, maar meer om jongerenwerk in zijn algemeenheid. De baten van het accommodatiegebonden jongerenwerk (huurinkomsten) zijn terug te vinden in Programma 5 Beheer en Onderhoud, beleidsveld 5.3 Overige beheertaken.

Er is geen beleidsinhoudelijke kaderstellende nota over maatschappelijk accommodatiebeleid⁶, noch een aparte inhoudelijke kaderstellende nota over de Haarlemse welzijnsaccommodaties of de accommodaties voor jongerenwerk. Accommodaties worden vooral gezien als middel om beleidsdoelen te realiseren en beschouwd als onderdeel van de eigen bedrijfsvoering van organisaties.

Afdeling Jeugd Onderwijs en Sport

Hoofdverantwoordelijke beleidsafdeling voor het accommodatiegebonden jongerenwerk is de afdeling Jeugd Onderwijs en Sport (JOS). Afdeling JOS is verantwoordelijk voor de beleidsinhoudelijke kaders voor het thema jeugd. Zij zijn de opstellers van de eerder genoemde kaderstellende nota's *Jongerenwerk: Toekomstgericht in Haarlem* en *Herijking visie jongerenwerk* (zie paragraaf 2.1). Daarnaast zijn zij binnen de gemeente inhoudelijk opdrachtgever en, samen met vertegenwoordigers van de afdeling Veiligheid & Handhaving, gesprekspartner van en aanspreekpunt voor het

---

⁶ Wel is er vanuit het perspectief van vastgoed een nota aan maatschappelijk vastgoed gewijd. Het gaat om de nota *Inrichtingsprincipes ten behoeve van prestatieverbetering op maatschappelijk vastgoed* (2012), maar daarin zijn geen beleidsinhoudelijke punten opgenomen vanuit de optiek van welzijn en/of jeugd.

Samenwerkingsverband Jeugd. JOS en Veiligheid & Handhaving maken met het Samenwerkingsverband prestatieafspraken waarover jaarlijks verantwoording wordt afgelegd (zie ook paragraaf 2.3). Ook stelt JOS de subsidiebeschikkingen op voor de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd, met uitzondering van Haarlem Effect en DOCK (verantwoordelijkheid afdeling Wonen Welzijn Gezondheid en Zorg) en Streetcornerwork (verantwoordelijkheid afdeling Veiligheid & Handhaving). Vanuit JOS zijn twee beleidsmedewerkers jeugd meer intensief betrokken als het gaat om de relaties met het Samenwerkingsverband Jeugd en een beleidsmedewerker sport daar waar het de samenwerking met SportSupport betreft.

Tot slot verleent JOS ook (incidentele) subsidies aan andere organisaties en projecten op het gebied van (accommodatiegebonden) jongerenwerk.

Naast de afdeling JOS zijn diverse andere gemeentelijke afdelingen (meer zijdelings) betrokken bij het (accommodatiegebonden) jongerenwerk, onder andere de afdeling Wonen, Welzijn, Gezondheid en Zorg, de afdeling Veiligheid & Handhaving, de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving en de afdeling Vastgoed.

Afdeling Wonen Welzijn Gezondheid en Zorg (WWGZ)

Afdeling WWGZ is verantwoordelijk voor het inhoudelijke en overkoepelende beleid op het terrein van welzijn (inclusief jongerenwerk), inclusief welzijnsaccommodaties zoals wijkcentra (waar ook jongerenwerk aangeboden wordt). In de kaderstellende nota *Welzijnswerk klaar voor de toekomst* die dateert uit 2009 wordt expliciet ingegaan op een aantal uitgangspunten wat betreft de Haarlemse welzijnsaccommodaties. In de nota worden als uitgangspunten voor wijkcentra geformuleerd dat zij laagdrempelig zijn met een eigentijdse uitstraling en een centrale plek in de wijk zijn, die niet door één groep wordt gedomineerd. Voorts wordt gesteld dat om wijkcentra aantrekkelijke plekken voor ontmoeting te laten zijn het van belang is dat zij voldoende ruime openingstijden hebben, dat er dynamiek is door de activiteiten die worden georganiseerd (en dus intensief gebruik) en dat er voldoende ruimte is voor spontane initiatieven van bewoners. Als opgave voor de welzijnsvoorzieningen wordt genoemd de efficiency van het beheer en de exploitatie zoals inkoop en personeel. Als indicatoren voor efficiency worden genoemd: openingstijden, bezettingsgraad, klanttevredenheid, prijs per m2 en aantal vrijwilligers.

In de periode 2012 tot en met 2015 zijn diverse kaderstellende beleidsnota's verschenen die betrekking hebben op de transitie in het sociaal domein (de drie grote decentralisaties naar de gemeente: Jeugdwet, Wmo en Participatiewet), een nieuwe sociale basisinfrastructuur en de transformatie (andere werkwijze en cultuurverandering)⁷. Hoewel de nota's niet direct over

---

⁷ Zo verschijnt in 2012 de nota *Transitie sociaal domein, kadernota Samen voor Elkaar*. De nota heeft als onderwerp de samenwerking van de gemeente Haarlem met organisaties in de stad om te komen tot een fundamentele herinrichting van de sociale infrastructuur. De hoofdboodschap van de nota is dat burgers met sociaal-maatschappelijke vragen voortaan anders worden geholpen. Waar zij nu nog gewend zijn professionele hulp te ontvangen, moeten zij steeds vaker op zoek naar een oplossing in hun eigen netwerk, met zo veel mogelijk informele zorg. Haarlemmers worden aangesproken op hun eigen kracht en zelfredzaamheid.

In het najaar van 2015 heeft het college het *Transformatieprogramma sociaal domein Haarlem* vastgesteld. Aan de hand van vijf thema's wordt geschetst hoe na de transitie van taken in het sociaal domein (de drie grote decentralisaties naar de gemeente; Jeugdwet, Wmo en Participatiewet) verder gewerkt gaat worden aan de transformatie (andere werkwijze en cultuurverandering): 1) bestrijd de paarse krokodil (doorbreken van de bureaucratie); 2) organiseren van samenhang en integraliteit; 3) ontzorgen en innoveren; 4) preventie; en 5) langer zelfstandig wonen.

accommodaties gaan, komen er thema's en uitgangspunten in aan de orde die voor een deel ook van toepassing (kunnen) zijn op de welzijnsaccommodaties en de daar aangeboden activiteiten. Een belangrijke en actuele vraag voor de gemeente is of de basisinfrastructuur wel voldoende is meegegroeid met de transformatie die de gemeente de afgelopen jaren heeft meegemaakt en de richting die de gemeente de komende jaren op wil.

Naast het inhoudelijke welzijnsbeleid is WWGZ ook verantwoordelijk voor het opstellen van de subsidiebeschikkingen van de twee grote Haarlemse welzijnsorganisaties Haarlem Effect en DOCK (waar het (accommodatiegebonden) jongerenwerk deel van uitmaakt) en onderhoudt daartoe ook de contacten met de welzijnsorganisaties. Dat betekent dat de subsidieverlening wat betreft het (accommodatiegebonden) jongerenwerk onderdeel uitmaakt van de totaalbeschikkingen van Haarlem Effect en DOCK. De afdeling JOS en Veiligheid & Handhaving leveren hiertoe wanneer relevant inhoudelijke passages aan. Zo is in de beschikkingen van 2015 naast een taakstelling op het jongerenwerk (te realiseren door besparingen op de overhead en niet op het de uitvoerende formatie voor jongerenwerk) ook een aantal nieuwe preventieve taken voor zwerf- en spookjongeren opgenomen. En zo is in de beschikkingen van 2016 expliciet een aantal verplichtingen opgenomen wat betreft de inzet van het Samenwerkingsverband Jeugd ten behoeve van een succesvolle integrale aanpak van de aanpak van jeugdoverlast⁸. In de beschikkingen zijn geen specifieke uitgangspunten of verplichtingen opgenomen betreffende beheer en exploitatie van de accommodaties.

Rond 2002 heeft een omslag plaats gevonden van exploitatiesubsidie naar budgetsubsidie en is gestart met de zogenaamde lumpsum financiering van welzijnsorganisaties, waardoor huisvestings- en andere kosten niet meer apart worden gesubsidieerd. Tegelijk kregen welzijnsinstellingen toen de eigen verantwoordelijkheid over de sturing van de organisatie en de bedrijfsvoering (o.a. personeels- en accommodatiebeleid). Welzijnsorganisaties hebben als gevolg hiervan veel vrijheid als het gaat om het gebruik van accommodaties. Wel worden in ruil voor gemeentelijke subsidies prestaties gevraagd. Echter hoe organisaties deze leveren is aan hen. Dat het geheel overlaten van bedrijfsvoering en organisatie aan welzijnsorganisaties niet geheel zonder risico is wordt duidelijk gemaakt door de teloorgang van welzijnsorganisatie Radius in 2007⁹.

Met de *Kadernota Subsidiesystematiek Haarlem* (2012) is de relatie tussen de gemeente en door haar gesubsidieerde welzijnsorganisaties verzakelijkt. Subsidieverstrekking vindt plaats op basis van

---

⁸ In de beschikkingen die in 2016 zijn opgesteld ten behoeve van de organisaties die deel uitmaken van het Samenwerkingsverband Jeugd wordt gesteld dat voor een succesvolle integrale aanpak van de jeugdoverlast de aanpak gericht moet zijn op de groep, het individu en het domein (de wijk). Daarbij is samenwerking tussen de gemeente en ketenpartners zoals de politie en het Openbaar Ministerie (OM) en de inzet van het jongerenwerk en het Samenwerkingsverband Jeugd essentieel. In de beschikkingen zijn diverse verplichtingen opgenomen wat betreft de integrale aanpak van jeugdoverlast en jeugdgroepen. Onder andere: dat het Samenwerkingsverband Jeugd zorg draagt voor een gezamenlijk activiteiten aanbod voor de jeugd, in samenwerking met partners als politie, OM en gemeente tijdens in ieder geval Ramadan en Oud en Nieuw; dat per doelgroep bepaald wordt welke inzet nodig is; dat beoordeeld wordt welke vorm van jongerenwerk het beste is voor welke doelgroep; dat de inzet van positieve rolmodellen in Schalkwijk geborgd wordt; en dat gebruik gemaakt wordt van het Haarlems handelingskader voor professionals bij vermoedens van radicalisering.

⁹ In opdracht van de Rekenkamercommissie Haarlem heeft Pro Facto, onderzoeksbureau van de Rijksuniversiteit Groningen, in 2008 het rapport *Radeloos, Reddeloos, Radius* gepubliceerd over het faillissement van Radius en de rol van de gemeente als subsidiegever. Volgens het rapport hebben zowel Radius als de gemeente een aandeel in de oorzaak van het faillissement van Radius in 2007. Bij Radius is volgens de onderzoekers sprake van een gebrekkige bedrijfsvoering, falend leiderschap en een verkeerde strategie gebaseerd op leuningedrag en informele netwerken. Daarnaast wordt geconstateerd dat de gemeente de overgang van budgetsubsidies naar een verhouding van opdrachtgever/opdrachtnemer intensiever had kunnen en moeten begeleiden en dat er sprake was van onduidelijke kaders vanuit de gemeente bij de invulling van taakstellingen door Radius. Het uitgangspunt van de gemeente richting Radius "bedrijfsvoering is jullie eigen verantwoordelijkheid" wordt als lichtelijk autistisch omschreven.

geïnformeerd vertrouwen en voortgangsgesprekken, waarbij de subsidieontvanger zelf de verantwoordelijkheid heeft om te melden als prestaties waarvoor subsidie is verleend niet of niet tijdig worden geleverd of als niet voldaan kan worden aan de gestelde verplichtingen. Als onderdeel van de verzakelijking van de subsidiesystematiek is ook de risicoclassificatie van subsidies boven €500.000 en verbonden partijen ingericht. De controle van jaarrekeningen maakt onderdeel uit van deze systematiek.

Omdat de subsidies die de gemeente verleent niet compleet dekkend zijn voor alle kosten van de organisaties, hebben welzijnsinstellingen een gedeeltelijke inverdienopdracht. Door onder andere het verhuren van ruimtes aan andere organisaties¹⁰ kunnen zij hieraan voldoen. De inkomsten die organisaties binnen de subsidievoorwaarden genereren mogen zij tot maximaal 25% van het jaarsubsidiebedrag zelf houden voor het opbouwen van een egalisereserve. Dit is in lijn met het in de *Kadernota Subsidiesystematiek in Haarlem* (2012) geformuleerde streven dat burgers en instellingen zo min mogelijk afhankelijk zijn van subsidie en hun ondernemingszin zo veel mogelijk wordt geprikkeld¹¹.

Afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Het door welzijnsorganisaties verhuren van ruimtes aan andere personen en organisaties is aan regels verbonden. Een van de regels is dat, teneinde oneerlijke concurrentie te voorkomen tussen paracommerciële horeca¹² (waaronder bijvoorbeeld wijkcentra) en reguliere horeca, het paracommerciële horeca niet toegestaan is alcoholhoudende drank te verstrekken tijdens bijeenkomsten van persoonlijke aard en bijeenkomsten die niet rechtstreeks bij de activiteiten van de betreffende rechtspersoon betrokken zijn. De afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving heeft deze bepaling opgenomen in de door haar in 2014 herziene Nota Paracommercie. Er is voor paracommerciële rechtspersonen geen apart handhavingsbeleid. Handhaving vindt plaats via de reguliere horecahandhaving.

Afdeling Veiligheid & Handhaving

Een van de taken van de afdeling Veiligheid & Handhaving is de aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Daartoe heeft zij onder andere het *Actieprogramma Integrale Veiligheid en Handhaving 2017* opgesteld. Daarin worden voor 2017 vijf prioriteiten benoemd. Een daarvan is Jeugd & Veiligheid: het terugdringen en voorkomen van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. In een brief aan de commissie Bestuur van begin 2017 wordt verslag gedaan van de stand van zaken van de Aanpak Jeugd in Haarlem¹³. Afdeling Veiligheid & Handhaving heeft vooral relaties met het

---

¹⁰ Naast de verhuur van accommodaties aan andere organisaties zijn er andere bronnen van inkomsten waardoor welzijnsorganisaties kunnen voldoen aan hun inverdienopdracht, zoals fondswerving, incidentele subsidies en deelnemersbijdragen en de mogelijkheid tot het schakelen in het personeelsbestand (o.a. meer inzet van vrijwilligers, moment van invulling van vacatures, inzet van MBO of HBO niveau).

¹¹ In het verleden was de politiek vaak tegen maatschappelijk geld op de plank, maar tegenwoordig is men hier vaak juist voorstander van. Als organisaties zelf buffers hebben bij tegenvallers, dan hoeft de gemeente niet bij te springen.

¹² Onder paracommerciële horeca wordt verstaan een rechtspersoon niet zijnde een naamloze vennootschap of besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die zich naast activiteiten van recreatieve, sportieve, sociaal-culturele, educatieve, levensbeschouwelijke of godsdienstige aard richt op de exploitatie in eigen beheer van een horecabedrijf. Het gaat hier om (sport-)verenigingen, buurthuizen en kerkgenootschappen. Ook bijvoorbeeld culturele instellingen, zoals het Patronaat vallen onder deze definitie.

¹³ In een brief aan de commissie Bestuur van begin 2017 wordt verslag gedaan over de stand van zaken van de Aanpak Jeugd in Haarlem. In de brief wordt per stadsdeel ingegaan op overlastlocaties en genomen maatregelen. Op stadsdeel Schalkwijk wordt diepgaander ingegaan. Er worden cijfers gepresenteerd over aantallen overlast gevende en criminele jongeren, de stand van zaken rond de jaarwisseling, uitgevoerde projecten (o.a. project rolmodellen) en maatregelen (o.a. aantrekken van twee CJG coaches in Schalkwijk, de inzet van buurtouders en 0,5 fte extra straathoekwerk ingekocht bij Streetcornerwork). Eerder, in 2010, had de afdeling Veiligheid & Handhaving al meer uitgebreid onderzoek laten doen naar

ambulante jongerenwerk c.q. straathoekwerk. Afdeling Veiligheid & Handhaving heeft vooral te maken met het accommodatiegebonden jongerenwerk als één van de vindplaatsen voor jongeren.

Bij de afdeling Veiligheid & Handhaving werken diverse projectmedewerkers die zich bezig houden met jongerenoverlast. Deze medewerkers werken gebiedsgericht en pakken per stadsdeel jeugdoverlast operationeel aan. Daartoe is per stadsdeel een overleg in het leven geroepen waarin afdeling Veiligheid & Handhaving participeert, de politie, integrale handhaving en de relevante partners uit het Samenwerkingsverband Jeugd. In Schalkwijk heet dit overleg het Jeugdgroepen Overleg Schalkwijk. Beleid en uitvoering zitten hierin bij elkaar. Met de afdeling JOS, die niet participeert in deze teams, heeft afdeling Veiligheid & Handhaving een intern afstemmingsoverleg. Afdeling JOS en afdeling Veiligheid & Handhaving hebben gezamenlijk eens per maand een overleg met de coördinatoren van het Samenwerkingsverband Jeugd.

Tot slot stelt afdeling Veiligheid & Handhaving de subsidiebeschikking op van Streetcornerwork (een van de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd) en verleent op meer incidentele basis ook middelen aan organisaties en projecten die als doel hebben het voorkomen van jeugdoverlast. Een voorbeeld hiervan is het rolmodellen project¹⁴.

Afdeling Vastgoed

Een belangrijke taak van de afdeling Vastgoed is het verhuren van panden en het afsluiten van huurcontracten met huurders. Binnen de afdeling Vastgoed is er een aparte accountmanager die verantwoordelijk is voor de welzijnsaccommodaties. In de *Nota Verhuurbeleid Gemeente Haarlem (2013)* staan de uitgangspunten van het verhuurbeleid vermeld:

- het verhuren van objecten vindt zijn basis in de beleidsdoelstellingen van de gemeente Haarlem;
- de vastgoedportefeuille zal in de komende jaren teruggebracht worden tot een kernportefeuille van objecten die van strategisch belang zijn;
- het onderhoudsniveau van de vastgoedobjecten is bepaald op niveau 3 conform NEN 2767, dat wil zeggen sober en doelmatig;
- de huurprijzen dienen ten minste kostendekkend te zijn;
- bij verhuur van gemeentelijke objecten zal gebruik gemaakt worden van uniforme huurovereenkomsten, waarin het Haarlemse verhuurbeleid is verwerkt.

Afdeling Vastgoed maakt onderscheid tussen marktconforme huur en kostprijsdekkende huur. Voor maatschappelijk vastgoed wordt uitgegaan van kostprijsdekkende huur. Indien een huurder de huur niet kan betalen, kan de huurder worden gesubsidieerd door de opdrachtgevende beleidsafdeling. Op deze wijze wordt subsidiëring via lagere huurprijzen voorkomen (verkapte subsidie) en vindt er alleen directe of indirecte subsidie plaats.

In de nota *Inrichtingsprincipes ten behoeve van prestatieverbetering op maatschappelijk vastgoed (2012)* wordt geconstateerd dat er binnen de maatschappelijk vastgoed portefeuille sprake is van verborgen leegstand. Het bezit is wel verhuurd, maar er is sprake van ongebruikte zalen in

---

risico- en criminele jongeren in Haarlem. Het ging daarbij vooral om de aard en omvang van de veiligheidsproblemen, de specifieke achtergronden en het huidige aanbod aan programma's voor de jeugd en de sterktes en zwaktes daarin.

¹⁴ Het burgerinitiatief rolmodellen Schalkwijk is een project dat voortvloeit uit een onderzoek naar positieve rolmodellen met informeel gezag in Schalkwijk. Rolmodellen in de wijk leveren een bijdrage aan het verbeteren van perspectief voor risicojeugd en een vermindering van overlast en criminaliteit.

accommodaties of leegstand overdag of 's avonds. Gesteld wordt dat idealiter in subsidieafspraken met de huurder afspraken dienen te worden gemaakt over bezetting en programmatisch beheer.

Binnen de afdeling Vastgoed worden momenteel voorbereidingen getroffen om te gaan werken met het programma VastgoedMaps. Met VastgoedMaps krijgen gemeenten een beter inzicht in de kansen die ze hebben met het gemeentelijk vastgoed. In dit programma komen de financiële en technische gegevens uit diverse systemen samen en wordt informatie verzameld over zes indicatoren: (beleids)doelen, ontwikkelkans, maatschappelijk resultaat, financieel resultaat, tevredenheid gebruikers en technische staat. Door selecties te maken en te filteren op specifieke kwaliteiten ontstaan inzichten en mogelijkheden om de vastgoedportefeuille te optimaliseren. Het blijft echter aan de betreffende beleidsafdeling (bijv. afdeling WWGZ of JOS) om te bekijken of panden nuttig gebruikt worden, bijvoorbeeld via prestatieafspraken.

Overige afdelingen

Tot slot zijn er nog enkele andere afdelingen die een rol spelen in relatie tot het jongerenwerk zoals het Klantencontactcentrum van de afdeling Dienstverlening, de afdeling Economie en Cultuur en de afdelingen die zich bezig houden met leerplicht en voortijdig schoolverlaten, sociale zaken en werkgelegenheid. Het gaat dan overigens niet specifiek om het accommodatiegebonden jongerenwerk, maar meer om het jongerenwerk in algemene zin.

Samenwerking tussen de afdelingen

Uit de gehouden interviews komt naar voren dat de bij het accommodatiegebonden jongerenwerk meest betrokken afdelingen over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking. Echter op bepaalde punten is verbetering van de samenwerking en afstemming wenselijk. Het gaat dan vooral om de samenwerking en afstemming tussen afdeling JOS en de afdelingen Veiligheid & Handhaving, WWGZ en Vastgoed. De belangrijkste verbeterpunten zijn: een eenduidige regie en communicatie richting externe partners wat betreft het accommodatiegebonden jongerenwerk (met name afdeling JOS en afdeling Veiligheid & Handhaving) en een intensievere samenwerking daar waar het de praktische vertaling van het gedachtegoed van de transformatie in het sociaal domein naar het (accommodatiegebonden) jongerenwerk betreft (JOS en WWGZ) en het doelmatig gebruik van (ruimtes in) accommodaties (JOS en WWGZ en Vastgoed). Afdeling JOS en afdeling Veiligheid & Handhaving hebben aangegeven dat zij al proberen een impuls te geven aan een meer eenduidige regie en communicatie richting externe partners door in ieder geval eenmaal per maand met elkaar en met de coördinatoren van het Samenwerkingsverband Jeugd een afstemmingsoverleg te hebben.

Gemeentelijke regie en communicatie richting externe partners kan beter

Afdeling JOS en afdeling Veiligheid & Handhaving opereren samen in een grijs gebied, waardoor men zich regelmatig moet afvragen wanneer betreft het nog preventie, en daarmee jongerenwerk, en wanneer is het politiewerk. Hoewel de samenwerking tussen JOS en Veiligheid & Handhaving, waar het om het (accommodatiegebonden) jongerenwerk gaat, over het algemeen goed lijkt te verlopen, opereren JOS en Veiligheid & Handhaving deels ook als gescheiden circuits. Diverse geïnterviewden uit het veld hebben aangegeven dat niet duidelijk is wie de doelgroep is van de accommodaties voor het jongerenwerk. Meer concreet is er onder de organisaties in het veld bijvoorbeeld onduidelijkheid, en verschil van mening, over de mate waarin accommodaties bedoeld zijn voor jongeren met weinig tot geen problemen en de mate waarin zij bedoeld zijn voor overlastgevende jongeren. Ook is er verschil tussen de organisaties in het veld wat betreft de mate waarin zij zich op deze groepen richten. Op dit punt is een eenduidige regie vanuit de gemeente gewenst evenals

duidelijke communicatie naar organisaties binnen en buiten het Samenwerkingsverband Jeugd zoals de politie en het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Verder dient nog opgemerkt te worden dat met de keuze van de gemeente voor een jaarlijks, gezamenlijk door de organisaties van het Samenwerkingsverband op te stellen, verantwoordingsdocument de sturingsmogelijkheden van de gemeente op de *afzonderlijke* organisaties en hun prestaties beperkt zijn. De gemeente overweegt om voor de periode van twee jaar een coördinator aan te stellen die onafhankelijk en boven de partijen van het Samenwerkingsverband Jeugd vooral een rol krijgt in het verbeteren van de onderlinge samenwerking van de organisaties en die organisaties ook kan aanspreken op hun prestaties. Een sleutelpersoon van een van de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd heeft zich hier kritisch over uit gelaten, met name vanwege de extra kosten die dit met zich meebrengt.

Intensivering samenwerking JOS, WWGZ en Vastgoed gewenst

Zowel voor de samenwerking tussen JOS en WWGZ als tussen JOS en Vastgoed geldt dat deze in principe goed loopt, maar (heel) beperkt is. Vanuit de opgave die er ligt vanuit de transitie en transformatie in het sociale domein is intensivering van de samenwerking tussen JOS en WWGZ wenselijk. Diverse geïnterviewden vragen zich af of de gemeente de afgelopen jaren wel de kanteling heeft gemaakt in de basisinfrastructuur die nodig is vanuit het gedachtengoed van de transitie en transformatie van het sociale domein. In het bijzonder vraagt een van de geïnterviewden zich af hoe het gedachtengoed van de transformatie vertaald is in het prestatieplan van het Samenwerkingsverband Jeugd.

Vastgoed zou graag zien dat JOS een helder accommodatiebeleid opstelt zodat zij weet wat voor verzoeken er in de toekomst op haar af gaan komen. Dit sluit aan bij de door een van de geïnterviewden naar voren gebrachte behoefte aan een doorkijk naar de toekomst (bijvoorbeeld tien jaar vooruit) wat betreft per stadsdeel wenselijke en benodigde accommodaties, de functies die dan bij elkaar zitten en de rol die multifunctionele accommodaties daarin spelen. Zo een doorkijk zou tot stand kunnen worden gebracht door een actualisatie van de in 2010 verschenen nota *Haarlem Maatschappelijk op de Kaart* (reg.nr. 2010/288562). In deze kaderstellende nota wordt een visie gepresenteerd op de ruimtelijke structuur van maatschappelijke voorzieningen voor de periode 2010-2020. De visie brengt op een integrale wijze belangrijke toekomstige ontwikkelingen en (ruimte)behoeften in beeld op het gebied van welzijn, onderwijs, zorg, cultuur en sport en voor de verschillende Haarlemse stadsdelen. De visie biedt een handvat voor de ontwikkeling of bijstelling van het gemeentelijke accommodatiebeleid en is vertaald in een plankaart. Onder de noemer Operatie Groei is recent al geïnterviewd of bij een bepaalde groei van de bevolking er ook meer/nieuwe voorzieningen (inclusief welzijnsvoorzieningen) gebouwd moeten worden.

Vastgoed vindt dat er goed nagedacht moet worden over de voorwaarden om bepaalde zaken zoals meer multifunctionele accommodaties, een wens die ook bij JOS leeft, tot een succes te maken. Ook WWGZ wijst erop dat het mixen van doelgroepen wel wat vergt van zowel organisatie als accommodatie. Daar waar het gaat om vraagstukken van optimaal beheer en gebruik van accommodaties en om de eventuele tot stand bringing van meer multifunctionele accommodaties in de stad, waar ook jongerenwerk een plek in heeft, ligt een meer intensievere samenwerking tussen JOS, WWGZ en Vastgoed dan ook voor de hand. Dat geldt ook als het gaat om het (laten) registreren analyseren en uitwisselen van gegevens over de bezettingsgraad van accommodaties; zaken die nu nog niet gebeuren.

2.3 Externe partners accommodatiegebonden jongerenwerk: Samenwerkingsverband Jeugd en overige betrokkenen

Samenwerkingsverband Jeugd

In 2014 zijn zes welzijnsorganisaties (Haarlem Effect, DOCK, Streetcornerwork, STAD, Youth for Christ en Leger des Heils) gestart met de vorming van het Samenwerkingsverband Jeugd. Sinds januari 2016 is het Samenwerkingsverband een feit. De zes verschillende organisaties die deel uitmaken van het Samenwerkingsverband Jeugd hebben hun eigen expertise c.q. benadering en zijn op veel punten complementair aan elkaar. De twee grote welzijnsorganisatie *Haarlem Effect* en *DOCK* leveren beide meer algemeen kinder- en jongerenwerk zowel ambulant als accommodatiegebonden. Het jongerenwerk maakt bij deze organisaties deel uit van een breed aanbod aan verschillende welzijnsdiensten voor verschillende doelgroepen. Beide organisaties werken buurt- en wijkgericht. Daarnaast heeft Haarlem Effect speciaal voor jongeren ook nog een stedelijke voorziening: jongerencentrum Flinty's.

Doel van *STAD* (Stichting Talent And Dreams) is om jongeren te helpen met het ontwikkelen van hun talenten. *STAD* is eigenlijk een soort van jongerenprojectbureau voor maatschappelijk nuttige projecten. *STAD* vindt het belangrijk om jongeren veel eigen initiatief en verantwoordelijkheid te geven bij de ontwikkeling van projecten en uit te gaan van de kracht van jongeren. De ideeën en wensen van jongeren zijn steeds het vertrekpunt, ook als het gaat om het zoeken naar passende accommodaties.

Het *Leger des Heils* biedt een breed palet aan zorgproducten welke integraal zijn op diverse gebieden. Meer dan bij de andere partners is er bij de aanpak van het Leger des Heils sprake van een accent op c.q. relatie met hulpverlening (in plaats van voornamelijk c.q. alleen een accent op welzijn). Vaak is er ook sprake van een systeemgerichte aanpak, waarbij naast de jongeren zelf ook zijn of haar familie betrokken is. Daarbij gaat het vaak om kinderen, jongeren en gezinnen die op of onder de armoedegrens leven. Het Jongeren Ontmoetingspunt is vooral van preventieve aard en zit in het voorveld van het jongerenwerk.

Youth for Christ richt zich op het aanbieden van missionair jongerenwerk. Het gaat om het investeren in jongeren, gedreven door Gods liefde. *Youth for Christ* zoekt jongeren actief op. De aanpak van *Youth for Christ* kenmerkt zich door een holistische aanpak die streeft naar groei op 4 vlakken: psychologisch, sociaal-economisch, geestelijk en fysiek. Het jongerenwerk van *Youth for Christ* heeft vooral een preventief karakter. Daar waar sprake is van behoefte aan hulpverlening worden jongeren in contact gebracht met organisaties als *Streetcornerwork* en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Kenmerkend voor *Youth for Christ* is het grote aantal vrijwilligers. Terwijl er slechts 1 fte aan betaalde beroepskrachten beschikbaar is, zijn er in Haarlem 30 vrijwilligers actief in de leeftijd van ongeveer 13 tot 60 jaar.

Streetcornerwork richt zich met haar jongerenwerk op jongeren met uiteenlopende problemen. *Streetcornerwork* biedt advies en begeleiding aan jongeren die op grond van allerlei sociale en individuele oorzaken de relatie met de samenleving hebben verloren en ten gevolge daarvan geen gebruik (meer) maken van de gewone service en hulpverleningsinstellingen. *Streetcornerwork* is actief op het grensvlak van het jongerenwerk, de jeugdzorg, het onderwijs, arbeid(stoeleiding), maatschappelijke opvang, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en justitie. *Streetcornerwork* werkt ambulant met veldwerkers die per stadsdeel waarvoor ze verantwoordelijk zijn (Oost, Noord, Schalkwijk en Centrum/Zuidwest) op straat en langs andere vindplaatsen van jongeren hun ronde maken. Daarbij komen ze ook in aanraking met jongeren en jongvolwassenen die overlastgevend gedrag vertonen. Meer dan de andere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd richt *Streetcornerwork* zich op de 'allermoeilijkste groepen' en de 'zwarte/lastige jongens'.

Samenwerkingsverband Jeugd

Het Samenwerkingsverband Jeugd (Haarlem Effect, DOCK, Streetcornerwork, STAD, Youth for Christ en Leger des Heils) bestaat sinds januari 2016. Als visie van het Samenwerkingsverband Jeugd is geformuleerd: een duurzame effectieve aanpak en begeleiding van jongeren die zich vanuit een integrale samenwerking richt op de totale ontwikkeling van de jeugd. Als werkvormen worden genoemd: buurtpedagogiek (sluit aan bij het versterken van zelfredzaamheid en zelfstandigheid),

sociaal cultureel werk (sluit aan bij zelfontplooiing) en coachend jongerenwerk (sluit aan bij zelfverwerkelijking). De organisaties uit het Samenwerkingsverband kenmerken zich door een eigen werkwijze en aanpak en zijn op veel punten complementair aan elkaar. Door het inzetten van aanvullende kwaliteiten hoopt het Samenwerkingsverband een groot bereik onder jongeren te realiseren.

Voor een periode van vier jaar is er een gezamenlijk prestatieplan opgesteld, *Prestatieplan 2016-2019 Samenwerkingsverband Jeugd*. In lijn met de visie en uitvraag van de gemeente richt het Samenwerkingsverband Jeugd zich op een combinatie van vijf doelen: binding aan de samenleving (volwaardige participatie), vorming (educatie en talentontwikkeling), ontmoeting (sociale contacten en netwerk), ontspanning en gedragsbeïnvloeding (zoals identiteitsvorming, weerbaarheid, maar ook overlastbestrijding). In het meerjarige prestatieplan worden voor acht thema's¹⁵ doelen, werkwijze en wijze van resultaatmeting weergegeven. Eén van deze acht thema's zijn de jongerenaccommodaties. Er worden twee doelstellingen geformuleerd:

- 1) Doelstelling is om in 2016 onderzoek te doen naar de omvang en inzet van de locaties voor jongerenactiviteiten en daarmee verbonden kantoor- en spreekruimten en vast te stellen of deze nog aansluit op de (toekomstige) behoeften. (NB dit doel is uiteindelijk uitgemond in onderhavig 213a-onderzoek)
- 2) Doelstelling is om de jongerenaccommodaties vanaf 2016 open te stellen voor gebruik door de partners van het Samenwerkingsverband voor kantoor- en spreekkamerdoeleinden.

Jaarlijks wordt door het Samenwerkingsverband Jeugd door middel van een rapportage, zowel een brede rapportage als een rapportage naar stadsdeel, verslag gedaan van de voornaamste resultaten wat betreft de doelen van de acht thema's uit het meerjarige prestatieplan. In het jaarverslag is per thema ook een uitvoeringsplan voor het volgende jaar opgenomen, waarin te lezen is hoe plannen uit het prestatieplan een vervolg krijgen, worden uitgebreid of aangepast.

Het Samenwerkingsverband overlegt op regelmatige basis met de gemeente. Zo is er een vast overleg op directieniveau, waarin naast de directeuren van de zes organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd ook de wethouder met het thema jeugd in zijn portefeuille een paar keer per jaar aan deelneemt. Daarnaast is er een coördinatorenoverleg (met naast een coördinator van DOCK, Haarlem Effect en Streetcornerwork ook vertegenwoordigers van de gemeentelijke afdelingen JOS en Veiligheid & Vergunningen) en is er per stadsdeel een Jeugdgroepen Overleg respectievelijk Kernteam waarin vertegenwoordigers van DOCK, Haarlem Effect en Streetcornerwork, onder regie van de gemeente (afdeling Veiligheid & Vergunningen), zich samen met politie en integrale handhavers richten op de aanpak van overlastgevende jongeren en hotspots.

Opgemerkt dient te worden dat niet alle organisaties die deel uitmaken van het Samenwerkingsverband (in even sterke mate) gebruik maken van (vaste) accommodaties voor het jongerenwerk (zie ook hoofdstuk 3). De twee grote welzijnsinstellingen, Haarlem Effect en DOCK, maken voor hun jongerenwerk het meeste gebruik van vaste accommodaties in de stad. Tegelijk hebben zij de meerderheid van deze accommodaties, waar de gemeente (vaak) eigenaar van is, ook in hun beheer. De kleinere organisaties (STAD, Steetcornerwork, Youth for Christ en Leger des Heils)

---

¹⁵ De acht thema's die in het prestatieplan 2016-2019 van het Samenwerkingsverband Jeugd uitgewerkt zijn, zijn: 1) verbinden schakel tussen vind- en bezorgplek; 2) versterking preventie, zorg en hulp risicoleerlingen; 3) leefbare wijken en minder overlast; 4) preventieve aanpak spookjongeren/zwerfjongeren; 5) ondersteuning, zorg en hulp; 6) jongerenactiviteiten – jongeren voor jongeren; 7) vrijwillige inzet volwassenen voor jongeren; en 8) jongerenaccommodaties.

hebben, met uitzondering van het Leger des Heils, geen eigen accommodaties in hun beheer voor activiteiten van het jongerenwerk, maar maken daar soms wel gebruik van. Wel hebben zij allemaal een kantoorruimte in de stad.

Overige betrokkenen

Naast het Samenwerkingsverband Jeugd zijn er in de stad diverse andere organisaties die zich, niet zozeer in de vorm van regulier jongerenwerk maar vaak op meer vernieuwende wijze, met activiteiten voor kinderen en jongeren bezig houden. Het gaat dan om organisaties als Rebup, Triple Threat en diverse andere (zelf)organisaties. Vaak zijn deze organisaties voortgekomen uit eigen initiatief en zijn (lange tijd) niet of beperkt gesubsidieerd door de gemeente. Tegelijk bereiken zij vaak wel jongeren uit de doelgroep van het jongerenwerk en zijn voor jongeren soms laagdrempeliger dan het reguliere jongerenwerk.

Rebup

Rebup is acht jaar geleden in de Veenpolderstraat in de Leidsebuurt met Rebut (omgekeerd Puber) begonnen. In de eerste jaren van Rebut, maar ook later, is veel bekostigd vanuit eigen middelen. De oprichtster en haar gezin hebben diverse 'stapjes terug' gedaan om Rebut op poten te zetten: de auto de deur uit, niet meer op vakantie etc. Het afgelopen jaar heeft Rebut, naast geld van Ymere, en later ook Prèwonen, voor het eerst ook subsidie gekregen van de gemeente. Rebut wil, gedreven door liefde voor kinderen en jongeren, kwetsbare kinderen en jongeren een veilige en vertrouwde plek bieden in de wijk. Rebut doet dat vooral via allerlei vormen van kunst en cultuur. Rebut hoopt via de kinderen ook de ouders te bereiken als het bijvoorbeeld gaat om het verbeteren van leefstijl en mentaliteit.

Rebut heeft momenteel 3 accommodaties:

- 1) Rebut (Kruisochtstraat 51)(voor pubers in de leeftijd van 12-18 jaar)
- 2) RebutArt (Kruisochtstraat 54)(met name voor prepubers in de leeftijd van 7-12 jaar)
- 3) RebutArt2 (galerie in de Sterrebosstraat 61 zwart in de Leidsebuurt)

De panden aan de Kruisochtstraat kenmerken zich door een huiselijke, knusse en geborgen sfeer (met name ook in het theatertje op de bovenverdieping van nummer 54) en door veel verschillende creatieve en kunstzinnige uitingen aan de muren, op de vloer en qua inrichting.

Rebut biedt een groot aantal verschillende activiteiten aan: van huiswerkbegeleiding, troeptrimmen (rommel opruimen in de buurt), tekenen, schilderen, muziek maken, theater maken, koken en bakken tot poolen, spelletjes en buiten spelen. Rebut geeft ook een eigen krant uit (met oplage 10.000) die de jongeren door de wijk rondbrengen, en waarvoor ze een kleine vergoeding krijgen. Verder organiseert Rebut ook activiteiten met een meer incidenteel karakter, zoals bijvoorbeeld de herdenkingsbijeenkomst op 4 mei en RAAR (artistieke route door de stad in het najaar). Daarnaast is het bij Rebut ook mogelijk om gewoon met lego te spelen of een kop chocolademelk te drinken.

De openingstijden en activiteiten die Rebut in haar verschillende accommodaties aanbiedt staan vermeld op de website www.rebut.nl. Naast het gebruik van de accommodaties voor eigen activiteiten stelt Rebut de panden aan de Kruisochtstraat aan diverse partijen ter beschikking, vaak tegen een lage huur of onkostenvergoeding voor gas, water en licht. Zo faciliteert Rebut regelmatig ook startende ondernemers.

Rebut bereikt met haar activiteiten een vaste groep van ongeveer 15 prepubers (tot en met 12 jaar) en zo ongeveer 22 pubers (12 tot 18 jaar) vooral uit Haarlem Oost. Het gaat hier vaak om kinderen en jongeren die vooral aan het 'overleven' zijn en die veel voor hun kiezen krijgen.

Triple Threat

Triple Threat is gestart als jongereninitiatief (voor jongeren door jongeren) in Schalkwijk. Naast de basketbalvereniging Triple Threat is er sinds 2009 de Stichting Triple Threat, die zich behalve met basketbal ook bezig houdt met diverse activiteiten zoals dans en andere creatieve activiteiten, huiswerkbegeleiding en stages. Triple Threat richt zich op het stimuleren, motiveren en inspireren van jongeren. Daarbij staan talentontwikkeling en het bieden van een familiegevoel en veilige thuishaven centraal. Triple Threat maakt daarvoor gebruik van diverse binnen- en buitensportaccommodaties, ruimtes in scholen en overige accommodaties. Tijdens de commissie Samenleving van 21 september 2017 heeft Triple Threat gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot inspreken. Daarbij werden zowel de werkzaamheden van Triple Threat voor jongeren in Schalkwijk voor het voetlicht gebracht evenals de wens tot structurele subsidiëring ervan door de gemeente.

Diverse andere (zelf)organisaties

In de stad zijn naast Rebup en Triple Threat nog diverse andere (zelf)organisaties en initiatieven die zich, buiten het regulier jongerenwerk, met activiteiten voor kinderen en jongeren bezig houden. Zo is er onder andere Fight Club Haarlem (een commerciële vechtsportschool in Schalkwijk). En was er in de Slachthuiswijk Boksschool Belder/buurthuis JC Troll met sportactiviteiten voor jongeren.

Tot slot zijn er in de stad diverse organisaties die meer indirect te maken hebben met het (accommodatiegebonden) jongerenwerk: onder andere het Centrum voor Jeugd en Gezin; Generation Why; SportSupport; scholen, sportverenigingen en culturele organisaties; en de politie.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Het Centrum voor Jeugd en Gezin richt zich vooral op jeugdhulpverlening en op ondersteuning van en advies aan jongeren en op gezinnen met opvoed- en opgroevragen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin kan jongeren doorverwijzen naar het (accommodatiegebonden) jongerenwerk en vice versa.

Generation Why

Generation Why is een organisatie die zich doorgaans richt op de minder kwetsbare jongeren en in samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin en scholen een vooral preventief aanbod voor jongeren aanbiedt.

SportSupport

SportSupport stimuleert kinderen en jongeren op diverse wijzen om aan sport te doen, door het aanbieden van een groot aantal laagdrempelige sportactiviteiten op Cruyff Courts en in gymzalen en sporthallen in de stad. Met de inzet van buurtsportcoaches in diverse wijken, op diverse plekken en op diverse tijden, bereikt SportSupport ook jongeren uit de doelgroep van het jongerenwerk.

Scholen, sportverenigingen en culturele organisaties

Scholen, sportverenigingen en culturele organisaties komen vooral in beeld daar waar het gaat om de verwijzing naar het (accommodatiegebonden) jongerenwerk en vice versa en bij het mogelijk gebruik van hun ruimtes door het jongerenwerk.

Politie

De politie richt zich zowel op vroegsignalering (het bezoeken van vindplaatsen van jongeren en het voorkomen van crimineel en overlastgevend gedrag) als op repressie van crimineel gedrag door jongeren. De politie werkt daarbij, waar wenselijk en mogelijk, samen met het (accommodatiegebonden) jongerenwerk.

Samenwerking externe partners

Uit de gehouden interviews komt naar voren dat zowel de samenwerking binnen het Samenwerkingsverband Jeugd als de samenwerking tussen de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en overige partners in de stad, met name de politie en Centrum voor Jeugd en Gezin, op bepaalde punten beter kan. Ook in de samenwerking met andere organisaties zoals scholen en sportverenigingen valt nog winst te behalen.

Meer concreet gaat het binnen het Samenwerkingsverband onder andere om het doorbreken van de eilandjescultuur onder jongerenwerkers, het verbeteren van de afstemming tussen ambulante en accommodatiegebonden jongerenwerk en het verbeteren van de doorverwijzing naar elkaars accommodaties.

Diverse geïnterviewden benadrukken dat er ook voor de komst van het Samenwerkingsverband Jeugd al goed samengewerkt werd met diverse organisaties in de stad. In die zin is er nu eigenlijk geen verschil met vroeger.

Eilandjescultuur

Volgens sommige geïnterviewden is er sprake van een eilandjescultuur onder jongerenwerkers, terwijl jongerenwerkers juist hun krachten moeten bundelen om samen zware problematiek aan te kunnen pakken. Er zijn volgens deze geïnterviewden jongerenwerkers die niets met anderen te maken willen hebben en die geen informatie aan elkaar willen uitwisselen, ook onderling niet binnen dezelfde organisatie. Zo kan het zijn dat sommige jongeren bij een bepaalde locatie wel binnen komen, terwijl ze bij een andere locatie een verbod hebben. Uitwisseling van jongerenwerkers in geval van ziekte gebeurt volgens deze geïnterviewden maar zeer incidenteel en ook bepaalde ideeën worden niet opgepakt. Een andere geïnterviewde ervaart dit heel anders. De mogelijkheid dat er bijgesprongen kan worden in geval van ziekte is een duidelijke meerwaarde van het Samenwerkingsverband Jeugd. Dat was namelijk voor de oprichting niet zo. Door het overleg voor jongerenwerkers in de stad is er minder het gevoel dat je op jezelf bent aangewezen en er is geen sprake van concurrentie tussen organisaties, omdat organisaties elkaar aanvullen qua expertise.

Afstemming ambulante en accommodatiegebonden jongerenwerk kan beter

Sommige geïnterviewden merken op dat de combinatie van het accommodatiegebonden jongerenwerk en het ambulante werk beter kan. Het ambulante werk is nu te weinig doelmatig en de coördinatie van ambulante uren ontbreekt (met daarbij visie, doelen, evaluatie etc.). De vorming van combiteams waarbij een veldwerker van Streetcornerwork en een jongerenwerker samen de straat op gaan komt niet goed van de grond, terwijl het ambulante werk belangrijk is voor de toeleiding van nieuwe groepen naar een jongerencentrum en een essentieel onderdeel is als het gaat om vraaggericht werken.

Doorverwijzing kan beter

Meerdere geïnterviewden benadrukken dat de doorverwijzing en doorgeleiding door partners van het Samenwerkingsverband Jeugd naar accommodaties van andere organisaties verbeterd kan worden. Jongerenwerkers kunnen jongeren meer begeleiden om activiteiten in accommodaties te bezoeken en drempels weg te nemen. Daarnaast stelt een geïnterviewde dat niet alle partijen even snel kunnen schakelen en in kunnen spelen op (hulp)vragen en behoeften van jongeren.

Verbeterpunten in de samenwerking tussen het Samenwerkingsverband Jeugd en overige organisaties

Uit de interviews zijn diverse aandachts- c.q. verbeterpunten naar voren gekomen daar waar het de samenwerking tussen het Samenwerkingsverband Jeugd en overige organisaties, met name het Centrum voor Jeugd en Gezin en de politie, betreft:

- Verbeteren van de beeldvorming en kennis over elkaar. In dit kader wordt door één van de geïnterviewden opgemerkt dat er een bijeenkomst georganiseerd gaat worden voor jeugdhulpverleners en jongerenwerkers waarin kennis over elkaars werkzaamheden uitgewisseld kan worden waardoor ze elkaar in de toekomst hopelijk beter weten te vinden en weten wat zij van elkaar kunnen verwachten.
- Verkennen van de mogelijkheid om te komen tot één grote organisatie in Haarlem die zich bezig houdt met jongerenwerk. Zowel als aanspreekpunt voor andere organisaties alsook voor de gemeente zou dat volgens één van de geïnterviewden beter zijn, evenals voor het beeld naar buiten toe, naar de jongeren.

- Verbeteren van uitwisseling van informatie over jongeren tussen het Samenwerkingsverband Jeugd en de politie. Eén van de geïnterviewden wijst er in dit verband op dat jongerenwerkers soms vanuit privacy oogpunt richting jongeren geen informatie willen delen, maar dat deze informatie wel nodig is voor bijvoorbeeld het maken van een groepsscan.
- Duidelijker definiëren van spelregels met jongeren wat betreft het gebruik van accommodaties en in geval van bepaalde overtredingen of crimineel gedrag in en rondom de accommodaties de politie inroepen c.q. daarover informeren.

3. ACCOMMODATIES VOOR JONGERENWERK

3.1 Accommodaties voor jongerenwerk in Haarlem

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de accommodaties voor het jongerenwerk in Haarlem. Het gaat daarbij om binnenaccommodaties (overdekte accommodaties) die, naast eventuele andere welzijnsfuncties, een functie vervullen op het gebied van het jongerenwerk. In totaal gaat het in de stad om vijftien vaste accommodaties. Bij twaalf daarvan is de hoofdgebruiker een van de organisaties die deel uitmaken van het Samenwerkingsverband Jeugd. Van negen accommodaties is de gemeente de eigenaar. In alle gevallen gaat het hier om panden waar Haarlem Effect en DOCK de hoofdgebruiker van zijn. Daarnaast zijn er vier panden waarvan een woningbouwcorporatie eigenaar is en twee panden die een andere eigenaar hebben. Naast een stedelijk jongeren centrum (Flinty's) zijn er veertien accommodaties die meer wijk- c.q. buurtgericht zijn.

Tabel 1 Accommodaties voor jongerenwerk Haarlem

Accommodatie	Adres (stadsdeel)	Eigenaar	Hoofdgebruiker	Type accommodatie jongerenwerk
Jongeren centrum Flinty's	Gedempte Oude Gracht 138 (Centrum)	Gemeente	Haarlem Effect	Stedelijk jongeren centrum
Jongeren centrum Delftwijk City	Jan Gijzenkade 305A (Noord)	Gemeente	Haarlem Effect	Jongeren centrum in multifunctioneel gebouw
Jongeren centrum De Til	Leidseplein 36 rood (Zuid-West)	Gemeente	Haarlem Effect	Jongeren centrum in multifunctioneel gebouw
Buurt centrum De Tulp	Voortingplantsoen 56 (Oost)	Gemeente	Haarlem Effect	Ruimte voor medegebruik door jongeren in wijk centrum
Wijk centrum De Horizon	Ambonstraat 2a (Noord)	Gemeente	DOCK	Jongeren ruimte in wijk centrum
Wijk centrum De Zuidparker	Bijvoetstraat 5 (Oost)	Gemeente	DOCK	Jongeren ruimte in wijk centrum
Activiteitencentrum De Kleine Ringvaart	Floris van Adrichemlaan 102 (Schalkwijk)	Gemeente	DOCK	Jongeren ruimte in activiteitencentrum en diverse overige ruimtes voor medegebruik door jongeren
Wijk centrum De Ringvaart/Jeugd-sociëteit Radar	Floris van Adrichemlaan 98 (Schalkwijk)	Gemeente	DOCK	Jongeren ruimte in wijk centrum
Athenestraat 31	Athenestraat 31 (Schalkwijk)	Gemeente	DOCK	Ontmoetingsplek in de buurt met ruimte voor medegebruik door jongeren (pilot voor een jaar sinds juni 2017)
De Buurtbox	Rudolf Steinerstraat 74 (Schalkwijk)	Pré Wonen	DOCK	Gemeenschappelijke ruimte onderin flat voor medegebruik door jongeren
Jongeren Ontmoetingspunt (JOP)	Bandoengstraat 21 (Noord)	Leger des Heils	Leger des Heils	Ruimte voor medegebruik door jongeren in 'huiskamer van de buurt' Bij Bosshardt
Open Huis	Professor Boumanstraat 1a (Schalkwijk)	Pré Wonen	Stichting Ontmoeting (Youth for Christ is medegebruiker)	Ruimte voor medegebruik door jongeren in multiculturele kerk annex maatschappelijk centrum
Rebup	Kruistochtstraat 51 (Oost)	Ymere	Rebup	Jongeren centrum voor pubers in de leeftijd van 12-18 jaar
RebupART	Kruistochtstraat 54 (Oost)	Ymere	Rebup	Jongeren centrum voor met name. prepubers in de leeftijd van 7-12 jaar
RebupART2	Sterrebosstraat 61 zwart (Zuid-West)	Particulier bezit	Rebup	Jongeren centrum / galerie voor artistieke pubers

Bron: Gemeente Haarlem, afdeling Vastgoed en Haarlem Effect, DOCK, Leger des Heils, Youth for Christ en Rebup

Kaart 1 Accommodaties jongerenwerk in Haarlem

Bron: Gemeente Haarlem, afdeling Data, Informatie en Analyse

Legenda: accommodaties met een rood label zijn gemeentebezeit, die met een blauw label hebben een andere eigenaar

Geografische spreiding accommodaties jongerenwerk over de stad

Op de voorgaande pagina zijn de accommodaties voor jongerenwerk op een kaart van de stad weergegeven. Op deze kaart zijn ook de kantooraccommodaties van STAD en Streetcornerwork, beide organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd die zelf geen (vaste) accommodaties voor jongerenwerk hebben, alsook de kantooraccommodatie van Youth for Christ weer gegeven. Voor DOCK en Haarlem Effect geldt dat een aantal van de op de kaart aangegeven accommodaties ook een kantoorruimte/spreekruimte voor het jongerenwerk heeft¹⁶, evenals de op de kaart aangegeven accommodatie van het Leger des Heils. Wat opvalt is dat de accommodaties voor het jongerenwerk geconcentreerd zijn in bepaalde delen van de stad: stadsdeel Schalkwijk (met uitzondering van Molenwijk), de Slachthuiswijk en Parkwijk (stadsdeel Haarlem Oost), de Indischewijk en Delftwijk (stadsdeel Haarlem Noord), de Leidsebuurt (stadsdeel Haarlem Zuid-West) en Stadsdeel Centrum.

Het overgrote deel van de geïnterviewden vindt dat Haarlem in principe ruim voldoende accommodaties voor jongerenwerk heeft, gezien de schaalgrootte van Haarlem en volgens sommigen ook de, in verhouding tot grotere en andere steden, relatief geringe problematiek. Sommige geïnterviewden zijn echter van mening dat Haarlem Oost (Rozenprieel, Amsterdamse Buurt en Slachthuiswijk) en Schalkwijk (Europawijk, Meerwijk en Molenwijk) gebaat zouden zijn bij extra accommodaties (alleen) voor jongeren. Met de recente opening van de Athenestraat 31 in Schalkwijk in de zomer van 2017 komt DOCK tegemoet aan de wens van een groep jongeren uit de Europawijk en Meerwijk aan een eigen buurthuis¹⁷. Sommige geïnterviewden vragen zich echter af of DOCK de meest aangewezen partij is om de lastige doelgroep van jongeren in Schalkwijk te bereiken.

Volgens een van de geïnterviewden is het een gemiste kans dat Flinty's na de verhuizing naar de binnenstad is gegaan in plaats van naar Schalkwijk. In Schalkwijk is een grote groep jongeren die behoefte heeft aan meer culturele activiteiten en talentontwikkeling, zoals aangeboden door Flinty's, en die niet te vinden zijn in bijvoorbeeld de Kleine Ringvaart. In Schalkwijk bereik je volgens deze geïnterviewde veel meer de jongeren die doelgroep zijn van het jongerenwerk dan in het centrum. Volgens een andere geïnterviewde missen veel jongeren na de verhuizing van Flinty's, van het Prinsenvolwerk naar de Gedempte Oude Gracht, een skatepark in de stad¹⁸. Meer specifiek wordt verder ook nog opgemerkt dat er te weinig programmeerbare kwalitatieve accommodaties voor sport zijn in Schalkwijk en Haarlem Oost. Omgekeerd wordt er wat betreft Haarlem Noord door diverse geïnterviewden opgemerkt dat daar drie accommodaties erg dicht op elkaar zitten, hetgeen wellicht teveel is.

---

¹⁶ Bij DOCK is er bij elke accommodatie een kantoor/spreekruimte te gebruiken door het jongerenwerk. Haarlem Effect heeft alleen in Flinty's een kantoor/spreekruimte ten behoeve van het jongerenwerk. Indien nodig kunnen jongerenwerkers op de andere locaties wel ergens terecht voor individuele gesprekken.

¹⁷ Op 23-6-2017 stond in het Haarlems Dagblad een artikel met als kop *Buurthuis grootste wens jeugd Europawijk*. In het artikel komen verschillende jongeren kort aan het woord: "We kunnen helemaal nergens heen. Vooral in de avonden is dit een groot probleem. Overdag werkt iedereen of zitten we op school. Daarna willen we elkaar ontmoeten en een praatje maken. Sommige onderwerpen bespreek je dan liever zonder ouderen erbij." En "Het is een beetje moeilijk om met onze hele groep bij iemand thuis te gaan zitten. Daar worden onze ouders ook niet vrolijk van." En "Als het lukt een buurthuis te regelen, zijn we bereid alles zelf te verbouwen. Dan kunnen we het eigen maken. ... Hopelijk vertrouwt de gemeente ons dat toe."

¹⁸ Met de verhuizing van Flinty's, van het Prinsenvolwerk naar de Gedempte Oude Gracht, missen veel jongeren een skatepark in de stad. Skatemogelijkheden zijn er wel bij Skatepark Het Landje en in het Zaanenpark. Momenteel worden door de gemeente en Stichting Skatehal Haarlem voorbereidingen getroffen voor de komst van een indoorskatehal in de Waarderpolder.

Verder benadrukken meerdere geïnterviewden dat het belangrijk is dat accommodaties voor jongerenwerk geografisch dichtbij de doelgroep zijn gelegen. Accommodaties moeten niet te ver van huis en/of een vaste hangplek van jongeren zijn. Veel jongeren willen de wijk niet uit. Eén van de geïnterviewden stelt dat het niet meer dan 500 meter wandelen of fietsen moet zijn, want anders gaan jongeren er niet heen. Meermalen genoemd is het argument dat veel kinderen en (jongere) jongeren de wijk niet uit mogen van hun ouders. Daarbij wordt als voordeel nog genoemd dat sommige ouders zelf ook in bepaalde accommodaties in de wijk komen c.q. deze kennen en het vanuit dat opzicht goed vinden dat hun kinderen daar ook naar toe gaan. Er zijn ook andere geluiden van geïnterviewden die het niet persé noodzakelijk vinden dat er in elke wijk een aanbod is aan (bepaalde activiteiten van het) jongerenwerk. Als het aanbod maar aantrekkelijk genoeg is dan gaan jongeren overal heen. Dat gebeurt nu ook met bepaalde sportactiviteiten evenals met andere hobby's en clubs. Vooral oudere jongeren, die zich vaak verplaatsen op scooters, zijn mobiel.

Volgens enkele geïnterviewden zou het een goed idee zijn om eens een keer helemaal van scratch te denken. Uitgaande van een situatie waarin er in Haarlem helemaal geen accommodaties voor jongerenwerk zijn en dan te kijken waar deze nodig en gewenst zijn. De verdeling over de stad van accommodaties is een historische gegroeide verdeling, waarbij het de vraag is of deze verdeling nu nog optimaal is.

Overige accommodaties

Naast de hiervoor beschreven accommodaties zijn er in de stad nog diverse andere accommodaties die door partners van het Samenwerkingsverband Jeugd en Rebus, soms op meer reguliere basis soms meer incidenteel, voor het jongerenwerk benut worden. Het gaat hier onder andere om ruimtes in scholen (bijv. het Haarlem College), ruimtes bij sportaccommodaties zoals gymzalen, sporthallen en kantines, het Patronaat, kerken en soms ook bij mensen thuis in hun huiskamer. Ook zijn er op diverse plekken in de stad dug-outs, plekken buiten met 'een dak boven het hoofd' waar jongeren samen kunnen komen.

Daarnaast is er nog een groot aantal andere accommodaties in de stad van waaruit niet zozeer (regulier) jongerenwerk wordt geboden, maar die jongeren uit de doelgroep van het jongerenwerk wel weten te bereiken. Het gaat hier onder andere om een groot aantal binnen- (en buitensport) accommodaties die gebruikt worden voor activiteiten georganiseerd door de organisaties SportSupport¹⁹ en Triple Threat. In dit verband dient ook DAK Schalkwijk genoemd te worden. Op het dak van de parkeergarage van winkelcentrum Schalkwijk worden in het zomerseizoen door Triple Threat en andere organisaties diverse sportieve en culturele activiteiten georganiseerd voor inwoners van Schalkwijk, en in het bijzonder ook voor kinderen en jongeren. Daarnaast heeft Triple Threat in winkelcentrum Schalkwijk een winkel waarin zij onder andere een eigen kledinglijn verkoopt en waar jongeren kunnen stage lopen.

Nog opgemerkt dient te worden dat gelijktijdig aan dit onderzoek een inventarisatie plaats vindt van de speelplekken in Haarlem-Noord. Hieruit komt naar voren dat er veel te weinig geschikte plekken zijn voor oudere jongeren (16+). Naast de bestaande dug-outs wordt gezocht naar geschikte plekken en een geschikte inrichting voor deze jongeren waardoor overlast op straat voorkomen kan worden.

---

¹⁹ Accommodaties die door SportSupport gebruikt worden zijn onder andere: gymzaal Bavooschool, gymzaal de Dolfijn, Dojo Munen Muso en de Spaarnehel. Daarnaast worden buiten op de Cruyff Court Parkwijk, op het Nieuw Guineaplein, Teylerplein, Marnixplein en bij de Badhuisstraat (De Tulp) sportactiviteiten georganiseerd.

3.2 Accommodaties voor jongerenwerk van het Samenwerkingsverband Jeugd

3.2.1 Gemeentelijke kosten per accommodatie

Het verschaffen van inzicht in de gemeentelijke kosten voor accommodaties voor het jongerenwerk is geen eenvoudige exercitie. De belangrijkste reden hiervoor is dat veel van de accommodaties die gebruikt worden voor het jongerenwerk ook benut worden voor andere welzijnsdoelen en doelgroepen. Slechts een deel van de gemeentelijke kosten kan in deze gevallen aan het jongerenwerk worden toegerekend. De registratie van de kosten en inkomsten gebeurt op pandniveau en niet uitgesplitst naar werkvorm. Afhankelijk van het feit of er in een bepaald jaar al dan niet kosten zijn gemaakt vanuit het meerjarig onderhoudsprogramma kunnen de gemeentelijke kosten per jaar sterk verschillen. Om deze reden geven de gemeentelijke huurinkomsten een beter beeld van het gemiddelde kostenniveau per jaar dan cijfers over de gemeentelijke kosten.

Tabel 2 Huurinkomsten accommodaties jongeren- (en welzijns)werk 2016

Accommodatie	Adres (stadsdeel)	Huurinkomsten 2016
Jongeren centrum Flinty's	Gedempte Oude Gracht 138 (Centrum)	€ 66.749 (Haarlem Effect: grotendeels jongerenwerk)
Jongeren centrum Delftwijk City	Jan Gijzenkade 305A (Noord)	€ 24.783 (Haarlem Effect: alleen jongerenwerk)
Jongeren centrum De Til	Leidseplein 36 rood (Zuid-West)	€ 20.439 (Haarlem Effect: voor meerdere doelen w.o. jongerenwerk)
Buurt centrum De Tulp	Voortingplantsoen 56 (Oost)	€ 39.570 (Haarlem Effect: voor meerdere doelen w.o. jongerenwerk)
Wijk centrum De Horizon	Ambonstraat 2a (Noord)	€ 48.286 (DOCK: voor meerdere doelen w.o. jongerenwerk)
Wijk centrum De Zuidparker	Bijvoetstraat 5 (Oost)	€ 45.477 (DOCK: voor meerdere doelen w.o. jongerenwerk)
Activiteitencentrum De Kleine Ringvaart	Floris van Adrichemlaan 102 (Schalkwijk)	€ 33.198 (DOCK: voor meerdere doelen w.o. jongerenwerk)
Wijk centrum De Ringvaart/Jeugdsociëteit Radar	Floris van Adrichemlaan 98 (Schalkwijk)	€ 104.644 (DOCK: voor meerdere doelen w.o. jongerenwerk)
Athenestraat 31	Athenestraat 31 (Schalkwijk)	€ 19.755 (NB DOCK betaalt geen huur voor het jongerenwerk) ²⁰
Totaal		€ 402.901

Bron: Gemeente Haarlem, afdeling Vastgoed

Bij de verhuur aan maatschappelijke instellingen wordt een kostprijs dekkende huur berekend, zonder winst oogmerk, gebaseerd op de gemiddelde kosten per pand berekend over een langere periode (vaak twintig of dertig jaar). In de kostprijs dekkende huur zijn de rente en afschrijving, de jaarlijks fluctuerende kosten voor onderhoud, verzekerings- en organisatiekosten opgenomen²¹. Het uitgangspunt van kostprijs dekkende huur is opgenomen in de gemeentelijke nota Verhuurbeleid uit

²⁰ De gebruiksovereenkomst met Stichting DOCK is ingegaan per 1 juli 2017 en loopt tot en met 30 juni 2018. Stichting DOCK is, conform de gebruiksovereenkomst, geen gebruiksvergoeding verschuldigd maar gebruikt deze ruimte op basis van anti-kraak.

²¹ De gemeentelijke kosten en de daaruit voortvloeiende huurprijs worden mede bepaald door de rente en afschrijving die de gemeente betaalt over investeringen die in het verleden in een pand zijn gedaan. Deze variëren van €64.000 in 2016 voor bijvoorbeeld Delftwijk City tot €10.000 voor De Zuidparker.

2013 (zie ook paragraaf 2.2). In de Vastgoednota die voor februari 2018 aan de gemeenteraad is toegezegd zal nader worden ingegaan op de systematiek van de kostprijsdekkende huur.

In tabel 2 worden de cijfers gepresenteerd over de huurinkomsten in 2016 voor de verschillende panden waar jongerenwerk aangeboden wordt. In 2016 ging het in totaal om ruim € 400.000. Opgemerkt dient te worden dat deze inkomsten maar voor een deel betrekking hebben op het jongerenwerk, omdat veel accommodaties ook benut worden voor andere werkvormen.

Gebruikerslasten en inkomsten onderverhuur

Voor een helder en compleet inzicht in de kosten van de accommodaties voor jongerenwerk zijn ook de gebruikerslasten en de inkomsten uit onderverhuur van belang. Bij gebruikerslasten kan gedacht worden aan kosten voor beheer van de accommodaties, schoonmaakkosten, kosten voor afvalinzameling, gas, water en elektra, gemeentelijke belastingen, brandveiligheid, kleine investeringen en overige huisvestingskosten.

Idealiter dienen welzijnsinstellingen Haarlem Effect en DOCK niet alleen de huurkosten, gebruikerslasten en inkomsten uit onderverhuur van hun gemeentelijke accommodaties inzichtelijk te maken, maar met name ook welk deel hiervan zij toerekenen aan het jongerenwerk. Haarlem Effect heeft voor het onderzoek reeds zo een inzicht verschaft. Tabel 3 brengt voor de vier accommodaties voor jongerenwerk van Haarlem Effect in beeld hoe hoog de totale huurkosten zijn inclusief gebruikerslasten, met daarop in mindering gebracht de structurele opbrengsten uit onderverhuur, en specifiek toegerekend aan alleen het jongerenwerk.

Tabel 3 Overzicht van huurbedragen, gebruikerslasten, structurele opbrengsten verhuur en totale kosten van accommodaties van Haarlem Effect toegerekend aan het jongerenwerk 2017

	Flinty's (75%)	Delftwijk City (100%)	De Til (50%)	De Tulp (25%)	Totaal
Huur	€52.051	€23.926	€10.200	€9.972	€96.149
Gebruikerslasten	€42.620	€10.479	€10.730	€17.423	€81.252
Totaal kosten	€94.671	€34.405	€20.930	€27.395	€177.401
Structurele opbrengsten verhuur	€4.600	€6.500	€100	-	€11.200
Totaal kosten - opbrengsten	€90.071	€27.905	€20.830	€27.395	€166.201

Bron: Haarlem Effect; de percentages tussen haakjes in de eerste rij van de tabel betreffen het deel van het pand dat toegerekend is aan het jongerenwerk

De totale kosten van de vier accommodaties van Haarlem Effect voor de huisvesting van het jongerenwerk bedragen in 2017 qua kale huur ruim €95.000, inclusief gebruikerslasten gaat het om ruim €175.000. Wanneer daar de structurele opbrengsten van onderverhuur op in mindering worden gebracht resteert een bedrag van in totaal ruim €165.000 voor de vier verschillende accommodaties samen. Vooral De Tulp kent in verhouding tot de kale huur relatief hoge gebruikerslasten. Ook voor De Til en Flinty's geldt dat een groot deel van de totale kosten bestaat uit gebruikerslasten. Bij beide accommodaties bestaat een vrij groot deel hiervan uit kosten voor beheer. De structurele opbrengsten uit onderverhuur zijn bij Delftwijk City zowel in absolute als in relatieve zin het hoogst (€6.500), maar over de gehele linie gezien in relatie tot de totale kosten relatief gering.

Tijdens de interviews wezen diverse geïnterviewden op de relatief hoge kosten van accommodaties voor jongerenwerk in relatie tot het (beperkte) aantal bereikte jongeren, de (beperkte) openingstijden en (beperkte) bezettingsgraad, de behaalde maatschappelijke effecten en beschikbare alternatieven die een stuk voordeliger (bijv. ambulante werken en het op tijdelijke basis huren van accommodaties). Op basis van dit onderzoek valt moeilijk te zeggen of de kosten hoog of laag zijn. Ten eerste zijn de precieze kosten voor de accommodaties voor het jongerenwerk maar

gedeeltelijk inzichtelijk en ten tweede is het vooral aan de politiek om te bepalen of zij de kosten over heeft voor de accommodaties.

3.2.2 Openingstijden accommodaties, type aangeboden activiteiten en bezettingsgraad

Tabel 4 Openingstijden accommodaties Samenwerkingsverband Jeugd en activiteiten

Accommodatie	Openingstijden voor jongerenwerk	Activiteiten
Jongeren centrum Flinty's (Centrum)	1 ^e Maandag van de maand (3 uur) Maandagavond: 17:00-20:00 Dinsdag: 15:00-18:00 en 19:00- 22:00 Woensdag: 15:00-22:00 Donderdag: 19:00-22:00 (1 ^e donderdag van de maand tot 23:00) Vrijdag: 15:00 -18:00 en 19:00-00:00	Maandelijke vrijwilligersvergadering Eritrese jonge statushouders maaltijd, ontmoeting, ook met Thuis in Haarlem Maatjes, en informatie Inloop / DJ Workshop Inloop jongeren eetcafé DJ Workshop en 1 ^e donderdag van de maand Jamsessie Inloop en diverse activiteiten
Jongeren centrum Delftwijk City (Noord)	Maandag: 15:00-21:30 Dinsdagavond Woensdag: 15:00 -21:30 Donderdag: 15:00 -21:30	Chillen, diverse activiteiten, hulp bij vragen Vertrekpunt OG zaalvoetbalteam jongeren Delftwijk City Idem Idem
Jongeren centrum De Til (Zuid-West)	Dinsdag: 14:30-16:30 Woensdag: 18:00-21:30 Vrijdag: 14:30 -16:30 Vrijdag: 18:00-21:30 <i>NB openingstijden zijn flexibel op basis van vraag jongeren</i>	Tienerinloop 10-14; diverse activiteiten en huiswerkbegeleiding Jongerenactiviteiten 14-18; diverse activiteiten, workshops en feesten, soms ook vanuit De Til als uitvalsbasis voetbal, basketbal en freerun in gymzaal Tienerinloop 10-14; diverse activiteiten en huiswerkbegeleiding Jongerenactiviteiten 14-18; diverse activiteiten, workshops en feesten, soms ook vanuit De Til als uitvalsbasis voetbal, basketbal en freerun in gymzaal
Buurt centrum De Tulp (Oost)	Maandag: 14:00 - 19:00 Woensdag: 12:00 – 18:00 Vrijdag: 16:00 – 18:00 Vrijdag vanaf 18:30 <i>NB openingstijden zijn flexibel op basis van vraag jongeren</i>	Voetbal in gymzaal of op plein, bij slecht weer in buurthuis. Jongerenwerker aanwezig in en rond het buurthuis, geen specifieke activiteiten Wisselende activiteiten voor jongens van 11 tot en met 14 jaar Wisselende activiteiten voor jongeren van 16 jaar en ouder
Wijk centrum De Horizon (Noord)	Maandag: 13:30-15:30 Dinsdag: 15:00-17:00 Dinsdag: 19:00-21:30 Woensdag: 13:30-15:30 Vrijdag: 13:30-15:30 Vrijdag: 15:30-17:30 Vrijdag: 19:00-22:00	Informatie, advies en coaching 12-23 jaar Huiswerkbegeleiding 10+ Chilzz (14+), diverse activiteiten, niks moet alles kan Informatie, advies en coaching 12-23 jaar Informatie, advies en coaching 12-23 jaar Chilzz (14-), diverse activiteiten, niks moet alles kan Chilzz (14+), diverse activiteiten, niks moet alles kan
Wijk centrum De Zuidparker (Oost)	Maandagmiddag Maandag 17:30-21:00 Dinsdag: 17:30-21:00 Woensdagmiddag Donderdag: 17:30-21:00	Meidenclub Little Girlzz Only (9/10 jaar) Inloopavond 14-18 jaar + gezamenlijke activiteit Idem Meidenclub Girlzz Only (11/12 jaar)+ huiswerkbegeleiding Inloopavond 14-18 jaar + gezamenlijke activiteit
Activiteitencentrum De Kleine Ringvaart (Schalkwijk)	Maandag: 16:00-22:00 Dinsdag: 16:00-22:00 Woensdag: 16:00-19:00 Woensdag: 19:00-21:00 Donderdag: 16:00-22:00 Vrijdag: 16:00-19:00 Vrijdag: 19:00-21:00	Inloop 17+ en coaching Inloop 17+ en coaching Inloop 16- diverse activiteiten Studio-Multimedia Lab Inloop 17+ en coaching Inloop 16- diverse activiteiten Studio-Multimedia Lab
Wijk centrum De Ringvaart/Jeugdsociëteit Radar (Schalkwijk)	Vrijdagavond: 20:00-23:00	Muziekavond voor jongeren
Athenestraat 31 (Schalkwijk)	Dinsdag: 19:00-22:00 Donderdag: 19:00 -22:00	Vrije inloop Idem
De Buurtbox (Schalkwijk)	Donderdag: 15:30-16:30	Diverse activiteiten voor kinderen in groep 5 tot en met 8 van de basisschool: afval opruimen in de buurt, knutselen en spelactiviteiten
Jongeren Ontmoetingspunt (JOP)(Noord)	Maandag: 18:30-21:30 Woensdagmiddag Woensdag: 18:30-21:30	Open inloop voor jongeren 8-14 jaar Diverse activiteiten voor kinderen 6-8 jaar Diverse activiteiten voor jongeren 8-14 jaar
Open Huis (Schalkwijk)	Woensdag: 14:00-17:00	Huiswerkbegeleiding groep 3 tot en met groep 8 primair onderwijs

Bron: Haarlem Effect, DOCK, Leger des Heils en Youth for Christ

In tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de openingstijden voor jongerenwerk van de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en de aangeboden activiteiten, op basis van hierover aangeleverde gegevens door de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd. De meeste accommodaties zijn drie tot vier dagen per week open, in de middag, in de avond, of beide. Alleen de Kleine Ringvaart is elke doordeweekse dag open, drie dagen voor de oudere jeugd en twee dagen voor de jongere jeugd. Voor de accommodaties die geen gemeentebesit zijn (de Buurtbox, Jongeren Ontmoetingspunt, en Open Huis) geldt dat organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd hier op een of twee vaste doordeweekse dagen activiteiten voor kinderen en jongeren aanbieden.

Dat veel accommodaties beperkte openingstijden voor jongerenwerk kennen is voor een belangrijk deel te verklaren door de beperkte beschikbare formatie aan jongerenwerkers. Jongerenwerkers hebben per week (en gebied) een aantal uren beschikbaar en moeten hun tijd vaak verdelen over zowel accommodatiegebonden werk als ambulante werk (op straat). Tevens dienen bij bepaalde activiteiten en doelgroepen twee jongerenwerkers tegelijk aanwezig te zijn. Eén van de geïnterviewden betreurt het dat er eigenlijk te weinig budget is. Meer uren voor jongerenwerk zouden erg welkom zijn evenals een groter budget voor het organiseren van activiteiten. Volgens deze geïnterviewde is per accommodatie vaak maar een relatief klein budget beschikbaar voor activiteiten (1.000 euro per jaar); en dat geldt eveneens voor het opknappen van ruimtes of meubels.

Haarlem Effect heeft aangegeven zowel in de Leidse Buurt als in Rozenprieel meer werk op straat (ambulant) te doen omdat het in deze tijd niet meer lukt om jongeren in grote groepen tegelijk in een accommodatie te hebben. Echter als de jongerenwerker groepen op straat tegen komt is het wel wenselijk om een accommodatie beschikbaar te hebben om er iets te kunnen gaan doen. Zo heeft de jongerenwerker in Zuid-West een veel ruimere aanstelling dan de opgegeven openingstijden van De Til maar kan hier wel elk gewenst moment gebruik van maken. Hetzelfde geldt voor De Tulp.

Wat verder opvalt in tabel 4 is dat geen van de accommodaties in de weekends (op zaterdag en/of zondag) een vaste openstelling voor jongerenwerk kent. Sommige accommodaties zijn op (heel) incidentele basis in het weekend geopend (bijv. voor een specifieke activiteit of specifieke doelgroep of op een specifiek tijdstip bijvoorbeeld tijdens de Ramadan of rondom oud en nieuw). Van oudsher is dit volgens geïnterviewden eigenlijk altijd al zo geweest. Redenen hiervoor zijn:

- de capaciteit van jongerenwerkers is beperkt (bij veel activiteiten dienen twee jongerenwerkers tegelijk aanwezig te zijn);
- de inzet van jongerenwerkers in de weekends past door weekendtoeslagen niet binnen het beschikbare budget;
- jongerenwerkers willen zelf vrij zijn in het weekend (o.a. vanwege scheiding werk en privé); en
- in het weekend is er (vermoedelijk) minder behoefte aan jongerenwerk (vanwege bijv. het doorbrengen van tijd met de familie, alternatieve bezigheden in de vorm van sporten en bijbaantjes).

Door Haarlem Effect wordt opgemerkt dat er in de weekenden wel (steeds vaker) ambulant gewerkt wordt.

Ook in de schoolvakanties blijken veel accommodaties vaak (deels) gesloten. Redenen die hiervoor genoemd worden zijn:

- veel jongeren zijn op vakantie;
- jongeren zijn zo uit (school)ritme dat de verwachte opkomst bij activiteiten laag is; en
- het aanbieden van bepaalde activiteiten (zoals huiswerkbegeleiding) is in de vakantie niet zinvol.

Tegelijk wijzen diverse geïnterviewden erop dat de jongeren die niet op vakantie zijn mogelijk extra behoefte hebben aan activiteiten. Haarlem Effect probeert hier rekening mee te houden door in de vakanties deels een speciaal programma aan te bieden. DOCK gaat kijken of zij in de Zuidparker in de toekomst een beperkt programma aan kan bieden tijdens de vakanties. Het Jongeren Ontmoetingspunt van het Leger des Heils is een voorbeeld van een accommodatie die wel in de vakanties gewoon open blijft.

Opgemerkt dient te worden dat het niet altijd eenvoudig was om de openingstijden (en aangeboden activiteiten) te achterhalen. Op internet staan deze regelmatig niet (helder) vermeld, soms zijn vermelde tijden ook niet meer actueel. Nergens is een totaaloverzicht te vinden van alle accommodatiegebonden activiteiten voor jongerenwerk in de stad en bijbehorende tijden. De website www.jongin haarlem.nl heeft daartoe een aanzet gedaan, maar is op punten niet (meer) actueel en ook niet volledig. In sommige accommodaties wordt sinds kort gewerkt met flexibele openingstijden. Zo zijn er volgens Haarlem Effect in Jongeren centrum De Til en De Tulp, als uitvloeisel van een andere vorm van vraaggericht werkwijze, eigenlijk geen vaste openingstijden meer. Jongeren(groepen) worden op straat benaderd of op andere locaties. Als blijkt dat er behoefte is aan een activiteit in de jongerenruimte dan kan die gebruikt worden. Ook DOCK geeft aan dat zij soms met flexibele openingstijden werken afhankelijk van de vraag van jongeren.

Door diverse geïnterviewden zijn kritische kanttekeningen geplaatst bij de openingstijden. Zo wordt door meerdere geïnterviewden opgemerkt dat vaak niet goed gecommuniceerd wordt naar jongeren en andere organisaties wanneer accommodaties open zijn en wat voor activiteiten er aangeboden worden. Openingstijden zijn vaak niet transparant. Als openingstijden beter gecommuniceerd worden, dan kunnen organisaties makkelijker doorverwijzen en wordt het bereik onder jongeren naar verwachting ook hoger.

Meerdere geïnterviewden zijn van mening dat accommodaties waar jongerenactiviteiten worden aangeboden te beperkt open zijn. Idealiter zouden zij veel en lange dagen open moeten zijn en idealiter ook in de weekends (juist dan is er sprake van overlast in wijken; beter in het weekend open en op maandag en dinsdag dicht) en in de vakanties. Hierbij is dan wel een belangrijke randvoorwaarde dat er sprake is van een aanbod aan activiteiten dat jongeren aanspreekt. Wanneer je jongeren een aansprekend aanbod aanbiedt dan kan je niet vaak genoeg open zijn, aldus een geïnterviewde.

Een punt dat ook door meerdere geïnterviewden genoemd wordt, is dat jongeren soms voor een dichte deur komen bij een accommodatie voor jongerenwerk. Door personele wisselingen, ziekte of vakanties is een accommodatie soms voor langere tijd dicht. Er wordt dan aan jongeren geen continuïteit geboden, terwijl dat juist zo belangrijk is. Zoveel kans krijg je niet bij (kwetsbare) jongeren; jongeren die voor een gesloten deur komen haken snel af. Vanuit dit perspectief zijn flexibele openingstijden volgens enkele geïnterviewden ook niet aan te bevelen en kan beter gewerkt worden met vaste tijden en vaste activiteiten.

Activiteiten

Kijkend naar het activiteiten aanbod valt op dat de meest voorkomende activiteiten 'de inloop' en coaching zijn. Tijdens de inloop kunnen jongeren, afhankelijk van de faciliteiten van de accommodatie verschillende activiteiten ondernemen. Te denken valt aan activiteiten als: koken, gamen, poolen, tafelvoetballen, tafeltennissen, internetten, films kijken, kickboksen, fitnessen, rappen, zingen, podiumpresentatie, flyer design en gewoon chillen.

Diverse geïnterviewden wijzen er op, dat waar het om georganiseerde activiteiten gaat, het accommodatiegebonden jongerenwerk in toenemende mate initiatieven en wensen vanuit jongeren zo veel mogelijk probeert te ondersteunen. Er wordt momenteel een omslag gemaakt van meer aanbod- naar meer vraaggericht werken.

Bezettingsgraad

Samen met de openingstijden en de bezoekerscijfers is de bezettingsgraad van accommodaties door geïnterviewden vaak genoemd als indicator om iets te zeggen over de doelmatigheid van accommodaties. Bij de bezettingsgraad gaat het om de verhouding tussen het aantal uren of dagdelen dat een accommodatie in een bepaalde periode gebruikt wordt versus het totale aantal uren of dagdelen dat deze beschikbaar is. Het gaat dan om een optelling van het eigen gebruik van de accommodatie/ruimte voor het jongerenwerk en het gebruik ervan voor andere werkvormen van de eigen organisatie en door anderen (verhuur aan derden).

Over de bezettingsgraad van accommodaties zijn door de gemeente geen normen opgesteld of afspraken gemaakt met het Samenwerkingsverband Jeugd. Volgens afdeling JOS is het lastig om een algemene norm voor de bezettingsgraad van accommodaties op te stellen. De accommodaties verschillen daarvoor te sterk van elkaar en niet alle accommodaties zijn even geschikt voor het huisvesten van verschillende doelgroepen c.q. voor het realiseren van een hoge bezettingsgraad. Deze mening wordt gedeeld door diverse geïnterviewden uit het veld. Ruimtes van een accommodatie als Flinty's bijvoorbeeld zijn veel makkelijker te verhuren dan de jongerenruimte in de Zuidparker. Als je als gemeente iets zou willen doen met de bezettingsgraad zou dat maatwerk moeten zijn. Per accommodatie dient dan een gewenste (en ook haalbare) bezettingsgraad geformuleerd te worden. Daarbij zouden organisaties de vrijheid moeten houden om een accommodatie te sluiten bij ongeregelheden zonder dat dit consequenties heeft voor cijfers over de bezettingsgraad.

Vanuit afdeling Vastgoed is primair van belang dat de kosten van accommodaties gedekt zijn. Vanuit het perspectief van doelmatig ruimtegebruik kunnen gegevens over de bezettingsgraad zinvolle informatie bieden. Momenteel wordt deze informatie nog niet bijgehouden, maar in de toekomst wil de afdeling in gesprek gaan met de betrokken beleidsafdelingen of en hoe dit geïmplementeerd kan worden. In het kader van de doelmatigheid zou volgens afdeling WWGZ een gebruik van ongeveer 15 dagdelen nastrevenswaardig zijn (5 maal een ochtend, middag en avond; met in het weekend wat speling). Een andere geïnterviewde stelt daar tegenover dat indien je niet in staat bent een ruimte multifunctioneel te gebruiken er per definitie sprake zal zijn van een beperkt gebruik. Een bezettingsgraad van 75% of 80% kan nooit bereikt worden door jongeren alleen, want zij zitten overdag op school.

Diverse geïnterviewden vermoeden dat de bezettingsgraad van veel accommodaties (erg) laag is en dat veel accommodaties/ruimtes grote delen van de dag en week leeg staan. Een van de geïnterviewden spreekt in dit verband van een "enorme kapitaalvernietiging".

Tabel 5 geeft een overzicht van de aangeleverde informatie wat betreft de bezettingsgraad van de accommodaties voor jongerenwerk, op basis van de gegevens die hierover aangeleverd zijn door de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd.

Tabel 5 Bezettingsgraad accommodaties Samenwerkingsverband Jeugd

Accommodatie	Bezettingsgraad accommodatie
Jongeren centrum Flinty's (Centrum)	Aantal dagdelen gebruik voor jongerenwerk is 8 dagdelen per week. Daarnaast worden ruimtes door meerdere organisaties gebruikt. Zo is er maandelijks op zaterdag een bijeenkomst voor LHBT ²² -jongeren door het COC, wekelijks drie dagdelen gebruik door Wereldmuziekschool voor drumlessen aan jongeren/tieners, maandelijks een ruimte 1 dagdeel in gebruik door de Wijkraad van De Kamp en Heiliglanden. Buiten deze reguliere gebruikers wordt de locatie ook door verschillende andere jongerenorganisaties gebruikt (geschat 15 dagen op jaarbasis) en door netwerkpartners (geschat 25 dagen).
Jongeren centrum Delftwijk City (Noord)	Aantal dagdelen gebruik voor jongerenwerk is 6 dagdelen per week. Daarnaast wordt de ruimte 2 dagdelen per week gebruikt door de Speelgroep (ouders met peuters), 3 dagdelen voor de Hand in Hand Delftwijkgroep (vrouwengroep migrantenvrouwen), en af en toe door bijv. een dansschool of andere organisaties i.v.m. evenementen in het weekend. Af en toe ook gebruik door een organisatie als Streetcornerwork als plek voor een rustig gesprek met een cliënt.
Jongeren centrum De Til (Zuid-West)	Aantal uren gebruik door tiener- en jongerenwerk is 11 uur per week, verhuur aan feestjes en partijen gemiddeld 2x per maand gemiddeld 4 uur, workshops en begeleiding gemiddeld 1x per week gemiddeld 2 uur. <i>NB Bezettingsgraad is afhankelijk van (flexibele) openingstijden.</i>
Buurt centrum De Tulp (Oost)	Precieze bezettingsgraad is onbekend. Gebruik voor het jongerenwerk op maandag van 14:00-19:00, op woensdag (jongerenwerker aanwezig in en rond buurthuis) en vrijdag van 16:00-18:00 en na 18:30. De accommodatie wordt ook gebruikt voor andere werkvormen en soms verhuurd aan derden zoals het Nova College. <i>NB Bezettingsgraad is afhankelijk van (flexibele) openingstijden.</i>
Wijk centrum De Horizon (Noord)	De jongerenruimte wordt 3 dagdelen per week voor het jongerenwerk gebruikt, 3 dagdelen voor DOCK en derden en staat, inclusief de weekends, 15 dagdelen leeg.
Wijk centrum De Zuidparker (Oost)	De jongerenruimte wordt 4 dagdelen per week voor het jongerenwerk gebruikt, 6 dagdelen voor DOCK en derden en staat, inclusief de weekends, 11 dagdelen leeg.
Activiteitencentrum De Kleine Ringvaart (Schalkwijk)	Er wordt onderscheid gemaakt tussen de bezettingsgraad van de jongerenruimte, de studio en de fitnessruimte. De jongerenruimte wordt 5 dagdelen gebruikt voor het jongerenwerk en staat, inclusief de weekends, 16 dagdelen leeg. De studio wordt 4 dagdelen gebruikt voor het jongerenwerk en staat, inclusief de weekends, 17 dagdelen leeg. De fitnessruimte wordt 2 dagdelen gebruikt voor het jongerenwerk, 5 dagdelen door DOCK en derden en staat, inclusief de weekends, 14 dagdelen leeg.
Wijk centrum De Ringvaart/ Jeugdsociëteit Radar (Schalkwijk)	Eenmaal per week 3 uur openstelling voor jongeren. Ongeveer 1x per maand openstelling op zaterdagavond voor een besloten feest. Elke doordeweekse ochtend gebruik door Opstap en op sommige middagen gebruik voor vergaderingen.
Athenestraat 31 (Schalkwijk)	Twee maal per week 3 uur openstelling door DOCK, een maal per week twee uur inlooppreekuur door CJG (wordt binnenkort twee maal per week). Het betreft een pilot voor een jaar die net gestart is, de verwachting is dat de ruimte in de toekomst ook door anderen benut zal gaan worden.
De Buurtbox (Schalkwijk)	Eenmaal per week activiteit voor kinderen, elke avond gebruik door de Buurtvaders. Overige bezetting onbekend.
Jongeren Ontmoetingspunt (JOP) (Noord)	Hoge bezettingsgraad (inschatting) (NB accommodatie is geen gemeentebesit).
Open Huis (Schalkwijk)	Hoge bezettingsgraad (inschatting) (NB accommodatie is geen gemeentebesit).

Bron: Haarlem Effect, DOCK, Leger des Heils en Youth for Christ

Haarlem Effect houdt cijfers over de bezettingsgraad van haar accommodaties niet structureel heel gedetailleerd bij. DOCK doet dat wel voor drie van haar accommodaties. Voor de niet gemeentelijke accommodaties waar Leger des Heils en Youth for Christ gebruik van maken geldt dat een precies

²² De afkorting LHBT staat voor Lesbiënnes, Homo's, Bi-seksuelen en Transgenders.

inzicht in de bezettingsgraad ontbreekt, maar dat de inschatting van de geïnterviewde sleutelpersonen is dat deze, met name op de doordeweekse dagen, erg hoog is.

Voor het in kaart brengen van de bezettingsgraad worden door organisaties diverse eenheden gebruikt. DOCK rapporteert in dagdelen. Haarlem Effect zowel in dagdelen als uren. De weekends neemt DOCK in haar eigen overzichten van de bezettingsgraad niet mee als (leegstaande) dagdelen, maar deze zijn in tabel 5 wel meegenomen.

Wat opvalt na bestudering van tabel 5 is dat voor veel accommodaties geldt dat het vermoeden van meerdere geïnterviewden klopt. Veel accommodaties staan een groot deel van de week leeg. Uitgaande van 21 dagdelen per week (ochtend, middag, avond, maal zeven) lijken veel accommodaties meer dan de helft van de tijd leeg te staan. Bepaalde ruimtes in accommodaties voor jongerenwerk springen er extra uit qua lage bezettingsgraad: de Horizon met 6 dagdelen bezetting en, inclusief de weekends, 15 dagdelen leegstand; en de jongerenruimte, studio en fitnessruimte in De Kleine Ringvaart met respectievelijk 5, 4 en 7 dagdelen bezetting en, inclusief de weekends, 16 dagdelen, 17 dagdelen en 14 dagdelen per week leegstand. Ook andere accommodaties zoals De Til en De Ringvaart/Jeuksociëteit Radar lijken een groot deel van de week leeg te staan. Flinty's en Delftwijk City lijken de hoogste bezettingsgraad te kennen. Tegelijk wordt door Haarlem Effect, de hoofdgebruiker van deze accommodaties, opgemerkt dat Flinty's beter gebruikt zou kunnen worden met name door organisaties die op het gebied van jongeren actief zijn. Het is momenteel niet inzichtelijk om hoeveel dagdelen dit precies zou gaan, omdat er nu niet in kaart is gebracht welke ruimten geschikt zijn voor welke vraag.

Verhuur aan derden

Wat betreft De Zuidparker wordt opgemerkt dat de jongerenruimte momenteel niet verhuurd wordt aan derden. De ruimte leent zich hier maar in beperkte mate voor en tegelijk moet bij de verhuur rekening gehouden worden met het imago van bepaalde activiteiten. Ook De Horizon is maar in beperkte mate geschikt om te verhuren aan derden, omdat er mensen boven de accommodatie wonen. De Tulp is eveneens vanwege mogelijke geluidsoverlast beperkt te gebruiken voor activiteiten voor jongeren.

Enkele geïnterviewden hebben zich kritisch uitgelaten over de inverdienopdracht die de gemeente aan welzijnsinstellingen heeft opgelegd en waaraan zij middels onder andere de verhuur van ruimtes kunnen voldoen. Als punt van kritiek is genoemd dat beroepskrachten zich nu ook bezig moeten houden met werkzaamheden die niet tot hun kerntaak behoren (het extern verhuren van ruimtes).

Volgens enkele geïnterviewden is het beter als welzijnsorganisaties wat meer subsidie krijgen, maar dan gelijk hun ruimtes voor een bepaald percentage beschikbaar kunnen c.q. moeten stellen aan andere (door de gemeente gesubsidieerde maatschappelijke) organisaties, zodat deze organisaties geen huur hoeven te betalen. Daarbij noemen andere geïnterviewden nog bepaalde beperkingen aan externe verhuur. Eén geïnterviewde stelt als organisatie graag ruimtes beschikbaar te willen stellen aan buurtbewoners om er feesten te geven, daar is veel vraag naar, maar dit mag niet van de gemeente. Een andere geïnterviewde stelt dat voor sommige organisaties de huren te hoog zijn waardoor ze liever andere accommodaties huren dan die van het Samenwerkingsverband Jeugd.

Ten slotte wijst een van de geïnterviewden nog op een mogelijk ongewenst neveneffect van externe verhuur. Speeltuin Kindervreugd in Haarlem Oost is volgeboekt door ouderen, waardoor het gebruik door kinderen in het gedrang komt en de naam Oudervreugd meer van toepassing is.

3.2.3 Bezoekersaantallen en doorstroom naar reguliere clubs en verenigingen

In tabel 6 wordt een overzicht gegeven van de bezoekersaantallen van de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd, waar mogelijk en beschikbaar uitgesplitst naar type activiteit. De cijfers zijn aangeleverd door de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd.

Tabel 6 Bezoekersaantallen accommodaties Samenwerkingsverband Jeugd

Accommodatie	Bezoekersaantallen
Jongerencentrum Flinty's (Centrum)	Bezoekersaantallen verschillen per activiteit, variërend van 25 jongeren (bijv. eetcafé, thema-avond of spelletjesavond) tot 80 jongeren. Bezoekersaantallen zijn onder andere afhankelijk van de activiteit en het tijdstip. Totaal opgeteld gaat het op jaarbasis om ongeveer 700-750 unieke bezoekers. De Facebook pagina van Flinty's heeft circa 2.500 volgers.
Jongerencentrum Delftwijk City (Noord)	Op jaarbasis worden in totaal ongeveer 50 unieke jongeren bereikt.
Jongerencentrum De Til (Zuid-West)	Met de tienermiddag is er een totaal bereik van ongeveer 75 tieners. Gemiddeld komen er 10 tieners per middag, het hoogste aantal is 30 per middag. Daarnaast is er contact met een groep van 35 jongeren waarvoor naast het gebruik van de jongerenruimte ook regelmatig een zaalvoetbal of freerun activiteit georganiseerd wordt.
Buurtcentrum De Tulp (Oost)	Het aantal bezoekers wisselt per week en activiteit. In totaliteit zijn ongeveer 30 jongeren in beeld bij de jongerenwerker. Het zijn vooral jongens die gebruik maken van de accommodatie. Een keer per week is er een activiteit voor meisjes, daaraan doen ongeveer 10 meisjes mee.
Wijkcentrum De Horizon (Noord)	Chilzz 14-: 20 jongeren. Chilzz 14+: bereik van 55 jongeren, komen wisselend. Huiswerkbegeleiding 10+: 5 jongeren. Informatie, advies en coaching: in 2016 werden 15 jongeren gecoached c.q. ondersteund, 3 jongeren hebben hun werkstraf uitgevoerd binnen en buiten de Horizon en 3 jongeren hebben tot de zomer 2017 hun maatschappelijke stage gelopen bij Team Noord.
Wijkcentrum De Zuidparker (Oost)	Inloopavonden: gemiddeld 20 jongeren, alleen jongens. Meidenclub Little Girlzz Only (9/10 jaar): 7-8 meisjes. Meidenclub Girlzz Only (11/12 jaar): 7-8 meisjes. Huiswerkbegeleiding: 10 meisjes. Het totale bereik aan unieke jongeren per jaar is geschat maximaal 100 kinderen/jongeren.
Activiteitscentrum De Kleine Ringvaart (Schalkwijk)	Inloopavonden 16-: per inloopavond 8-15 jongeren, bij specifieke activiteiten kan dit oplopen naar 10-30 bezoekers, afhankelijk van factoren zoals het weer en vakanties. Inloopavonden 17+: per inloopavond 8-15 jongeren. Incidentele activiteiten: het komt voor dat deze 50-150 unieke jongeren aantrekken. Het totale bereik aan unieke jongeren in de leeftijd van 12-16 jaar is ongeveer 100 per jaar en in de leeftijd van 17 jaar en ouder zijn dat er 150 per jaar.
Wijkcentrum De Ringvaart/ Jeugdsociëteit Radar (Schalkwijk)	Aantal bezoekers is onbekend.
Athenestraat 31 (Schalkwijk)	Vrije inloop: 15-20 jongeren in de leeftijd van 15-23 jaar.
De Buurtbox (Schalkwijk)	Afhankelijk van de activiteit een vaste kern van 4-10 kinderen in de leeftijd van groep 5 tot en met 8 van de basisschool.
Jongeren Ontmoetingspunt (JOP)(Noord)	Aan elke activiteit nemen gemiddeld 6-15 kinderen/jongeren deel. Het totale bereik aan unieke jongeren is 23 per jaar, vooral uit de buurt in Haarlem Noord.
Open Huis (Schalkwijk)	Aan 2 tot 3 groepen kinderen en jongeren van groep 3 tot en met groep 8 van het primair onderwijs wordt huiswerkbegeleiding gegeven. Het totale bereik aan unieke kinderen en jongeren is 43 per jaar. Gemiddeld zijn er per middag 12 deelnemers aan de huiswerkbegeleiding.

Bron: Haarlem Effect, DOCK, Leger des Heils en Youth for Christ

Zoals in tabel 6 te zien is gaat het vaak om schattingen en niet zozeer om precieze aantallen. Haarlem Effect houdt bezoekersaantallen niet structureel en gedetailleerd bij²³. Bij DOCK werken alle

²³ Haarlem Effect registreert bezoekers bewust ook niet met persoonlijke gegevens. Uitzondering hierop is de vrijdagavond bij Flinty's waarvoor een pasje gekocht kan worden waar bezoekers gratis mee naar binnen kunnen. Er is echter ook de mogelijkheid om entree te betalen per avond en geen pasje aan te maken.

medewerkers in principe wel met eenzelfde systeem om jongeren die deelnemen aan het accommodatiegebonden jongerenwerk te registreren, maar is het registratiegedrag van medewerkers nog niet optimaal. Kleinere organisaties zoals het Leger des Heils en Youth for Christ houden de precieze aantallen wel bij.

De accommodatie met de hoogste bezoekersaantallen is Flinty's, met ongeveer 700-750 unieke bezoekers op jaarbasis. Daarna komt de Kleine Ringvaart met een bereik van ongeveer 100 unieke jongeren in de leeftijd van 12-16 jaar en 150 unieke jongeren van 17 jaar en ouder. Jongerencentrum De Til, De Horzion en De Zuidparker bereiken op jaarbasis ongeveer 100 unieke jongeren. Het accommodatiegebonden jongerenwerk van de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd in Delftwijk City, De Tulp, de Athenestraat 31, het Jongeren Ontmoetingspunt, en het Open Huis zijn kleinschaliger qua bereik. De aantallen unieke bezoekers per jaar variëren hier van ongeveer 20 tot 50.

De bezoekersaantallen variëren per activiteit en zijn afhankelijk van factoren als het weer en het tijdstip waarop zij georganiseerd worden. Bij een inloop van een wijkgerichte accommodatie komen doorgaans 10-20 jongeren, bij specifieke activiteiten als huiswerkbegeleiding zijn dat er doorgaans wat minder (gemiddeld 5-10 kinderen en jongeren) en bij incidentele activiteiten en evenementen juist weer meer (30-150 jongeren).

Op een zomerse donderdagmiddag (6 juli) en vrijdagavond (7 juli) zijn diverse accommodaties bezocht. Wat daarbij vooral opviel was het geringe aantal bezoekers; vaak een of twee jongerenwerkers en een paar jongeren, in één geval geen enkele jongere en in één geval een jongerenwerker en een grote groep tieners die een feest hadden. Mogelijke verklaringen voor het lage aantal bezoekers bij een aantal accommodaties zijn het warme weer, dat het net na de ramadan was en dat er geen speciaal geprogrammeerde activiteiten waren. Echter ook diverse geïnterviewden hebben het punt van lage bezoekersaantallen naar voren gebracht. Meerdere geïnterviewden vermoeden dat er met de accommodaties relatief weinig jongeren worden bereikt terwijl er relatief veel subsidie in om gaat. Flinty's wordt expliciet genoemd door een geïnterviewde als accommodatie die vooral op doordeweekse dagen weinig jongeren bereikt. Haarlem Effect, de hoofdgebruiker van Flinty's, onderkent dit punt. Door de week is het doorgaans lastiger om aantrekkelijk te zijn voor jongeren dan op vrijdag (begin van het weekend). Doordeweeks komen er bij Flinty's per avond zo tussen de 5 en 35 jongeren. Meerdere geïnterviewden zijn van mening dat de gemeente de bezoekersaantallen veel meer zou moeten (laten) monitoren.

Diverse geïnterviewden benadrukken dat het aantal bezoekers niet alles zegt. Ook een relatief laag aantal bezoekers kan soms als zeer waardevol worden beschouwd, zeker als dit jongeren zijn die niet makkelijk bereikt worden of die anders veel overlast op straat veroorzaken. Bovendien dient het aantal bezoekers ook in relatie tot de aangeboden activiteit te worden gezien. Zo stelt een van de geïnterviewden dat 300 jongeren die deelnemen aan een voetbaltoernooi, die je normaliter toch wel bereikt met reguliere sportactiviteiten, heel anders gewaardeerd moet worden dan het bereik van een klein aantal kwetsbare jongeren. En een groter aantal meer incidentele bezoekers van bijvoorbeeld muziekoptredens kan niet zomaar vergeleken worden met een kleiner aantal dat wekelijks of meermalen per week naar een accommodatie komt voor bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding.

Doorstroom naar reguliere clubs en verenigingen

Hoewel geen van de organisaties uit het Samenwerkingsverband precieze cijfers bijhoudt over de doorstroom van jongeren vanuit het jongerenwerk naar reguliere clubs en verenigingen, hebben zij daar wel een beeld van. Over het algemeen lijkt de doorstroom beperkt. De mate van doorstroming is afhankelijk van de mate waarin de jongerenwerker hier zelf actief op inzet, maar is tegelijkertijd ook sterk afhankelijk van de doelgroep. Voor een aantal jongeren is de drempel naar reguliere sport- en culturele verenigingen te hoog. Ofwel vanwege financiële redenen (verenigingen kosten geld wat er in bepaalde gezinnen niet is en ouders hebben vaak schaamte om een kortingspas aan te vragen, zoals een Haarlempas of Jeugd sportpas) of vanwege andere redenen.

Haarlem Effect stelt geen precieze aantallen te registreren als het gaat om doorstroom van jongeren naar reguliere sportclubs en culturele verenigingen. De inschatting is echter dat het om relatief kleine aantallen gaat. Uitzondering hierop vormt de succesvolle samenwerking van Delftwijk City met Onze Gezellen. Daarnaast wordt er per jaar een handjevol jongeren doorverwezen naar de activiteiten vanuit het Jeugd sportfonds.

Hoewel DOCK op managementniveau aangeeft geen goed zicht te hebben op de doorstroom van jongeren naar reguliere sportactiviteiten en culturele activiteiten, stelt een van de jongerenwerkers dat de doorstroom redelijk goed is. Met regelmaat organiseert deze jongerenwerker activiteiten om jongeren kennis te laten maken met en te interesseren voor bepaalde onderdelen van sport en cultuur met als doel hen te enthousiasmeren om door te stromen naar het reguliere aanbod.

Het Leger des Heils stelt dat de jongeren die zij bereiken met het accommodatiegebonden jongerenwerk na het bereiken van de leeftijd van ongeveer 14 jaar doorstromen naar reguliere sport- en culturele activiteiten en naar activiteiten van andere aanbieders van jongerenactiviteiten. Vanaf deze leeftijd vallen kinderen en jongeren namelijk buiten de doelgroep van het Leger des Heils. De jongerenwerker van het Leger des Heils bekijkt dan samen met de jongere waar hij/zij heen kan vanaf deze leeftijd en als daar behoefte aan is bij jongeren, gaat de jongerenwerker van het Leger des Heils ook mee bij het bekijken van het aanbod van andere aanbieders.

Youth for Christ ten slotte heeft wel de wens dat jongeren doorstromen naar reguliere sportclubs en culturele verenigingen, maar vindt het in de praktijk nog lastig om dit op een goede wijze vorm te geven.

Een van de geïnterviewden vindt dat het bij het jongerenwerk zou moeten gaan om 'oppakken en doorgeven', en niet vijf jaar lang met dezelfde jongeren bezig zijn. Al is een en ander wel afhankelijk van de accommodatie en organisatie. Een van de andere geïnterviewden merkt op dat het thema van doorstroom een voorbeeld is van een vraag van de gemeente waar jongeren zelf meestal niet mee bezig zijn.

3.2.4 Onderzoek onder jongeren over accommodaties voor het jongerenwerk

Voor het accommodatiegebonden jongerenwerk van het Samenwerkingsverband Jeugd geldt dat er doorgaans geen onderzoeken gedaan worden naar de mening van jongeren over accommodaties voor het jongerenwerk en de activiteiten die daar aangeboden worden. Wel peilen jongerenwerkers (en soms vrijwilligers) regelmatig, in meer persoonlijk contact, hoe invulling te geven aan activiteiten en wat kinderen en jongeren vinden van bepaalde activiteiten. Daarnaast maakt DOCK nog gebruik van klankbordgroepen waar wensen geïnventariseerd worden.

In de afgelopen jaren heeft alleen Haarlem Effect onderzoek gedaan naar de mening van jongeren over de accommodaties. Zo is er in 2013 een tevredenheidsonderzoek gedaan onder jonge bezoekers van De Til, De Tulp en Flinty's. In 2014 heeft Haarlem Effect opnieuw onderzoek gedaan naar Flinty's. Daarin werden vragen gesteld aan 59 jongeren over de nieuwe locatie van Flinty's op de Gedempte Oude Gracht 138. De vragen gingen onder andere over de gewenste activiteiten in de beneden- en bovenruimte, wat jongeren zelf willen doen in Flinty's, wat er ontbreekt in Flinty's en of jongeren zelf wat willen organiseren of vrijwilliger willen worden. Uit het onderzoek kwam onder meer naar voren dat de (overgrote) meerderheid van de ondervraagde jongeren in de benedenruimte (podiumruimte) optredens wil zien, de bovenruimte benut wil zien als huiskamer, in Flinty's vooral wil chillen met vrienden en niet zelf iets wil organiseren of vrijwilliger wil worden.

3.2.5 Uitwisseling van accommodaties onder partners van het Samenwerkingsverband Jeugd

Uitwisseling accommodaties voor activiteiten jongerenwerk

Haarlem Effect en DOCK gebruiken voor de activiteiten van hun jongerenwerk geen accommodaties van andere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd. Wel worden soms samen activiteiten georganiseerd en wordt dan gebruik gemaakt van de ruimte van een van de partners. Zo heeft Haarlem Effect dit jaar samen met DOCK in Delftwijk City een barbecue georganiseerd waar ook jongeren uit buurtcentrum De Horizon kwamen. Eén van de jongerenwerkers van DOCK heeft aangegeven dat DOCK best een dagdeel activiteiten zou willen aanbieden in Flinty's, maar dat daar helaas geen budget voor is. Volgens de gemeente zou het gezamenlijke activiteitenbudget²⁴ van het Samenwerkingsverband Jeugd mogelijk benut kunnen worden voor dit soort wensen.

Streetcornerwork, dat vooral ambulante werkt, beschouwt accommodaties voor het jongerenwerk vooral als vindplekken voor jongeren. Incidenteel maakt Streetcornerwork voor haar jongerenwerk ook gebruik van bepaalde accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd of begeleidt er samen met jongerenwerkers van collega-organisaties een activiteit. Het gaat hier vooral om accommodaties van Haarlem Effect. Streetcornerwork zou met name tijdens vakantieperiodes best af en toe gebruik willen maken van een accommodatie (met name sportvoorziening) van een van de partners van het Samenwerkingsverband, maar het toegang daartoe krijgen blijkt niet altijd even eenvoudig.

STAD maakt voor haar projecten van jongeren gebruik van een heel scala van verschillende accommodaties in de stad, passend bij de te organiseren activiteit. Heel incidenteel zijn daar ook ruimtes van organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd bij (wijk- of jongerencentra). Naar schatting gebeurt dat nog niet eens één keer per jaar. Vaak zijn andere ruimtes/plekken meer passend.

Het Leger des Heils maakt geen gebruik van de accommodaties van andere partners van het Samenwerkingsverband Jeugd en vice versa is dat ook niet het geval. De enige uitzondering hierop vormt Youth for Christ, waarmee soms ook gezamenlijke activiteiten worden georganiseerd en soms ook personeel wordt uitgewisseld.

---

²⁴ Volgens de gemeentelijke afdeling JOS bedraagt het gezamenlijke activiteitenbudget van het Samenwerkingsverband Jeugd in totaal € 25.000.

Youth for Christ, ten slotte, maakt elke vrijdag van 16:00-18:00 gebruik van een ruimte in De Tulp (een accommodatie van Haarlem Effect) voor een jongensclub voor jongeren in de leeftijd van 11-14 jaar.

Uitwisseling kantoor- en spreekruimten

Haarlem Effect stelt ruimten van Flinty's met enige regelmaat ter beschikking voor overleg (onder andere voor overleg eens per kwartaal van alle jongerenwerkers en soms ook het coördinatorenoverleg van het Samenwerkingsverband Jeugd). Omgekeerd maakt Haarlem Effect geen gebruik van kantoorruimte van anderen. Haarlem Effect houdt het liefst kantoor in de ruimte waar zij ook activiteiten aanbiedt. Dat is het meest praktisch. Haarlem Effect staat er open voor om organisaties als Streetcornerwork en STAD, die zelf geen accommodaties hebben voor activiteiten voor jongerenwerk, gebruik te laten maken van de ruimtes van Flinty's om kantoor te houden. Volgens Haarlem Effect is die behoefte er bij STAD en Streetcornerwork echter niet en opereren deze organisaties het liefst vanuit hun eigen organisatie en uitvalsbasis. DOCK spreekt het wel aan om af en toe ook op kantoor te zitten bij bijvoorbeeld Flinty's, maar daar zitten praktische belemmeringen aan onder andere qua inlogmogelijkheden op computers.

Het Leger des Heils heeft in het verleden regelmatig aangegeven dat ruimtes in hun accommodatie beschikbaar zijn voor partners uit het Samenwerkingsverband om kantoor te houden. Met uitzondering van Youth for Christ is daar tot op heden echter geen gebruik van gemaakt.

Youth for Christ, ten slotte, maakt af en toe gebruik van kantoorruimte van andere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd, het meeste nog van ruimtes van DOCK en Haarlem Effect. Omgekeerd wordt door organisaties van het Samenwerkingsverband niet veel gebruik gemaakt van de kantoorruimte van Youth for Christ, al staat Youth for Christ hier wel positief tegenover.

Eén van de geïnterviewden stelt dat het wellicht nog de meest logische oplossing is om geen eigen gebouwen meer te hebben voor organisaties, maar gebouwen centraal te laten beheren door een goede partij en organisaties in deze gebouwen ruimtes te laten afhuren.

“In toenemende mate wordt de exploitatie gezien als een zelfstandige bedrijfsactiviteit die bij een aparte exploitant wordt ondergebracht. In de publieke sector is dat het eerste gebeurd op het gebied van sport en recreatie. Veel gemeenten doen bijvoorbeeld zaken met gespecialiseerde zwembadexploitanten. Partijen als NV SRO en Accres zijn voortgekomen uit gemeentelijke diensten en manifesteren zich nu met een breed profiel op de exploitatiemarkt. Ook vanuit de sectoren cultuur en welzijn komen nieuwe partijen naar voren die zich op de exploitatiefunctie concentreren.” (Van Leent, 2013, p.1)

3.2.6 Gebruik van andere accommodaties door het Samenwerkingsverband Jeugd

De mate waarin organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd gebruik maken van accommodaties van andere organisaties varieert. Over het algemeen geldt dat als organisaties zelf accommodaties hebben, zoals Haarlem Effect, ze minder geneigd zijn deze te gaan huren bij sportaccommodaties of bij scholen. Volgens Haarlem Effect kun je beter streven naar optimalisatie van eigen accommodaties dan elders te gaan huren waardoor eigen accommodaties leeg staan. Uitzonderingen hierop vormen de samenwerking van Haarlem Effect met Onze Gezellen en het incidentele gebruik van andere sportvoorzieningen en scholen.

DOCK lijkt iets vaker dan Haarlem Effect gebruik te maken van andere accommodaties. Zo maakt DOCK met enige regelmaat, in samenwerking met SportSupport, gebruik van sportaccommodaties zoals gymzalen. Daarnaast wordt in het Haarlem College wekelijks een inloop georganiseerd voor de klassen 3 en 4. Verder heeft DOCK aangegeven graag de samenwerking aan te gaan met een uitgaansgelegenheid zoals Club Stalker (in het centrum van Haarlem) en dan voor 15-plussers feesten aan te bieden in de vroege avonduren, bijvoorbeeld tot 23:00.

Door het Leger des Heils wordt in principe geen gebruik gemaakt van accommodaties van andere organisaties, met uitzondering van sportaccommodaties in het zomerseizoen voor in samenwerking met SportSupport georganiseerde sportactiviteiten.

Ook door Youth for Christ wordt in principe geen gebruik gemaakt van andere accommodaties zoals sportaccommodaties en scholen. Wel heeft Youth for Christ dit jaar een presentatie op scholen gegeven en vindt Youth for Christ het voor de toekomst wenselijk om gebruik te gaan maken van ruimtes in scholen en sportaccommodaties. Vooral op scholen is er een groot bereik onder jongeren en veel lokalen staan na 16:00 leeg, dus het aanbieden van bijvoorbeeld huiswerkklassen zou hier volgens Youth for Christ heel goed kunnen. Waar hangplekken van jongeren dicht bij sportaccommodaties zijn, heeft het mogelijk toegevoegde waarde om gebruik te kunnen maken van deze accommodaties. Tegelijk is de veronderstelling dat veel sportverenigingen niet zullen staan te springen om hun accommodaties open te stellen voor bepaalde groepen jongeren. Volgens meerdere geïnterviewden geldt dat ook voor veel schoolbesturen.

Streetcornerwork werkt vooral ambulante en maakt in principe geen gebruik van accommodaties van andere organisaties. Incidenteel wordt aangesloten bij jongerenactiviteiten van andere organisaties en de daarvoor gebruikte (sport)accommodaties.

Ten slotte is STAD de organisatie die het meeste gebruik maakt van accommodaties van andere organisaties. STAD, dat zelf geen eigen accommodaties voor jongerenwerk heeft, maakt gebruik van een heel scala aan verschillende accommodaties. Vaak kunnen deze voor een goede prijs gehuurd worden en is er sprake van sponsoring van het gebruik van een accommodatie. Te denken valt aan een ruimte bij het Patronaat, heel specifieke benodigde plekken bijvoorbeeld voor een drone race, zwembad de Houtvaart en ruimtes bij het Haarlem College. Uitgangspunt zijn de ideeën en wensen van jongeren en daar wordt vervolgens een passende accommodatie/plek bij gevonden.

3.2.7 Oordeel over de geschiktheid van de accommodaties

Normering accommodaties voor jongerenwerk

Op het gebied van accommodaties voor jongerenwerk zijn in Nederland geen standaardnormen ontwikkeld. Op basis van enkele lokale richtlijnen en professionele indrukken hebben Noorda en Co (2009, p. 43-45) een aantal normeringen ten aanzien van accommodaties voorgesteld en voorwaarden waaraan accommodaties moeten voldoen. Wat betreft kleinschalige buurtgerichte accommodaties wordt het volgende opgemerkt. De accommodatie voor inloopactiviteiten vergt minimaal 80m² vloeroppervlak, te verdelen in een rustig zitgedeelte en een gedeelte voor muziek, dans en beweging. Van belang zijn ook: een kantooruimte voor jongerenwerkers die ook dienst kan doen als ruimte voor individuele gesprekken met jongeren, een kleine keuken, een computerruimte, een muziekstudio, een meidenruimte en fitnessruimte. Er moet goed zicht zijn op de entree van de inloopaccommodatie voor zowel jongerenwerkers als bezoekers. Bij vormen van 'ingebouwd' jongerenwerk moet de mogelijkheid van een eigen entree zijn geregeld. De toegang moet ook toegankelijk zijn voor rolstoelgebruikers. De inloopaccommodatie is bij voorkeur vrijstaand gesitueerd in een woonomgeving op voldoende afstand van woningen, zodat er geen sprake is van geluidsoverlast of andere overlast voor omwonenden. Bij de inrichting en het onderhoud van de inloopaccommodatie moet rekening worden gehouden met:

- de gebruiksvriendelijkheid, aantrekkelijkheid en gezelligheid voor zowel jongens als meisjes;
- uitrusting met voldoende eigentijdse spelapparatuur en spelmateriaal zoals tafelvoetbalkast, tafeltennis, poolbiljart, moderne audiovisuele apparatuur (hifi, tv/video/dvd), digitale spelmachines, PC's met internetfaciliteiten, bordspelen en leesmateriaal. Een professionele uitstraling van ruimte en apparatuur stimuleert de prikkeling van 'hangen' naar doen; en
- de wens van schone en hygiënische ruimtes (met name inlooppuimte en toiletgroepen).

In het onderzoeksrapport *Jongerenwerk in Haarlem. Bouwstenen meerjarenplan professioneel jongerenwerk 2010-2013* daterend uit 2009 wordt geconstateerd dat er over de kwaliteit van accommodaties veel onvrede is. "Qua bouwkundige opzet, uitrusting en onderhoud zijn de meeste accommodaties niet geschikt voor jongeren. Ook is het uiterlijk en de uitstraling vaak niet om over naar huis te schrijven." (Noorda en Co, 2009, p. 22). In de tussentijd is er veel veranderd. Sommige accommodaties zijn gesloten, sommige accommodaties hebben een andere plek in de stad gekregen, een aantal accommodaties is opgeknapt en er zijn nieuwe accommodaties bij gekomen. Over de gehele linie gezien lijkt de kwaliteit van accommodaties nu beter dan in 2009. Dat neemt niet weg dat sommige accommodaties beter geschikt zijn voor het jongerenwerk dan andere accommodaties en dat enkele accommodaties eigenlijk niet geschikt zijn voor (bepaalde activiteiten van) het jongerenwerk.

Haarlem Effect vindt Delftwijk City goed geschikt voor buurtgericht jongerenwerk. Voor De Til geldt hetzelfde. Al moet daarbij wel de kanttekening worden gemaakt dat het heel donker is, omdat er geen ramen zijn en de buitenruimte van binnen niet goed zichtbaar is. De Tulp, ook van Haarlem Effect, heeft geen specifiek op jongeren toegespitste ruimte. Oorspronkelijk was een van de ruimtes op de bovenverdieping bedoeld als jongerenruimte, maar inmiddels zijn alle ruimtes multifunctioneel. Opgemerkt wordt dat er een ruimte is die door jongeren bijna altijd gebruikt kan worden, maar dat door eventuele geluidsoverlast en de ligging van de ruimte, dit niet of nauwelijks gedaan wordt als er een andere partij in het pand aanwezig is.

Wat betreft Flinty's wordt opgemerkt dat er betere alternatieven waren voor de verhuizing dan de Gedempte Oude Gracht. De vroegere locatie aan het Prinsenvolwerk was een soort van paradijs voor jongeren. Er waren geen burens, er waren veel ruimtes, er was een grote buitenruimte met skatepark en het was laagdrempelig om er naar binnen te gaan. De huidige locatie is wat dat betreft heel anders. Jongeren moeten er een deur door, wat een drempel kan vormen. Er is maar een beperkte buitenruimte en er is geen skatepark meer. Tegelijk vinden diverse andere geïnterviewden Flinty's een erg geschikt en mooi pand.

Van de accommodaties van DOCK lijkt De Kleine Ringvaart het beste geschikt en de meeste faciliteiten te bieden aan jongeren. Er zijn diverse ruimtes: een ruimte met een bar voor jongeren om te chillen, tv te kijken etc., een aparte sport/fitness/boksruimte, een aparte hobby/knutselruimte (de Maakplaats), een vrij professionele opnamestudio en een keukentje. De Horizon is volgens diverse medewerkers van DOCK eigenlijk niet goed geschikt voor jongerenwerk. Er wonen mensen boven de accommodatie, waardoor bepaalde activiteiten niet plaats kunnen vinden en tijden ook gelimiteerd zijn. De jongerenruimte in de Zuidparker is vrij sober met een beperkt aantal faciliteiten voor jongeren en leent zich tegelijk slechts in beperkte mate voor andere activiteiten en externe verhuur. De Athenestraat 31 is net in gebruik genomen voor een pilot van een jaar en lijkt daarvoor ook geschikt.

Zowel het Leger des Heils als Youth for Christ zijn tevreden over de door hen gebruikte accommodaties en vinden ze goed geschikt voor de aangeboden activiteiten voor het jongerenwerk.

Tot slot merkt een van de geïnterviewden nog op dat sommige panden, zoals De Til en Flinty's, van binnen wel uitnodigend zijn, maar van buiten niet. Het advies van deze geïnterviewde is: zet de deur wagenwijd open en hang een groot bord op met daarop jongerencentrum.

3.3 Nut en noodzaak van accommodaties voor het jongerenwerk

Alle geïnterviewden uit het veld zijn het er over eens dat accommodaties voor jongerenwerk zinvol (kunnen) zijn voor bepaalde activiteiten en jongeren. De geïnterviewden verschillen van mening over de mate waarin zij deze essentieel vinden voor het jongerenwerk en over de functie die zij vervullen voor jongeren. Ook verschillen zij van mening over of dit vaste accommodaties moeten zijn, ruimtes in wijkcentra of jongerencentra, of dat het ook andere (wisselende) plekken kunnen, of zelfs zouden moeten, zijn. Verder verschillen de geïnterviewden van mening voor welke doelgroep de accommodaties vooral een functie moeten hebben: alle jongeren, kwetsbare jongeren en/of overlastgevendende jongeren.

Belang en functie van accommodaties

Diverse geïnterviewden geven aan accommodaties voor jongeren absoluut noodzakelijk te vinden. Het gaat dan vooral om de functie van een plek bieden, een veilige en vertrouwde basis. Een plek waar jongeren thuis zijn, in een sfeer van vertrouwen, met letterlijk een dak boven het hoofd. Een afgebakende plek met regels in huis, waar men zich aan moet passen aan elkaar en waar ook toezicht wordt gehouden. Een plek waar zorg en aandacht kan worden gegeven, waar jongeren samen kunnen komen, waar een kopje koffie of thee kan worden geschonken. Een plek in de wijk waar je weet dat er geluisterd wordt en dat het daar blijft. Een plek in de wijk waar kinderen en jongeren zelfstandig naar toe kunnen komen, die laagdrempelig is en als veilig ervaren wordt.

Daarnaast zijn er diverse geïnterviewden die benadrukken dat afhankelijk van de inhoud van het werk en het onderwerp van hulpvragen bekeken dient te worden of er al dan niet accommodaties voor nodig zijn en wat voor accommodaties dit moeten zijn. Volgens een van de geïnterviewden geldt hoe lastiger de jongeren zijn hoe makkelijker het is om buiten contacten te leggen, in gesprek te gaan en daar ook activiteiten aan te bieden. Echter er is een grens aan hoe ver je een relatie aan kunt gaan op straat, op een gegeven moment moet je naar binnen. Verder geldt dat meidenclubs altijd binnen zijn. Een plek is dus wel nodig voor sommige activiteiten en doelgroepen, maar dat hoeft geen specifiek jongerencentrum te zijn. Deze mening wordt gedeeld door andere geïnterviewden. Zo stelt een van de geïnterviewden dat de aangeboden activiteiten belangrijker zijn

dan accommodaties. Een andere geïnterviewde benadrukt dat de ideeën en wensen van jongeren leidend moeten zijn en daar dient vervolgens een passende plek bij gevonden te worden. Bij voorkeur zijn dat juist geen vaste accommodaties, behalve als een groep jongeren expliciet aan zou geven hier zelf behoefte aan te hebben en/of deze een belangrijke rol spelen in het voorkomen van overlast op straat (al is overlast volgens meerdere geïnterviewden wel vaak tijdelijk, wat weer niet rijmt met vaste accommodaties).

Volgens een andere geïnterviewde worden overlastgevendende jongeren niet of nauwelijks bereikt met de accommodaties, terwijl dat juist een belangrijke functie van accommodaties voor jongerenwerk is. Tegelijk zou volgens deze geïnterviewde ook veel meer met simpelere en goedkopere oplossingen gewerkt kunnen worden, zoals het plaatsen van een (mobiele/tijdelijke) dug-out en eventueel een picknicktafel, op een goed verlichte plek, waar buurtbewoners er geen last van hebben en indien mogelijk aangevuld met een wifispot, want dat spreekt jongeren aan. Bij overlast gevend gedrag van jongeren is het fijn als je hen een alternatief kunt bieden in de vorm van een plek waar ze wel mogen zijn. En dat hoeft zeker niet perse een plek binnen te zijn, dat kan ook prima een plek buiten zijn. Een andere geïnterviewde stelt dat oplossingen soms nog simpeler en goedkoper kunnen en illustreert dit door op te merken dat er bij een school die overlast had van jongeren er struiken zijn weggehaald waardoor het zicht vanaf de weg beter was op het schoolplein en de overlast er weer is afgenomen. Tot slot vraagt een van de geïnterviewden zich af in hoeverre jongerenaccommodaties, bedoeld om overlast op straat tegen te gaan, zelf ook voor overlast zorgen in de wijk.

Een andere functie van accommodaties die nog genoemd is, is dat accommodaties voor jongerenwerk vaste vindplekken zijn voor ambulante jongerenwerkers. Je kunt jongeren er binden en vasthouden en van daaruit sturen. Ook nog genoemd zijn het belang van het hebben van accommodaties voor talentontwikkeling van moeilijker bereikbare jongeren, accommodaties waar jongeren kunnen bewegen, en accommodaties waar jongeren samen kunnen komen (een honk met een bar, pooltafel en andere attributen die jongeren kunnen faciliteren in hun vrije tijd). Tot slot zijn er nog enkele geïnterviewden die stellen dat accommodaties meerwaarde hebben in de zin dat zij de mogelijkheid bieden om ook met de ouders van kinderen en jongeren in contact te komen.

Doelgroep accommodaties

Op de vraag voor wie accommodaties voor jongerenwerk nu vooral belangrijk zijn kwamen veel verschillende antwoorden: voor alle jongeren, vooral voor kinderen en meisjes, voor jongeren uit de buurt vooral met een lage sociale economische status, voor kwetsbare kinderen en jongeren, voor kinderen en jongeren die vooral aan het overleven zijn, voor moeilijk bereikbare jongeren die niet zo snel uit zichzelf komen, voor overlastgevendende jongeren (en niet voor de makkelijk bereikbare jongeren van wie je in de stad toch geen last hebt) en voor 'de tussengroep' jongeren (jongeren met weinig tot geen problemen die redden zich wel en de groep met grote problemen daar is het Centrum voor Jeugd en Gezin voor, maar juist de tussengroep heeft baat bij (accommodatiegebonden) jongerenwerk). Diverse geïnterviewden zijn van mening dat Flinty's nog een slag te maken heeft als het gaat om het bereiken van gevarieerde doelgroepen. Nu zijn het vooral wat oudere alternatieve jongeren, zoals gothics, die bereikt worden. Andere geïnterviewden vinden het juist goed dat deze jongeren ook een plek hebben in de stad.

Tabel 7 geeft op basis van de gehouden interviews en bestudeerde literatuur een overzicht van de noodzaak c.q. wenselijkheid van accommodaties voor bepaalde typen jongeren.

Tabel 7 Typen jongeren en noodzaak c.q. wenselijkheid accommodaties

Typen jongeren	Accommodaties jongerenwerk nodig/wenselijk
Jongeren met weinig tot geen problemen met zelf geen behoefte aan jongerenwerk	Geen accommodaties nodig.
Jongeren met weinig tot geen problemen met een behoefte aan een plek voor ontmoeting en/of vrijetijdsbegeleiding en/of talentontwikkeling	Geen accommodaties noodzakelijk, al kunnen deze wel een meerwaarde bieden. Stedelijk Jongerencentrum Flinty's kan hierin een rol spelen evenals, op bepaalde projecten en activiteiten afgestemde, (wisselende) accommodaties. Voor kinderen en jonge jongeren liggen de accommodaties bij voorkeur in de eigen wijk.
Jongeren met problemen met zelf geen behoefte aan jongerenwerk	Geen accommodaties nodig. Ambulant jongerenwerk kan hier mogelijk een rol in spelen.
Jongeren met problemen met een behoefte aan een plek voor ontmoeting en/of vrijetijdsbegeleiding en/of talentontwikkeling	Accommodaties zijn wenselijk en kunnen een meerwaarde bieden. Dit hoeven echter niet persé vaste accommodaties te zijn en ook niet persé jongerencentra. Dit kunnen bijvoorbeeld ook buurtsportvoorzieningen van SportSupport zijn. Ambulant jongerenwerk kan doorverwijzen naar accommodaties.
Kwetsbare kinderen en jongeren met een behoefte aan een veilige ontmoetings- en vrijetijdsbestedingsplek in de buurt	Laagdrempelige vaste wijkaccommodaties zijn wenselijk, bij voorkeur op loopafstand (m.n. kinderen) of fietsafstand.
Jongeren met grote problemen met zelf geen behoefte aan jongerenwerk	Geen accommodaties nodig. Het Centrum voor Jeugd en Gezin kan hier mogelijk een rol in spelen.
Jongeren met grote problemen met een behoefte aan een plek voor ontmoeting en/of vrijetijdsbegeleiding en/of talentontwikkeling	Accommodaties voor jongerenwerk en andere ontmoetingsplekken kunnen een meerwaarde bieden. Het Centrum voor Jeugd en Gezin kan hier mogelijk een rol in spelen en doorverwijzen naar het accommodatiegebonden jongerenwerk of andere ontmoetingsplekken.
Hinderlijke en overlastgevende jongeren met zelf geen behoefte aan jongerenwerk	Geen accommodaties nodig. Alternatieve (overdekte en mobiele) ontmoetingsplekken, zoals een dug-out of zeecontainer, kunnen mogelijk een meerwaarde bieden. Gemeente, politie, Openbaar Ministerie, integrale handhavers en het (ambulant) jongerenwerk zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de integrale aanpak van jeugdoverlast en jeugdgroepen.
Hinderlijke en overlastgevende jongeren met een behoefte aan een plek voor ontmoeting en/of vrijetijdsbegeleiding en/of talentontwikkeling	Accommodaties voor jongerenwerk en andere (overdekte en mobiele) ontmoetingsplekken zoals een dug-out of zeecontainer kunnen een meerwaarde bieden. Gemeente, politie, Openbaar Ministerie, integrale handhavers en het (ambulant) jongerenwerk zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de integrale aanpak van jeugdoverlast en jeugdgroepen. Betrokken partijen kunnen doorverwijzen naar accommodaties en ontmoetingsplekken.
Criminele jongeren	In principe zijn accommodaties voor deze groep niet wenselijk al kunnen ze in sommige gevallen wellicht wel een meerwaarde bieden, afhankelijk van de gepleegde delicten. Gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk voor deze groep zou alleen plaats dienen te vinden indien de politie hierover geïnformeerd is en na communicatie van bepaalde huisregels. De primaire verantwoordelijkheid voor deze groep ligt bij politie en justitie. Afhankelijk van de gepleegde delicten kan het ambulant jongerenwerk mogelijk ook een rol spelen. NB niet in alle gevallen zal de jongerenwerker op de hoogte zijn van het criminele gedrag van jongeren.

In bijlage 4 is een aantal cijfermatige gegevens opgenomen over jongeren voor Haarlem totaal en naar stadsdeel. Het gaat hier naast enkele demografische gegevens om diverse gegevens die een indicator (kunnen) vormen voor maatschappelijke problemen. Uitgaande van de veronderstelling dat de doelgroep van het jongerenwerk voor een groot deel bestaat uit laaggeschoolde jongeren en jongeren waarbij zich de nodige maatschappelijke problemen voordoen of dreigen voor te doen (Noorda en Co, 2009, p.11), lijken Schalkwijk en Haarlem Oost de meest aangewezen gebieden voor (accommodatiegebonden) jongerenwerk. Dat neemt niet weg dat de inzet van jongerenwerk ook in andere stadsdelen, met relatief minder problematiek en/of waar zich overlastproblematiek voordoet, nodig en legitiem kan zijn. Bovendien kan het zo zijn dat bepaalde problemen in bepaalde (sub)buurten onvoldoende aan het licht komen in cijfers op stadsdeelniveau. Daarom zijn naast cijfers ogen en oren in de stad erg belangrijk.

Diverse cijfers over Haarlemse jongeren (zie ook tabel in bijlage 4)

Vooraf in Schalkwijk en Haarlem Oost is er sprake van een relatief hoog percentage aandachtsluierlingen in het onderwijs (20,1% en 13,5% versus 7,5% in Haarlem gemiddeld) en een relatief hoog percentage huishoudens dat 3 jaar of langer op het sociaal minimum leeft (beide 12% versus 7% in Haarlem gemiddeld). Verder springen Schalkwijk en Haarlem Centrum eruit qua percentage Haarlemmers die aangeven dat overlast van groepen jongeren vaak voorkomt (28% en 24% versus 16% in Haarlem gemiddeld) en Schalkwijk en Haarlem Noord qua aantal meldingen jeugdoverlast bij gemeente en politie. Schalkwijk valt ook op qua % leerlingen dat gepest wordt op school (14% versus 10% in Haarlem gemiddeld). Tot slot vallen Schalkwijk en Haarlem Oost ook op qua verschillen in (gezonde) leefstijl, al verschilt de ervaren (fysieke) gezondheid tussen jongeren in de verschillende stadsdelen niet. Zo wordt door jongeren in Schalkwijk en Haarlem Oost vaker niet ontbeten in de ochtend (respectievelijk 27% en 25% ontbijt minder dan 5 dagen per week versus 15% in Haarlem gemiddeld) en is een kleiner deel lid van een sportvereniging (54% en 51% versus 70% in Haarlem gemiddeld).

Wat gebeurt er als er geen accommodaties meer zijn?

Op de vraag wat er zou gebeuren als er geen accommodaties voor jongerenwerk meer zouden zijn kwamen uiteenlopende antwoorden, onder andere:

- meer overlast op straat;
- het middelengebruik gaat vermoedelijk omhoog;
- meer vernielingen en een toename van onveiligheid en overlast in de wijken;
- politie en handhaving gaan meer werk krijgen;
- jongerenwerk zal veel meer het accent gaan leggen op beheersen in plaats van talentontwikkeling en ontplooiing;
- een belangrijke mogelijkheid gaat dan verloren om binding aan te gaan met jongeren, met de stad en met andere organisaties;
- daar waar sprake is van een afname aan sportmogelijkheden zal dit leiden tot een ongezondere leefstijl; en
- voor sommige kinderen en jongeren zou het een ramp zijn om hun veilige en vertrouwde plek te moeten missen in de buurt.

Anderzijds waren er ook geïnterviewden die als er geen accommodaties voor jongerenwerk meer zijn geen grote problemen verwachten in de stad. Voor een van hen kwam dit vooral voort uit het idee dat de accommodaties momenteel niet of nauwelijks overlast gevende jongeren bereiken, waardoor extra overlast en problemen op straat niet in de lijn der verwachting liggen. Meerdere geïnterviewden gaan er vanuit dat een en ander zich dan op een andere wijze wel weer regelt. Er komen volgens hen dan vanzelf weer andere creatieve oplossingen en initiatieven zoals Triple Threat en Rebus.

3.4 Jongeren die niet bereikt worden met accommodaties voor het jongerenwerk

Volgens een van de geïnterviewden bereik je de overgrote meerderheid van de jongeren, naar schatting 90%, niet met het accommodatiegebonden jongerenwerk. Vooral ook omdat zij er zelf geen behoefte aan hebben. Van de jongeren die wel tot de doelgroep van het jongerenwerk behoren zijn de jongeren die zich bewegen op het snijvlak van overlastgevend en crimineel gedrag het lastigst te bereiken. Tegelijk vinden enkele geïnterviewden het de vraag of dit een taak van het jongerenwerk of de politie betreft. Het gebruik van accommodaties voor jongeren die overlastgevend of zelfs crimineel gedrag vertonen kan volgens een van de geïnterviewden moreel lastig zijn. Je moet jongeren niet belonen met accommodaties als bepaald gedrag niet acceptabel is (een van de jongerencentra in de stad is om deze reden ook een tijdje dicht geweest). Anderzijds is het volgens deze geïnterviewde de vraag of je dit soort groepen kunt weigeren. Een van de andere geïnterviewden vindt het juist een taak van het accommodatiegebonden jongerenwerk om overlastgevende jongeren te bereiken.

Veel geïnterviewden onderschrijven dat de echt moeilijke doelgroep, met veel problemen en/of crimineel en/of sterk overlastgevend gedrag doorgaans zeer beperkt of niet bereikt worden met accommodaties voor jongerenwerk. Enkele geïnterviewden benadrukken dat voor het bereiken van deze jongeren het ambulante jongerenwerk zoals Streetcornerwork dat aanbiedt erg belangrijk is. Meer dan de andere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd richt Streetcornerwork zich op de 'allermoeilijkste groepen' en de 'zware/lastige jongens'. Bij uitzondering lukt het een accommodatiegebonden jongerenwerker wel om zo een groep te bereiken. Daarvoor is de kwaliteit van de jongerenwerker erg belangrijk en helpt het als een jongerenwerker de jongeren uit een groep al kent en uit dezelfde wijk komt.

Verder wordt in de interviews onder andere nog opgemerkt dat vooral in Schalkwijk bepaalde groepen niet optimaal bereikt worden, dat er in de Zuidparker relatief weinig autochtone jongeren komen en dat er een groep jongeren is die lak heeft aan alles en uitstraalt 'mij maak je niks' die je niet bereikt met accommodaties. Evenmin als jongeren die het jongerenwerk in de accommodaties gewoonweg niet boeit en jongeren die thuis zitten en niet op straat komen. Het kan hier onder andere gaan om depressieve jongeren, computer- en gameverslaafde jongeren en Islamitische meisjes vanaf een jaar of 13. Een andere groep jongeren die je niet persé met hun specifieke problematiek nadrukkelijk en/of makkelijk tegenkomt zijn de LHBT-jongeren.

Eén sleutelpersoon benadrukte dat het gewoon ontzettend lastig is om jongeren te betrekken bij accommodaties voor jongerenwerk, want er zijn "simpelweg 1.000 en 1 plekken toffer om naar toe te gaan". Jongeren willen vooral ook buiten zijn.

Ten slotte wijzen diverse geïnterviewden er nog op dat voor veel accommodaties geldt dat als je een bepaalde groep binnen hebt, andere groepen (vaak) niet meer komen. Een bepaalde groep jongeren kan erg aanwezig zijn in een accommodatie, hetgeen afschrikkend kan werken naar andere groepen, zeker als het gaat om een accommodatie met een beperkte ruimte.

Bereik ambulante jongerenwerk en niet regulier jongerenwerk

Dat niet alle jongeren bereikt worden met het accommodatiegebonden jongerenwerk wil niet zeggen dat deze jongeren helemaal niet bereikt worden door organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd. Zo bereikt STAD een groot aantal jongeren op wisselende locaties in de stad, zowel binnen als buiten. Met een totaal van 26 projecten in 2016 (sommigen al voorbereid in 2015) werden door

STAD, in een aantal gevallen samen met andere organisaties als Triple Threat, 683 deelnemers, 4.780 bezoekers en 117.539 bezoekers online bereikt.

Daarnaast worden door de andere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd via het ambulante jongerenwerk ook relatief veel jongeren bereikt. Ter illustratie enkele cijfers over Streetcornerwork en Youth for Christ. Per stadsdeel bereiken veldwerkers van Streetcornerwork, al dan niet in samenwerking met andere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd, gemiddeld 150 unieke jongeren op jaarbasis. Op het moment van het onderzoek had Streetcornerwork 55 jongeren in begeleiding. Youth for Christ bereikt op jaarbasis ongeveer 300 unieke jongeren, waarvan er ongeveer 50 naar activiteiten in de accommodaties komen. Daarnaast bereikt Youth for Christ nog eens ongeveer 1.000 tot 1.500 jongeren met het jaarlijks terugkerende evenement Sunrise. In 2017 werd dit evenement, dat traditioneel in de eerste week van de zomervakantie plaats vindt, voor de 16^e keer georganiseerd. Op verschillende locaties in Haarlem (Boerhaavewijk, Haarlem Hoog, Nelson Mandelapark, Nieuw Guineaplein, Rozenprieel en Zaanenpark) worden diverse sport- en knutselactiviteiten aangeboden: op pleinen, in parken, bij plantsoenen, bij scholen en bij kerken.

Ten slotte bereiken ook organisaties als Triple Threat en SportSupport, organisaties die zich niet met regulier jongerenwerk bezig houden, al dan niet in samenwerking met organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd jongeren uit de doelgroep van het jongerenwerk. Zo heeft Triple Threat in de periode 2015-2017 in totaal ruim 5.200 jongeren bereikt met promotieclinics en evenementen en ruim 1.700 deelnemers aan activiteiten in Schalkwijk en Haarlem Oost. En zo zijn dagelijks (met uitzondering van zondag en beperkt op zaterdag) op meerdere plekken in de stad en meerdere tijdstippen buurtsportcoaches van SportSupport actief in zowel binnen- als buitensportaccommodaties die ook gedeeltelijk jongeren uit de doelgroep van het jongerenwerk bereiken.

3.5 Ideeën om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk te vergroten

Aan geïnterviewden is de vraag voorgelegd hoe naar hun idee de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van de accommodaties voor het jongerenwerk vergroot kunnen worden. In de interviews is een groot aantal ideeën naar voren gebracht, die deels al aan de orde zijn geweest in de voorgaande paragrafen. Voor diverse ideeën geldt dat ze door meerdere geïnterviewden, soms in een iets andere bewoording, werden genoemd. Hier volgt een bloemlezing van de ideeën om de doeltreffendheid en doelmatigheid te verbeteren.

1. Flexibel inzetten van accommodaties en telkens uitgaan van de (tijdelijke) vraag c.q. behoefte van jongeren zelf (hangplekken van jongeren zijn niet permanent, waar behoeften of problemen zijn in de stad gaat in golfbewegingen).
2. Aanbieden van activiteiten voor jongeren in steeds andere accommodaties (voorkomt groepsvorming en jongeren worden ook gedwongen weer nieuwe rollen in te nemen).
3. Vergroten van het onderscheidend karakter van accommodaties (niet elke accommodatie hoeft dezelfde activiteiten aan te bieden), het in de stad onderling op elkaar afstemmen van het aanbod aan activiteiten en het inzetten van jongerenwerkers op de begeleiding van activiteiten waar zij sterk in zijn.
4. Maak accommodaties voor jongerenwerk meer uitnodigend van buiten (zet de deur wagenwijd open en hang een groot bord op met daarop jongerencentrum²⁵).

---

²⁵ NB Flinty's heeft inmiddels een soort uithangbord geplaatst.

5. Oog blijven houden voor welke activiteiten het meest passend zijn en die op een zo goed mogelijke wijze inspelen op problematiek.
6. Verschaffen van een duidelijk en actueel overzicht wat er voor jongeren te doen is in de accommodaties van het Haarlemse jongerenwerk, bijvoorbeeld in de vorm van een app (zowel belangrijk voor de jongeren zelf als voor doorverwijzingen vanuit andere organisaties).
7. Helder communiceren wie de doelgroep van de accommodaties en aangeboden activiteiten is.
8. Eerst een plan hebben met een bepaalde groep jongeren en dan kijken wat daar voor nodig is, bijvoorbeeld aan accommodaties.
9. Vooraf goed bedenken wie je wel en niet binnen wil hebben in accommodaties. Niet faciliteren wat je niet wil faciliteren.
10. Een ruimere openstelling van accommodaties (o.a. openstelling in de weekends en vakanties).
11. Het bieden van continuïteit qua openingstijden van de accommodaties (voorkomen dat jongeren voor een gesloten deur komen).
12. Verbeteren van het logistieke beheer van accommodaties.
13. Een goede bezetting van ruimtes in accommodaties door een combinatie van werkvormen en/of verschillende organisaties in multifunctionele gebouwen.
14. Niet alleen kijken naar hoe het gebruik van ruimtes voor het jongerenwerk verhoogd kan worden, maar ook breder kijken hoe multifunctionele welzijnsaccommodaties en het maatschappelijk vastgoed in brede zin, beter benut kunnen worden.
15. Niet te gemakkelijk over multifunctionele gebouwen en de onderlinge uitwisseling van gebouwen denken, er komt wel het een en ander bij kijken. Wellicht is de meest logische oplossing om geen eigen gebouwen meer te hebben voor organisaties, maar gebouwen centraal te laten beheren door een goede partij en organisaties in deze gebouwen ruimtes te laten afhuren.
16. Opleiden van veel vrijwilligers die ook activiteiten kunnen begeleiden in accommodaties. Daardoor kun je als organisatie een veel groter aantal activiteiten aanbieden dan jongerenwerkers met beperkte formatie alleen kunnen.
17. Verbeteren van de combinatie van het accommodatiegebonden jongerenwerk en ambulante werk.
18. Verbeteren van de doorverwijzing en doorgeleiding door partners van het Samenwerkingsverband Jeugd naar elkaars accommodaties. Jongerenwerkers kunnen jongeren meer begeleiden om activiteiten in (andere) accommodaties te bezoeken en drempels weg te nemen vanwege bijvoorbeeld het imago dat een voorziening heeft bij jongeren.
19. Voorkomen van kartelvorming door grote welzijnsinstellingen door voldoende ruimte te bieden aan kleine, vaak ook creatievere, initiatieven.
20. Beëindigen van het werken van jongerenwerkers en welzijnsorganisaties in (vanuit de gemeente contractueel vastgelegde) vast afgebakende gebieden. Het is beter als jongerenwerkers in heel Haarlem actief zijn en ook informatie aan elkaar uitwisselen over jongeren.
21. Een betere samenwerking en afstemming tussen de politie en de jeugdhulpverlening en het jongerenwerk.
22. Het verbeteren van de afstemming tussen en de regie vanuit de afdeling Veiligheid & Handhaving en afdeling Jeugd Onderwijs en Sport richting Samenwerkingsverband Jeugd en andere organisaties in de stad.

23. Strakker c.q. scherper sturen op resultaten door de gemeente.
24. Creëren van mogelijkheden voor buurtbewoners om (tegen een vergoeding) wijkcentra af te huren voor feesten partijen (komt de laagdrempeligheid van accommodaties ten goede en vergroot de kans op deelname aan georganiseerde activiteiten).
25. Laten vervallen van de inverdienopdracht door welzijnsorganisaties en hen daarvoor in plaats kosteloos ruimtes beschikbaar laten stellen aan maatschappelijke organisaties in de stad.
26. Veel meer werken met simpelere en goedkopere oplossingen, zoals het plaatsen van een (mobiele/tijdelijke) dug-out en eventueel een picknicktafel, op een goed verlichte plek, waar buurtbewoners er geen last van hebben, en indien mogelijk aangevuld met een wifispot.
27. Beter monitoren en toetsen van de effectiviteit van accommodaties aan de hand van indicatoren, zoals een vermindering van de overlast in de stad of minder structurele overlast op een bepaalde plek. En het relateren van de kosten van accommodaties aan cijfers over bijvoorbeeld bezoekersaantallen en openingstijden.

Alle ideeën om te komen tot het verbeteren van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van het jongerenwerk overziend, zijn de sleutelwoorden: flexibiliteit, continuïteit, duidelijkheid, samenwerking en afstemming en creativiteit.

- Meer flexibiliteit in het gebruik van accommodaties en aan te bieden activiteiten (al dan niet een vaste plek op basis van doelgroep en behoefte).
- Meer continuïteit qua openingstijden van accommodaties.
- Meer duidelijkheid over wie de doelgroep is van de accommodaties, de doelen, openingstijden, aangeboden activiteiten, resultaten en wijze van monitoring hiervan.
- Betere samenwerking en afstemming tussen de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd onderling en ook tussen deze partners en de politie en jeugdhulpverlening.
- Meer creativiteit wat betreft zowel het verhogen van de bezettingsgraad van bestaande accommodaties als het vinden van alternatieven, die soms simpeler en goedkoper zijn.

Flexibiliteit en continuïteit lijken enigszins op gespannen voet met elkaar te staan, maar in de praktische uitwerking hoeven deze principes zeker niet strijdig te zijn, maar kunnen ze elkaar juist versterken.

Voorgaande punten duiden op een behoefte aan een heldere visie op en duidelijke afspraken over het accommodatiegebonden jongerenwerk, een betere coördinatie en heldere aansturing.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Conclusies

Haarlem kent een breed en gevarieerd aanbod aan accommodaties en organisaties voor het jongerenwerk. Naast stedelijk Jongeren centrum Flinty's zijn er diverse meer wijkgerichte accommodaties. Het Samenwerkingsverband Jeugd speelt een belangrijke rol in het (accommodatiegebonden) jongerenwerk in de stad. Het bestaat uit zes verschillende organisaties met elk hun eigen expertise en benadering: Haarlem Effect, DOCK, Streetcornerwork, STAD, Leger des Heils en Youth for Christ. Daarnaast zijn er nog andere organisaties in de stad die niet zozeer binnen het reguliere jongerenwerk vallen, maar wel jongeren uit de doelgroep bereiken met hun activiteiten in verschillende accommodaties in de stad. Te denken valt aan onder andere: Rebut, Triple Threat en SportSupport.

Centrale vraag

De centrale vraag van het onderzoek is: *Hoe doeltreffend en doelmatig is het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk?*

Benadrukt dient te worden dat het in het onderzoek gaat om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de accommodaties voor het jongerenwerk en niet om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het jongerenwerk zelf. Over de resultaten van het jongerenwerk in meer algemene zin is recent apart gerapporteerd in de *Rapportage 2016 & Uitvoeringsplan 2017* van het Samenwerkingsverband Jeugd.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de vraag hoe doeltreffend en doelmatig het gebruik van accommodaties voor jongerenwerk is lastig te beantwoorden is omdat harde criteria ontbreken. Door veel geïnterviewden zijn aspecten als openingstijden, bezettingsgraad, bezoekersaantallen en bereik van de doelgroep genoemd als mogelijke indicatoren voor het meten van doeltreffendheid en doelmatigheid. Door de gemeente Haarlem zijn hierover echter geen normen opgesteld of afspraken vastgelegd met de door haar gesubsidieerde organisaties, terwijl dat wel raadzaam lijkt. De enige uitzondering hierop is de meer algemene, niet nader gekwantificeerde, opdracht om te komen tot meer uitruil van de kantoor- en spreekruimtes van het Samenwerkingsverband Jeugd (die zo blijkt uit het onderzoek slechts beperkt van de grond komt). Bijna alle 30 geïnterviewden, zowel binnen de gemeente als uit het veld, zijn echter de mening toegedaan dat het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk op punten doeltreffender en doelmatiger kan. Meer feitelijke gegevens, zoals cijfers over de openingstijden en bezettingsgraad van accommodaties, wijzen eveneens in deze richting. Daar komt bij dat de samenwerking tussen de bij het accommodatiegebonden jongerenwerk betrokken actoren beter kan. Het gaat hier om zowel de samenwerking binnen de gemeente, de samenwerking binnen het Samenwerkingsverband Jeugd, als de samenwerking tussen de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en overige partners in de stad, met name het Centrum voor Jeugd en Gezin en de politie.

De stelling dat organisaties die de minste gemeentelijke subsidie krijgen het meest doeltreffend en doelmatig zijn is wellicht iets te kort door de bocht. Echter organisaties als Rebut en Thriple Threat en de kleinere organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd (STAD, Youth For Christ en Leger des Heils) lijken met relatief weinig of geen vaste subsidie en soms ook zonder (vaste) accommodaties, relatief veel (kwetsbare) jongeren te bereiken. Vaak is dat met een werkwijze die (op punten) anders is dan het reguliere jongerenwerk. Daarnaast bereikt ook Streetcornerwork, via de inzet van veldwerkers in de wijken, veel jongeren uit de doelgroep die niet of nauwelijks door het

accommodatiegebonden jongerenwerk bereikt worden. Evenals SportSupport via de inzet van buurtsportcoaches jongeren uit de doelgroep van het jongerenwerk bereikt. Vooral bij de twee grote welzijnsinstellingen, Haarlem Effect en DOCK, die de meeste accommodaties voor het jongerenwerk hebben, nagenoeg allemaal gemeentebezet, lijkt op diverse punten winst te behalen.

Deelvragen

1) Wat wordt door de gemeente Haarlem verstaan onder jongerenwerk?

Twee jaar geleden, in 2015, heeft de gemeente Haarlem de nota *Herijking visie jongerenwerk* uitgebracht. Doel hiervan was om te komen tot omvorming van het jongerenwerk. In de nota worden vijf doelen van het jongerenwerk onderscheiden: binding aan de samenleving (volwaardige participatie), vorming (educatie en talentontwikkeling), ontmoeting (sociale contacten en netwerk), ontspanning en gedragsbeïnvloeding (zoals identiteitsvorming, weerbaarheid, maar ook overlastbestrijding). Daarnaast zijn voor de periode van 2016-2019 de volgende vier speerpunten geformuleerd:

- 1) Jongeren wordt geleerd voor elkaar te zorgen, initiatief te nemen en een actieve bijdrage te leveren om hun leefomgeving mooier en beter te maken.
- 2) De aanpak moet aansluiten bij de eigen kracht van jongeren, het gezin en het sociale netwerk, niet alleen bij hun primaire vraag. Jongeren zijn eigenaar van de aanpak.
- 3) Het jongeren- en straathoekwerk stelt grenzen en communiceert maatschappelijke normen en waarden.
- 4) Begeleiding van kwetsbare jongeren is noodzakelijk: zij zijn per definitie nog niet geheel zelfstandig en zelfredzaam.

Binnen deze algemene inzet gaat het om een prioritaire inzet op drie thema's: verbinden, versterking preventie en leefbare wijken. Daarnaast is de herijking van accommodaties voor jongeren een aandachtspunt, met als nagestreefde effecten:

- een heldere visie en aanpak over de wijze waarop we de huisvesting voor jongerenactiviteiten in de toekomst vorm geven; en
- het gebruik en de doelmatigheid van jongerenaccommodaties vergroten en waar mogelijk eigen kantooruimtes afbouwen.

2) Heeft de gemeente Haarlem specifiek beleid op het terrein van accommodatiegebonden jongerenwerk en zo ja wat zijn hiervan de uitgangspunten?

Bij het accommodatiegebonden jongerenwerk zijn zowel veel gemeentelijke afdelingen als veel externe organisaties betrokken. Sommigen hebben daarin een grote rol, anderen zijn meer zijdelings betrokken. Hoewel er voor de huur van panden door jongeren- en welzijnsorganisaties door de gemeente vanuit het perspectief van vastgoed en vergunningen diverse regels zijn opgesteld, ontbreekt een helder en overkoepelend beleidsinhoudelijk kader over het accommodatiegebonden jongerenwerk. Een dergelijk kader is er ook niet voor de welzijnsaccommodaties (waar de accommodaties voor het jongerenwerk deel van uitmaken). Dit is waarschijnlijk grotendeels te verklaren door de historisch gegroeide situatie dat het accommodatiebeleid primair gezien wordt als onderdeel van de eigen bedrijfsvoeringsverantwoordelijkheid van welzijnsorganisaties. Welzijnsorganisaties hebben hierdoor veel vrijheid als het gaat om het gebruik van accommodaties. Wel worden in ruil voor gemeentelijke subsidies prestaties gevraagd waarover jaarlijks verantwoording moet worden afgelegd. Voortvloeiend uit de gemeentelijke nota *Herijking visie jongerenwerk* uit 2015 is in dit verband ook uitvraag gedaan aan de organisaties van het

Samenwerkingsverband Jeugd om hun jongerenaccommodaties aan elkaar open te stellen voor kantoor- en spreekkamerdoeleinden.

3) Welke organisaties in Haarlem bieden (door de gemeente gesubsidieerd) accommodatiegebonden jongerenwerk aan en om welke accommodaties gaat het?

In totaal zijn er in de stad vijftien accommodaties voor jongerenwerk die, naast eventuele andere welzijnsfuncties, een functie vervullen op het gebied van jongerenwerk. De accommodaties zijn geconcentreerd in bepaalde delen van de stad: stadsdeel Schalkwijk (met uitzondering van Molenwijk), de Slachthuiswijk en Parkwijk (stadsdeel Haarlem Oost), de Indischewijk en Delftwijk (stadsdeel Haarlem Noord), de Leidsebuurt (stadsdeel Haarlem Zuid-West) en Stadsdeel Centrum (zie paragraaf 3.1 voor een afbeelding op kaart). Van negen accommodaties is de gemeente de eigenaar.

Tabel 8 Accommodaties voor jongerenwerk in Haarlem naar stadsdeel en eigenaar

Accommodatie	Stadsdeel	Eigenaar
Jongeren centrum Delftwijk City	Noord	Gemeente
Wijkcentrum De Horizon	Noord	Gemeente
Jongeren Ontmoetingspunt (JOP)	Noord	Leger des Heils
Jongeren centrum Flinty's	Centrum	Gemeente
Jongeren centrum De Til	Zuid-West	Gemeente
RebupART2	Zuid-West	Particulier bezit
Buurtcentrum De Tulp	Oost	Gemeente
Wijkcentrum De Zuidparker	Oost	Gemeente
Rebup	Oost	Ymere
RebupART	Oost	Ymere
Activiteitencentrum De Kleine Ringvaart	Schalkwijk	Gemeente
Wijkcentrum De Ringvaart/Jeugdsociëteit Radar	Schalkwijk	Gemeente
Athenestraat 31	Schalkwijk	Gemeente
De Buurtbox	Schalkwijk	Pré Wonen
Open Huis	Schalkwijk	Pré Wonen

De twee grootste organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd, de welzijnsorganisaties Haarlem Effect en DOCK, hebben ook het grootste aantal vaste accommodaties voor jongerenwerk (tien in totaal): stedelijk Jongeren centrum Flinty's, Jongeren centrum Delftwijk City, Jongeren centrum De Til, Buurtcentrum De Tulp, Wijkcentrum De Horizon, Wijkcentrum De Zuidparker, Activiteitencentrum De Kleine Ringvaart, Wijkcentrum de Ringvaart/Jeugdsociëteit Radar, de Athenestraat 31 en De Buurtbox. Met uitzondering van de Buurtbox zijn al deze accommodaties gemeentebesit. Ook het Leger des Heils heeft een vaste accommodatie waar zij gebruik van maakt voor het jongerenwerk: het Jongeren Ontmoetingspunt in de 'huiskamer van de buurt' bij Bosshardt. Daarnaast maakt Youth for Christ op reguliere basis gebruik van zowel het Open Huis als Buurtcentrum De Tulp (van Haarlem Effect). Verder is er nog Rebup, dat sinds kort een gemeentelijke subsidie ontvangt, met drie accommodaties in de stad: Rebup, RebupART en RebupART2. Het Jongeren Ontmoetingspunt, Open Huis, Rebup, RebupART en RebupArt2 zijn geen gemeentelijke panden. STAD en Streetcornerwork, die ook deel uitmaken van het Samenwerkingsverband Jeugd, hebben zelf geen (vaste) accommodaties voor jongerenwerk.

Naast de hiervoor beschreven accommodaties zijn er in de stad nog diverse andere accommodaties die door partners van het Samenwerkingsverband Jeugd en Rebup, incidenteel en soms op meer reguliere basis, voor het jongerenwerk benut worden. Het gaat hier onder andere om ruimtes in scholen (bijv. het Haarlem College), ruimtes bij sportaccommodaties zoals gymzalen, sporthallen en kantines, het Patronaat, kerken en soms ook bij mensen thuis in hun huiskamer. Daarnaast is er nog een groot aantal andere accommodaties in de stad van waaruit niet zozeer (regulier) jongerenwerk wordt aangeboden, maar die wel jongeren uit de doelgroep van het

jongerenwerk bereiken. Het gaat hier onder andere om (binnen- en buitensport)accommodaties die gebruikt worden voor activiteiten georganiseerd door SportSupport en Triple Threat.

Geïnterviewden verschillen van mening over of er in Haarlem (in alle stadsdelen c.q. wijken) voldoende accommodaties zijn, of de spreiding over de stad goed is, en over hoe belangrijk het is dat accommodaties dichtbij de doelgroep zijn gelegen.

4) Wat zijn de gemeentelijke kosten per accommodatie van het jongerenwerk?

Wat de precieze gemeentelijke kosten zijn van de negen accommodaties voor jongerenwerk die gemeentebestuur zijn, valt op basis van de beschikbare gegevens niet te zeggen. De belangrijkste reden hiervoor is dat veel van de accommodaties die gebruikt worden voor het jongerenwerk ook benut worden voor andere welzijnsdoelen en doelgroepen. Slechts een deel van de gemeentelijke kosten kan in deze gevallen aan het jongerenwerk worden toegerekend. De registratie van de kosten en inkomsten gebeurt op pandniveau en niet uitgesplitst naar werkvorm. Afhankelijk van het feit of er in een bepaald jaar al dan niet kosten zijn gemaakt vanuit het meerjarig onderhoudsprogramma kunnen de gemeentelijke kosten per jaar sterk verschillen. Om deze reden geven de huurinkomsten een beter beeld van het gemiddelde kostenniveau per jaar dan cijfers over de gemeentelijke kosten. In 2016 ging het in totaal om ruim € 400.000. Echter ook hier geldt dat dit bedrag maar voor een deel betrekking heeft op het jongerenwerk, omdat veel accommodaties ook benut worden voor andere werkvormen.

Voor een helder en compleet inzicht in de kosten van de accommodaties voor jongerenwerk zijn ook de gebruikerslasten en de inkomsten uit onderverhuur van belang. Bij gebruikerslasten kan gedacht worden aan kosten voor beheer van de accommodaties, schoonmaakkosten, kosten voor afvalinzameling, gas, water en elektra, gemeentelijke belastingen, brandveiligheid, kleine investeringen en overige huisvestingskosten. Idealiter dienen welzijnsinstellingen Haarlem Effect en DOCK niet alleen de huurkosten, gebruikerslasten en inkomsten uit onderverhuur van hun gemeentelijke accommodaties inzichtelijk te maken, maar met name ook welk deel hiervan zij toerekenen aan het jongerenwerk. Haarlem Effect heeft voor het onderzoek reeds zo een inzicht verschaft. Hieruit komt naar voren dat de totale kosten van de vier accommodaties van Haarlem Effect voor de huisvesting van het jongerenwerk in 2017 qua kale huur ruim €95.000 bedragen en inclusief gebruikerslasten ruim €175.000. Wanneer daar de structurele opbrengsten van onderverhuur op in mindering worden gebracht resteert een bedrag van in totaal ruim €165.000 voor de vier verschillende accommodaties samen.

Tijdens de interviews wezen diverse geïnterviewden op de relatief hoge kosten van vaste accommodaties voor jongerenwerk in relatie tot aspecten als openingstijden, bezettingsgraad, bereik, maatschappelijke effecten en beschikbare voordeliger alternatieven. Op basis van dit onderzoek valt moeilijk te zeggen of de kosten hoog of laag zijn. Ten eerste zijn de precieze kosten voor de accommodaties voor het jongerenwerk maar gedeeltelijk inzichtelijk en ten tweede is het vooral aan de politiek om te bepalen of zij de kosten over heeft voor de accommodaties.

5) Hoe is de openstelling (incl. weekends en vakanties) en bezettingsgraad van de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en wat voor soort activiteiten worden er aangeboden?

De meeste accommodaties voor jongerenwerk zijn drie tot vier dagen per week open in de middag, in de avond, of beide. Doordat jongerenwerkers hun tijd vaak moeten verdelen over accommodatiegebonden werk en ambulante werk en de formatie aan jongerenwerkers beperkt is, is ruimere openstelling vaak niet haalbaar. Geen van de accommodaties is in het weekend op structurele basis open. Van oudsher is dit volgens de geïnterviewden eigenlijk altijd zo geweest.

Genoemde redenen hiervoor zijn: de capaciteit van jongerenwerkers is beperkt, in inzet van jongerenwerkers past door de weekendtoeslagen niet binnen het beschikbare budget, jongerenwerkers willen zelf vrij zijn in het weekend en in het weekend is er (vermoedelijk) minder behoefte aan jongerenwerk. Ook in de schoolvakanties blijken veel accommodaties vaak (deels) gesloten. Als redenen worden genoemd: veel jongeren zijn op vakantie, de verwachte opkomst bij activiteiten is laag en het aanbieden van bepaalde activiteiten (zoals huiswerkbegeleiding) is in de vakantie niet zinvol.

Door meerdere geïnterviewden zijn kritische kanttekeningen gemaakt bij de openingstijden van de accommodaties. De openingstijden en aangeboden activiteiten zijn vaak niet duidelijk, de openstelling is te beperkt, idealiter dienen accommodaties ook in de weekends en in de vakanties open te zijn, en jongeren komen soms voor een dichte deur (als gevolg van personele wisselingen, ziekte of vakanties).

Kijkend naar het activiteitenaanbod valt op dat de meest voorkomende activiteiten 'de inloop' en coaching zijn. Tijdens de inloop kunnen jongeren, afhankelijk van de faciliteiten van de accommodatie verschillende activiteiten ondernemen. Te denken valt aan activiteiten als: koken, gamen, poolen, tafelvoetballen, tafeltennissen, internetten, films kijken, kickboksen, fitnesssen, rappen, zingen, podiumpresentatie, flyer design, en gewoon chillen.

Bij de bezettingsgraad gaat het om de verhouding tussen het aantal uren of dagdelen dat een accommodatie gebruikt wordt versus het totale aantal uren of dagdelen dat deze beschikbaar is. Ruimtes kunnen behalve voor het jongerenwerk ook voor andere werkvormen van de eigen organisatie en door andere organisaties gebruikt worden (externe verhuur). Voor een aantal accommodaties ontbreken precieze cijfers over de bezettingsgraad. Soms gaat het om een schatting. Uitgaande van 21 dagdelen per week (ochtend, middag en avond maal zeven) kan geconstateerd worden dat veel accommodaties een groot deel van de tijd leeg staan. Bepaalde ruimtes in accommodaties voor jongerenwerk vallen extra op door een lage bezettingsgraad: de jongerenruimte in De Horizon met 6 dagdelen bezetting en, inclusief de weekends, 15 dagdelen leegstand en de jongerenruimte, studio en fitnessruimte in De Kleine Ringvaart met respectievelijk 5, 4 en 7 dagdelen bezetting en, inclusief de weekends, respectievelijk 16 dagdelen, 17 dagdelen en 14 dagdelen per week leegstand. Ook andere accommodaties zoals De Til en De Ringvaart/Jeugdsociëteit Radar lijken een groot deel van de week leeg te staan. Flinty's en Delftwijk City lijken de hoogste bezettingsgraad te kennen.

Diverse geïnterviewden benadrukken dat de mogelijkheden om tot een hoge bezettingsgraad te komen erg afhankelijk van de kwaliteit en kenmerken van een (te verhuren) accommodatie c.q. ruimte. Zo zijn de ruimtes van een accommodatie als Flinty's bijvoorbeeld veel makkelijker te verhuren dan de jongerenruimte in de Zuidparker. Enkele geïnterviewden hebben zich kritisch uitgelaten over de inverdienopdracht die de gemeente aan welzijnsinstellingen heeft opgelegd en waaraan zij middels onder andere de verhuur van ruimtes kunnen voldoen. Volgens hen zou het beter zijn als welzijnsorganisaties meer subsidie zouden krijgen en dan kosteloos hun ruimtes voor een deel beschikbaar stellen aan maatschappelijke organisaties in de stad.

6) Hoeveel jongeren maken op jaarbasis gebruik van de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd (totaal en uitgesplitst naar type activiteiten) en hoe is de doorstroom van deze jongeren (naar bijv. reguliere (sport)clubs en verenigingen en culturele organisaties)? Van de accommodaties van het Samenwerkingsverband Jeugd kent Jongeren centrum Flinty's de grootste bezoekersaantallen: 700-750 unieke bezoekers op jaarbasis. Ook de Kleine Ringvaart heeft

een relatief groot bereik met ongeveer 100 unieke jongeren in de leeftijd van 12-16 jaar en 150 unieke jongeren van 17 jaar en ouder. Jongerencentrum De Til, De Horizon en De Zuidparker bereiken op jaarbasis ongeveer 100 unieke jongeren. De andere accommodaties zijn wat kleinschaliger qua bereik. De aantallen bezoekers variëren hier van ongeveer 20 tot 50 unieke bezoekers per jaar. De bezoekersaantallen variëren per activiteit en zijn afhankelijk van het tijdstip waarop zij georganiseerd worden. Bij een inloop van een wijkgerichte accommodatie komen doorgaans 10-20 jongeren, bij specifieke activiteiten als huiswerkbegeleiding zijn dat er doorgaans wat minder (gemiddeld 5-10 kinderen en jongeren) en bij incidentele activiteiten en evenementen juist weer meer (30-150 jongeren). Vaak worden bezoekersaantallen niet structureel en gedetailleerd bijgehouden en gaat het om schattingen. Kleinere organisaties zoals het Leger des Heils en Youth for Christ houden de precieze aantallen wel bij.

Diverse geïnterviewden benadrukken dat het aantal bezoekers niet alles zegt. Ook een relatief laag aantal bezoekers kan soms als zeer waardevol worden beschouwd, zeker als dit jongeren zijn die niet makkelijk bereikt worden of die anders veel overlast op straat veroorzaken. Bovendien dient het aantal bezoekers ook in relatie tot de aangeboden activiteit te worden gezien. Het bereiken van een groot aantal jongeren die je normaliter toch wel bereikt met reguliere voorzieningen moet heel anders gewaardeerd worden dan het bereik van een klein aantal kwetsbare jongeren. En een groter aantal meer incidentele bezoekers van bijvoorbeeld muziekoptredens kan niet zomaar vergeleken worden met een kleiner aantal dat wekelijks of meermalen per week naar een accommodatie komt voor bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding.

Geen van de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd houdt precieze cijfers bij over de doorstroom van jongeren vanuit het jongerenwerk naar reguliere clubs en verenigingen. Over het algemeen lijkt het bij de doorstroom, uitzonderingen daargelaten, om relatief kleine aantallen jongeren te gaan. De mate van doorstroming is afhankelijk van de mate waarin de jongerenwerker hier zelf actief op inzet, maar is tegelijkertijd ook sterk afhankelijk van de doelgroep. Voor een aantal jongeren is de drempel naar reguliere sport- en culturele verenigingen te hoog, vanwege financiële of andere redenen.

7) Voor welke jongeren en activiteiten zijn accommodaties nodig en komt dit overeen met hoe het accommodatiegebonden jongerenwerk in Haarlem is georganiseerd? En ook: welke jongeren bereik je niet met accommodatiegebonden jongerenwerk?

Alle geïnterviewden uit het veld zijn het er over eens dat accommodaties voor jongerenwerk zinvol (kunnen) zijn voor bepaalde activiteiten en jongeren. De geïnterviewden verschillen van mening over de mate waarin zij deze essentieel vinden voor het jongerenwerk en over de functie die zij vervullen voor jongeren. Ook verschillen zij van mening over of dit vaste accommodaties moeten zijn, ruimtes in wijkcentra of jongerencentra, of dat het ook andere (wisselende) plekken kunnen, of zelfs zouden moeten zijn. Tenslotte verschillen de geïnterviewden van mening over voor welke doelgroep de accommodaties er vooral moeten zijn. Niet voor alle doelgroepen en activiteiten zijn accommodaties even noodzakelijk en succesvol. Soms zijn er betere en/of goedkopere alternatieven. Zo is dat voor de moeilijkste doelgroep vaak (in eerste instantie) het ambulante jongerenwerk al dan niet gecombineerd met relatief simpele en goedkope oplossingen als een dug-out.

Accommodaties zijn volgens geïnterviewden belangrijk om jongeren een veilige en vertrouwde plek te bieden, als plek voor talentontwikkeling van jongeren, om overlast op straat te voorkomen, als vindplek voor ambulant jongerenwerkers en als plek om met ouders van kinderen en jongeren in contact te komen. Over voor wie de accommodaties er vooral zouden moeten zijn lopen de

meningen uiteen: voor alle jongeren, vooral voor kinderen en meisjes, voor jongeren uit de buurt vooral met een lage sociale economische status, voor kwetsbare kinderen en jongeren, voor kinderen en jongeren die vooral aan het overleven zijn, voor moeilijk bereikbare jongeren, voor overlastgevende jongeren en voor 'de tussengroep' jongeren (jongeren met weinig problemen redden zich wel, jongeren met grote problemen daar is het Centrum voor Jeugd en Gezin voor).

Veel geïnterviewden zijn van mening dat de echt moeilijke doelgroep, met veel problemen en/of crimineel en/of sterk overlastgevend gedrag doorgaans zeer beperkt of niet bereikt wordt met accommodaties voor het jongerenwerk. Het ambulant jongerenwerk is wat dat betreft succesvoller. Bij uitzondering lukt het een jongerenwerker wel om zo een groep te bereiken. Daarvoor is de kwaliteit van de jongerenwerker erg belangrijk en helpt het als een jongerenwerker de jongeren uit een groep al kent en uit dezelfde wijk komt. Geïnterviewden verschillen overigens van mening in hoeverre de aanpak van overlastgevend gedrag een (prioritaire) taak is van het accommodatiegebonden jongerenwerk en organisaties verschillen in de mate waarin zij zich met hun accommodaties op deze jongeren richten.

Daarnaast zijn er nog diverse andere groepen die volgens de geïnterviewden niet bereikt worden zoals jongeren die niet op straat komen (bijv. depressieve jongeren, computer- en gameverslaafde jongeren en Islamitische meisjes vanaf een jaar of 13), jongeren die uitstralen geen boodschap te hebben aan het jongerenwerk ('mij maak je niks'). Volgens één sleutelpersoon is een 'toffe plek' voor jongeren om naar toe te gaan zelden tot nooit een jongerenaccommodatie. Verder wijzen diverse geïnterviewden er nog op dat voor veel accommodaties geldt dat als je een bepaalde groep binnen hebt, andere groepen (vaak) niet meer komen, vooral als er sprake is van een beperkte ruimte.

Dat niet alle jongeren bereikt worden met het accommodatiegebonden jongerenwerk wil niet zeggen dat deze jongeren helemaal niet bereikt worden door organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd of door andere organisaties in de stad, via ambulant jongerenwerk en niet traditioneel jongerenwerk buiten of op wisselende locaties. Zo bereiken de veldwerkers van Streetcornerwork, een organisatie die zich juist op de allermoeilijkste groepen richt, per stadsdeel gemiddeld 150 unieke jongeren op jaarbasis. Youth for Christ bereikt ambulant ongeveer 250 unieke jongeren en daarnaast nog eens 1.000 tot 1.500 jongeren met het jaarlijks terugkerende evenement Sunrise. STAD, dat zelf geen vaste accommodaties heeft, bereikte met een totaal van 26 projecten in 2016, waarvan een aantal in samenwerking met andere organisaties, 683 deelnemers, 4.780 bezoekers en 117.539 bezoekers online. Triple Threat, een organisatie die niet tot het reguliere jongerenwerk behoort maar wel veel jongeren uit de doelgroep bereikt, bereikte in de periode 2015-2017 in totaal ruim 5.200 jongeren met promotieclinics en evenementen en ruim 1.700 deelnemers aan activiteiten in Schalkwijk en Haarlem Oost. Ook SportSupport bereikt via de buurtsportcoaches, die in verschillende wijken van de stad op diverse plekken en tijden sportieve activiteiten organiseren, jongeren uit de doelgroep van het jongerenwerk.

8) Vragen de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd jongeren periodiek naar hun mening over het accommodatiegebonden jongerenwerk?

De organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd doen doorgaans geen onderzoeken naar de mening van jongeren over accommodaties voor het jongerenwerk en de activiteiten die daar aangeboden worden. Uitzondering hierop vormen de onderzoeken die Haarlem Effect in 2013 heeft gedaan naar de tevredenheid van jonge bezoekers van De Til, De Tulp en Flinty's en het in 2014 uitgevoerde onderzoek onder jongeren over de nieuwe accommodatie van Flinty's.

Jongerenwerkers (en soms vrijwilligers) peilen wel regelmatig, in meer persoonlijk contact, hoe invulling te geven aan activiteiten en wat kinderen en jongeren vinden van bepaalde activiteiten. DOCK maakt daarnaast nog gebruik van klankbordgroepen waar wensen geïnventariseerd worden.

9) In hoeverre maken organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd momenteel gebruik van elkaars accommodaties en in hoeverre is verdere uitwisseling van elkaars accommodaties in de toekomst wenselijk en mogelijk?

Onder de organisaties van het Samenwerkingsverband vindt uitruil van accommodaties voor activiteiten van het jongerenwerk en van kantoor- en spreekruimten slechts zeer beperkt plaats. Youth for Christ en Streetcornerwork lijken nog het meest gebruik te maken van accommodaties van partners van het Samenwerkingsverband. De grotere welzijnsorganisaties, Haarlem Effect en DOCK, maken alleen gebruik van elkaars ruimten voor gezamenlijke georganiseerde activiteiten of gezamenlijke overleggen (van het Samenwerkingsverband). Van het expliciete aanbod van Haarlem Effect en het Leger des Heils aan andere organisaties van het Samenwerkingsverband om bij Flinty's of het Jongeren Ontmoetingspunt kantoor te houden wordt niet/nauwelijks gebruik gemaakt. Verdere uitwisseling in de toekomst ligt niet direct in de lijn der verwachting. Organisaties opereren het liefst vanuit hun eigen organisatie en uitvalsbasis en indien een organisatie zelf accommodaties heeft ligt het meer voor de hand het gebruik daarvan te optimaliseren dan uit te wijken naar andere accommodaties. De verbetering van bepaalde praktische randvoorwaarden (bijv. inlogmogelijkheden op computers) kan mogelijk wel een (kleine) bijdrage aan verdere uitwisseling leveren.

10) In hoeverre maken organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd gebruik van de accommodaties van andere organisaties, zoals bijv. sportclubs en scholen, en in hoeverre is toename van dit gebruik in de toekomst wenselijk en mogelijk?

De mate waarin organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd gebruik maken van accommodaties van andere organisaties varieert. Als organisaties zelf accommodaties hebben zijn zij doorgaans minder geneigd deze te gaan huren bij sportaccommodaties en scholen en als dit gebeurt is het vaak op meer incidentele basis. Al zijn hierop wel enkele uitzonderingen, zoals de wekelijkse inloop van DOCK op het Haarlem College en het op meer regelmatige basis, in samenwerking met SportSupport, gebruiken van sportaccommodaties zoals gymzalen, en de samenwerking van Haarlem Effect met sportvereniging Onze Gezellen. Van de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd is STAD, die zelf geen vaste accommodaties heeft, de organisatie die het meeste gebruik maakt van accommodaties van anderen. Vaak kan STAD deze voor een goede prijs huren en is er sprake van sponsoring van het gebruik van een accommodatie. Hoewel een groter gebruik van sportaccommodaties en scholen door sommige geïnterviewden als wenselijk voor de toekomst wordt gezien, is de veronderstelling en soms ook ervaring dat sportverenigingen en schoolbesturen niet altijd staan te springen om hun accommodaties open te stellen voor bepaalde groepen jongeren.

11) Hoe tevreden zijn de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd over de geschiktheid van de accommodaties voor de door hen aangeboden activiteiten?

Over de gehele linie lijkt de kwaliteit van accommodaties voor jongerenwerk anno 2017 een stuk beter dan een aantal jaar geleden. Echter sommige accommodaties zijn beter geschikt voor het jongerenwerk dan andere en enkele accommodaties zijn hiervoor eigenlijk niet goed geschikt.

Van de accommodaties van de twee grote welzijnsorganisaties Haarlem Effect en DOCK lijken Flinty's, Delftwijk City en De Til (alle drie Haarlem Effect) en De Kleine Ringvaart (DOCK) het meest geschikt. Hoewel veel geïnterviewden stedelijk Jongerencentrum Flinty's een erg geschikt en mooi pand vinden, vinden sommigen dat de locatie het niet haalt bij de vroegere locatie aan het Prinsenvolkwerk. Jongeren moeten er een deur door, wat een drempel kan vormen, er is maar een beperkte buitenruimte en geen skatepark meer. Volgens een van de geïnterviewden is Flinty's (en ook De Til) wel uitnodigend van binnen, maar niet van buiten. Het advies is: zet de deur wagenwijd open en hang een groot bord op met daarop 'Jongerencentrum'. Duidelijk moet zijn wat er te doen is. Hoewel Haarlem Effect De Til een geschikte accommodatie vindt, dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat het heel donker is omdat er geen ramen zijn en de buitenruimte van binnen niet goed zichtbaar is.

De Tulp, ook van Haarlem Effect, heeft geen specifiek op jongeren toegespitste ruimte. Oorspronkelijk was een van de ruimtes op de bovenverdieping bedoeld als jongerenruimte, maar inmiddels zijn alle ruimtes multifunctioneel. Opgemerkt wordt dat er een ruimte is die door jongeren bijna altijd gebruikt kan worden, maar dat door eventuele geluidsoverlast en de ligging van de ruimte, dit niet of nauwelijks gedaan wordt als er een andere partij in het pand aanwezig is. De Horizon is volgens diverse medewerkers van DOCK eigenlijk niet goed geschikt, omdat er mensen boven de accommodatie wonen waardoor bepaalde activiteiten niet plaats kunnen vinden en tijden ook gelimiteerd zijn. De jongerenruimte in de Zuidparker (DOCK) is vrij sober, met een beperkt aantal faciliteiten voor jongeren en is beperkt geschikt voor andere activiteiten en externe verhuur.

Zowel het Leger des Heils als Youth for Christ zijn tevreden over de door hen gebruikte accommodaties en vinden deze goed geschikt voor de aangeboden activiteiten voor het jongerenwerk.

4.2 Aanbevelingen

Meer gemeentelijke sturing

Indien de gemeente de doeltreffendheid en doelmatigheid van de accommodaties van het jongerenwerk in de toekomst wil verhogen dan is meer sturing nodig, met name daar waar het gaat om accommodaties die gemeentebezet zijn. Vanuit de gemeente dient, in afstemming met het Samenwerkingsverband Jeugd en overige relevante organisaties zoals de politie en het Centrum voor Jeugd en Gezin, duidelijk beleid gevoerd te worden over voor welke specifieke doelgroepen de (vaste) accommodaties primair bedoeld zijn en voor welke doelgroepen andere vormen van jongerenwerk meer voor de hand liggen. De sturing dient helder en eenduidig te zijn vanuit de diverse bij het (accommodatiegebonden) jongerenwerk betrokken gemeentelijke afdelingen. Daarbij dienen duidelijke criteria en indicatoren te worden opgesteld die als maatstaf kunnen dienen voor de doeltreffendheid en doelmatigheid van het accommodatiegebonden jongerenwerk. Deze indicatoren kunnen vervolgens (ten dele) worden opgenomen in prestatieafspraken met het Samenwerkingsverband Jeugd, met name in de afspraken met de twee grote welzijnsinstellingen die gebruik maken van gemeentelijke accommodaties: Haarlem Effect en DOCK.

Opstellen toekomstvisie en plan van aanpak

Het verdient aanbeveling om, ondanks dat het accommodatiebeleid primair als eigen bedrijfsvoeringsverantwoordelijkheid van welzijnsinstellingen wordt gezien, als gemeente het voortouw te nemen in het opstellen van een overkoepelende toekomstvisie en plan van aanpak waarin het vergroten van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gebruik van accommodaties voor het jongerenwerk centraal staat. Hiermee wordt tegelijk invulling gegeven aan de nog openstaande opdracht uit de gemeentelijke nota *Herijking visie jongerenwerk* (2015) om te komen tot “een heldere visie en aanpak over de wijze waarop we de huisvesting voor jongerenactiviteiten in de toekomst vorm geven”. Daarbij dienen, naast de organisaties in het veld, ook de jongeren zelf betrokken te worden. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Flexibiliteit in het gebruik van accommodaties en aan te bieden activiteiten.
- Continuïteit qua openingstijden van accommodaties.
- Duidelijkheid over wie de doelgroep is van de accommodaties, de doelen, openingstijden, aangeboden activiteiten, resultaten en wijze van monitoring hiervan (met waar relevant een onderscheid tussen het stedelijk Jongerencentrum Flinty's en de jongerenaccommodaties met een wijkfunctie en een onderscheid tussen de verschillende stadsdelen).
- Samenwerking en afstemming tussen de partners van het Samenwerkingsverband Jeugd onderling en ook tussen deze partners en de politie en jeugdhulpverlening.
- Creativiteit wat betreft zowel het verhogen van de bezettingsgraad van bestaande accommodaties als het vinden van alternatieven, die soms simpeler en goedkoper zijn.

Verder lijkt het zinvol om als onderdeel van een op te stellen visie en plan van aanpak:

- in afstemming met Afdeling Vastgoed te verkennen in hoeverre er voor de minder c.q. niet goed geschikte accommodaties voor het jongerenwerk alternatieven voorhanden zijn en in hoeverre andere vormen van beheer en exploitatie in de toekomst wenselijk en mogelijk zijn als het gaat om jongeren- en welzijnsaccommodaties en het optimaliseren van het gebruik daarvan (bijv. via centraal beheer); en
- in afstemming met de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd, schoolbesturen en besturen van sportclubs, te inventariseren wanneer en onder welke voorwaarden meer gebruik van accommodaties van andere organisaties (zoals sportclubs en scholen) door het jongerenwerk mogelijk en wenselijk is.

In 2020 zal de aanbesteding van de sociale basisinfrastructuur opnieuw plaats vinden. Tegen die tijd zal gekeken moeten worden naar de mate waarin vooral de twee grote Haarlemse welzijnsorganisaties, Haarlem Effect en DOCK, erin slagen vorm te geven aan de benodigde veranderingen als gevolg van de transitie en transformatie in het sociaal domein en in hoeverre er daarnaast voldoende ruimte is en blijft voor (nieuwe) kleinere organisaties en nieuwe (creatieve) initiatieven. Idealiter is ruim voor die tijd een beleidsinhoudelijke visie over de accommodaties voor het jongerenwerk en een plan van aanpak opgesteld en is daarin ook aandacht voor de relatie met het ambulante jongerenwerk. Het lijkt overigens zinvol om zo een visie niet alleen op te stellen voor de jongerencentra en jongerenruimten in multifunctionele welzijnsaccommodaties, maar ook breder voor de multifunctionele welzijnsaccommodaties zelf en daarbij rekening te houden met de opgaven die er liggen vanuit de transitie en transformatie in het sociaal domein. Vermoedelijk hebben niet alleen jongerencentra en jongerenruimten in welzijnsaccommodaties te maken met aspecten als beperkte openingstijden, een lage bezettingsgraad, en een beperkt bereik van de doelgroep, maar (andere ruimten in diezelfde) welzijnsaccommodaties ook.

Registreren en monitoren gegevens

Ondanks dat jongeren- en welzijnswerkers vaak met ziel en zaligheid hun vak beoefenen dient regelmatig bekeken te worden of bepaalde accommodaties nog nuttig en noodzakelijk zijn en een duidelijke meerwaarde bieden ten opzichte van eventuele andere (minder kostbare) alternatieven. Daarbij is het aan te bevelen bepaalde gegevens voor een nader te bepalen periode nauwkeurig en op een eenduidige wijze te (laten) registreren en deze vervolgens te monitoren. Te denken valt aan cijfers over de kosten van accommodaties voor het jongerenwerk (specifiek toegerekend aan alleen het jongerenwerk), de openstelling voor jongerenwerk (bijv. aantal uur of aantal dagdelen per week, aantal middagen en avonden, al dan niet openstelling in het weekend en vakanties), de bezettingsgraad (in relatie tot kenmerken van een accommodatie zoals geschiktheid voor verhuur), de bezoekersaantallen (inclusief mate van bereik van de doelgroep) en de maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld vermindering van overlast in de stad), waarbij een goede toelichting op c.q. uitleg van de cijfers belangrijk is. Het gaat hier om gegevens die momenteel door de gemeente niet als sturingsgegevens worden opgevraagd en benut, maar die zinvolle informatie kunnen bieden over de doeltreffendheid en doelmatigheid van (gemeentelijke) accommodaties voor het jongerenwerk. Omdat cijfers echter niet alles zeggen is het aan te bevelen dat betrokken beleidsmedewerkers met enige regelmaat accommodaties en daar georganiseerde jongerenactiviteiten ook zelf bezoeken en in gesprek gaan met betrokken organisaties en jongerenwerkers als vorm van aanvullende- en achtergrondinformatie op de cijfers.

Aanbevelingen korte termijn

Vooruitlopend op het opstellen van een toekomstvisie en plan van aanpak is het de aanbeveling om op korte termijn de volgende punten op te pakken.

- Te komen tot een betere samenwerking en afstemming binnen de gemeente, daar waar het gaat om vraagstukken van optimaal gebruik van accommodaties voor jongerenwerk en de doelgroepen ervan.
- Te komen tot een eenduidige en duidelijke sturing en communicatie vanuit de gemeente richting de organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd en andere relevante organisaties wat betreft de doelgroepen van de accommodaties voor het jongerenwerk.
- Te komen tot een betere samenwerking tussen de organisaties in het veld (Samenwerkingsverband Jeugd, Centrum voor Jeugd en Gezin en politie) wat betreft het accommodatiegebonden jongerenwerk (o.a. uitwisseling van kennis en informatie over en weer en doorverwijzing) en te komen tot een in de stad op elkaar afgestemd, aansprekend aanbod, aan activiteiten.
- Een actueel en volledig overzicht op te stellen van de openingstijden van alle accommodaties voor jongerenwerk en de daar aangeboden activiteiten en dit op een toegankelijke wijze beschikbaar te stellen aan zowel de doelgroep van het jongerenwerk als organisaties in het veld (bijv. via een app en/of de door actualisatie van de website www.jonginhaarlem.nl) en het beheer voor langer tijd te beleggen.
- Te voorkomen dat jongeren voor een gesloten deur komen bij accommodaties voor jongerenwerk door bijvoorbeeld personele wisselingen en ziekte.
- Een pilot te houden met openstelling van één of meer accommodaties voor jongerenwerk van Haarlem Effect en/of DOCK in de weekends (en schoolvakanties).

Bij de uitwerking van de aanbevelingen op korte termijn is het belangrijk om daar waar relevant, naast de organisaties uit het veld, ook de jongeren zelf te betrekken.

Tot slot

Hoewel de focus van dit onderzoek de doeltreffendheid en doelmatigheid van de accommodaties van het jongerenwerk is en niet de doeltreffendheid en doelmatigheid van het jongerenwerk zelf, zijn deze in de praktijk niet geheel los van elkaar te zien. Accommodaties faciliteren het jongerenwerk. Meerdere geïnterviewden hebben er op gewezen dat het doeltreffend en doelmatig gebruik van accommodaties ook sterk beïnvloed wordt door de kwaliteit van de ingezette jongerenwerkers. Een van de geïnterviewden benadrukt dat jongerenwerk geen makkelijk vak is en de ene persoon zo'n rol veel meer op het lijf geschreven is dan een andere persoon. Hoewel gewaakt moet worden voor al te overspannen verwachtingen van jongerenwerkers, kunnen zij wel degelijk het verschil maken. Dat geldt overigens ook voor wijkagenten en jeugdhulpverleners. Het is dan ook aan te bevelen om in de uitwerking van een visie en plan van aanpak voor het accommodatiegebonden jongerenwerk (c.q. welzijnswerk) ook relevante inhoudelijke en personele aspecten van het jongerenwerk (c.q. welzijnswerk) mee te nemen.

BIJLAGE 1 JONGERENWERK IN ZAASTAD, ALKMAAR EN AMSTELVEEN

Tenminste drie gemeenten in Noord-Holland zijn er de laatste jaren, met wisselend resultaat, toe overgegaan om hun accommodaties voor het jongerenwerk (gedeeltelijk) te sluiten en het jongerenwerk anders vorm te geven: Zaanstad, Alkmaar en Amstelveen

In Zaanstad is gekozen voor het verzelfstandigen van buurthuizen, waar naast andere doelgroepen ook jongeren gebruik van kunnen maken. Afhankelijk van de vraag van jongeren wordt gekeken welke accommodatie daarbij past. Door deze nieuwe werkwijze lijken accommodaties beter te worden gebruikt en een hogere bezetting te hebben. Een meer uitgebreide evaluatie van deze nieuwe wijze van werken wordt voor het eind van 2017 verwacht.

Gemeente Alkmaar is gestopt met het subsidiëren van accommodatiegebonden en ambulante jongerenwerk en heeft in plaats daarvan ingezet op bewonersondernemingen. Van het budget voor jongerenwerk is een derde bezuinigd, een derde naar sport in de wijk gegaan en een derde naar extra projecten. De meeste bewonersondernemingen hebben nu accommodaties en de meeste hebben ook activiteiten voor jongeren. Echter het accommodatiegebonden jongerenwerk en het ambulante jongerenwerk zoals Alkmaar dat kende is verdwenen, als gevolg van het moeten betalen van marktconforme huur en het door bewoners bepalen van wat er aangeboden wordt. Op projectbasis verschaft de gemeente nu extra subsidie daar waar sprake is van erge overlast van groepen jongeren. Een vast ambulante aanspreekpunt wordt echter gemist. De verwachting is dat het nieuwe college/de nieuwe gemeenteraad in 2018 mogelijk weer voor een andere inrichting gaat kiezen.

Gemeente Amstelveen is vanuit kostenperspectief en ontevredenheid over de uitvoering van het jongerenwerk gestopt met het aanbieden van locatiegebonden jongerenwerk. Er is voor gekozen om jongerenwerkers en jeugdhulpverleners zelf in dienst te nemen en in principe alleen ambulante jongerenwerk aan te bieden. Er is nog één kleine locatie maar die wordt alleen gebruikt voor individueel jongerenwerk op afspraak. Voor zover groepsactiviteiten aangeboden worden, worden deze afgestemd op de wens van jongeren. Hier is geen vast programma voor en dus ook geen vaste accommodatie. Een voorbeeld van een groepsactiviteit die de gemeente Amstelveen eenmaal per jaar aanbiedt is een kosteloze survivalweek.

BIJLAGE 2 GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN

Gemeente Haarlem, *Welzijnswerk klaar voor de toekomst*. Haarlem, 2009.

Gemeente Haarlem, *Haarlem Maatschappelijk op de Kaart. Visie op de ruimtelijke structuur van maatschappelijke voorzieningen 2010-2020*. Haarlem, juli 2010. (registratienummer: 2010/288562)

Gemeente Haarlem, *Huurovereenkomst voor gebouwd onroerend goed anders dan woonruimte of middenstandsruijnte*. Huurovereenkomst opgesteld t.b.v. de bedrijfsruimte aan de Bijvoetstraat 5 aan huurder Stichting DOCK Haarlem. Contractnummer: 2010/0147.

Gemeente Haarlem Stadszaken/JOS, *Jongerenwerk: toekomstgericht in Haarlem*. Haarlem, 2011.

Gemeente Haarlem, *Subsidiesystematiek in Haarlem. Kaderstellende nota*. Haarlem, 2012.

Gemeente Haarlem, *Uitwerkingsplan Reorganisatie afdeling Vastgoed. Vastgoed (her)bouw(d)/t*, Haarlem, 29 november 2012.

Gemeente Haarlem, *Strategisch Vastgoed*. Haarlem, 2012. (registratienummer: 2012/418433).

Gemeente Haarlem, *Inrichtingsprincipes ten behoeve van prestatieverbetering op maatschappelijk vastgoed*. Haarlem, 2012. (registratienummer: 2012/448347)

Gemeente Haarlem, *Transitie Sociaal Domein, kadernota Samen voor Elkaar*. Haarlem, 2012.

Gemeente Haarlem, *Nota verhuurbeleid Gemeente Haarlem*. Haarlem, 14 oktober 2013.

Gemeente Haarlem, *Nota Paracommercie 2014*. Haarlem, 2014.

Gemeente Haarlem, Informatienota Herijking visie jongeren en straathoekwerk. Haarlem, 2015. Inclusief bijlage: *Herijking visie jongerenwerk*. (registratienummer: 200574)

Gemeente Haarlem, Collegebesluit Transformatieprogramma sociaal domein. Haarlem, 2015. Inclusief bijlage: *Transformatieprogramma Sociaal Domein Haarlem*. (registratienummer: 2015/168421).

Gemeente Haarlem, *Beschikking verlening subsidie basisinfrastructuur sociaal domein 2016-2019 en aandeel taakstelling jongerenwerk Stichting DOCK* (brief van 16 december 2015) en Haarlem Effect. Brief d.d. 17 december 2015.

Gemeente Haarlem, *Bijstelling subsidie Basisinfrastructuur 2016-2019 per 2017 Stichting DOCK en Haarlem Effect*. Brief d.d. 6 december 2016.

Gemeente Haarlem, *Integrale Veiligheid en Handhaving Haarlem 2017. Actieprogramma*. Haarlem, december 2016.

Gemeente Haarlem, *Stand van zaken Aanpak Jeugd Haarlem*. Brief aan de leden van de commissie Bestuur d.d. 1 februari 2017.

Leent, M. van, *Exploitatie vaak struikelblok*. In: Facility Magazine 22 januari 2013.

Noorda en Co jeugdzaken en maatschappelijke vragen, *Doelgroepanalyse en meetbare indicatoren welzijnswerk Haarlem*. Amsterdam, december 2009.

Noorda en Co jeugdzaken en maatschappelijke vragen, *Jongerenwerk in Haarlem. Bouwstenen meerjarenplan professioneel jongerenwerk 2010-2013*. Amsterdam, 2009.

- Rekenkamercommissie Haarlem, *Radeloos, Reddeloos Radius. Over de teloorgang van een welzijnsorganisatie en de rol van de gemeentelijke subsidiegever*. Haarlem, april 2008.
- Roorda, Willemijn, Lotte Loef en Jolien Terpstra m.m.v. Bram van Dijk, *Risico- en criminele jongeren in Haarlem. Achtergronden en aanbod*. Amsterdam: DSP- groep BV, 21 april 2010
- Samenwerkingsverband Jeugd Haarlem, *Prestatieplan 2016-2019 'Samenwerkingsverband Jeugd'*, 14 januari 2016.
- Samenwerkingsverband Jeugd Haarlem, *Rapportage 2016 & Uitvoeringsplan 2017*. April 2017.
- Samenwerkingsverband Jeugd, Haarlem, *Evaluatie organisatie Samenwerkingsverband Jeugd*. Haarlem, april 2017.
- Schönau, Wicher F., *Inzicht in maatschappelijk vastgoed ontbreekt volledig. Gemeente Eindhoven is niet de enige die zijn zaakjes niet op orde heeft*. In: *Facilitair*, nr. 384, week 47 2013.
- Schönau, W.F, M. Rodenburg en W. van den Bergh, *Onderzoek naar maatschappelijk vastgoed. Rekenkamercommissie Haarlemmermeer*. Twynstra Gudde, 19 maart 2015.
- Stilma E., *Jeugdorganisaties voetballen met jongeren tijdens de ramadan*. In: *De Haarlemmer*, woensdag 28 juni 2017.
- Stuur L., *Buurthuis grootste wens jeugd Europawijk*. In: *Haarlems Dagblad* 23-6-2017.
- Veuger, J. et al., *Barometer Maatschappelijk vastgoed 2016: Onderzoeken, trends en ontwikkelingen in zorgvastgoed en gemeentelijk vastgoed*. Groningen, 2016

BIJLAGE 3 GEINTERVIEWDE PERSONEN

Gemeente Haarlem

- Jeroen van Spijk, Wethouder (D66), portefeuille: Ruimtelijke Ontwikkeling en Monumenten, MRA, Financiën, Dienstverlening en Burgerparticipatie
- Jur Botter, Wethouder (D66), portefeuille: Welzijn en Volksgezondheid, Cultuur en Vastgoed
- Merijn Snoek, Wethouder (CDA), portefeuille: Jeugd, Onderwijs en Sport
- Nanda Hagedoorn, hoofd afdelingsmanager Sociaal Domein
- Martin Jonker, concerncontroller
- Conny Laan, afdelingshoofd afdeling Jeugd Onderwijs en Sport
- Esther Oortwijn, senior beleidsmedewerker afdeling Jeugd Onderwijs en Sport
- Fred Vonk, beleids-/accountmedewerker afdeling Jeugd Onderwijs en Sport
- Tijn Wierda, beleids-/accountmedewerker afdeling Jeugd Onderwijs en Sport
- Frank van Hattem, senior beleidsmedewerker afdeling Wonen, Welzijn, Gezondheid en Zorg
- Wim Westerhof, beleidsadviseur afdeling Wonen, Welzijn, Gezondheid en Zorg
- Jan Kappers, hoofd a.i. afdeling Vastgoed
- Ciska Smits, accountmanager afdeling Vastgoed
- Silvana van Doorne-Jurada, veiligheidsmanager afdeling Veiligheid & Handhaving
- Merijn van der Werff, senior onderzoeker afdeling Data, Informatie en Analyse

Samenwerkingsverband Jeugd

- Robin Rubin, algemeen manager Stichting Talent And Dreams (STAD)
- Lodewijk de Rooter, manager Haarlem Effect
- Sylvia van de Wetering, manager Haarlem Noord en Haarlem Oost bij DOCK
- Petra Klaassen, jongerenopbouwwerkster en medewerkster sociaal wijkteam bij DOCK
- Joost van Hienen, teamleider Streetcornerwork Haarlem
- Salem el Idrissi, veldwerker Streetcornerwork Haarlem Schalkwijk
- Thomas Witteveen, veldwerker Streetcornerwork Haarlem Centrum en Zuidwest
- Linda van Berkel, manager primair proces Leger des Heils, Noord-Holland
- Lidewijde van 't Hof, afdelingsmanager Leger des Heils regio Haarlem
- Arjo Barth, teamleider Youth for Christ Haarlem
- Hans Luttik, coördinator Geloven in de Stad (interkerkelijke samenwerking Haarlem) en 'bestuursfunctie/voorzitter' Youth for Christ

Overig

- Marion van der Vegt, bestuurslid Rebus
- Jerry Buitendijk, directeur SportSupport
- Niels Knijn, operationeel expert thema jeugd politie Haarlem
- Albert Mulder, manager Centrum voor Jeugd en Gezin Kennemerland

Aanvullend op de geïnterviewde personen is nog informatie verkregen via diverse gemeentelijke medewerkers, jongerenwerkers (via een kort gesprek tijdens het bezichtigen van diverse accommodaties), vertegenwoordigers van organisaties van het Samenwerkingsverband Jeugd (voor aanvullende informatie op de gehouden interviews) en contactpersonen bij gemeente Alkmaar, Amstelveen en Zaanstad (via een telefonisch gesprek over het (gedeeltelijk) sluiten van accommodaties voor jongerenwerk).

BIJLAGE 4 DIVERSE CIJFERS OVER HAARLEMSE JONGEREN

Diverse cijfers over Haarlemse jongeren naar stadsdeel en voor Haarlem totaal

	Centrum	Zuid-West	Noord	Oost	Schalkwijk	Haarlem totaal
Totaal aantal inwoners (2017) ²⁶	13.821	34.330	56.188	21.845	33.018	159.202
Aantal jongeren 12-17 jaar (en % van totale bevolking) (2017) ²⁷	483 (3,5%)	2.477 (7,2%)	3.712 (6,6%)	1.103 (5,0%)	2.084 (6,3%)	9.859 (6,2%)
Aantal jongeren 18-24 jaar (en % van totale bevolking) (2017) ²⁸	1.182 (8,6%)	2.475 (7,2%)	3.971 (7,1%)	1.577 (7,2%)	2.477 (7,5%)	11.682 (7,3%)
% aandachtsleerlingen van het totaal aantal basisschoolleerlingen (2016) ²⁹	1,9%	6,4%	3,3%	13,5%	20,1%	7,5%
% jongeren < 27 jaar niet werkende werkzoekenden als % van de bevolking van 15-27 jaar (2016) ³⁰	1,9%	1,3%	2,1%	3,5%	5,1%	2,8%
% huishoudens 3 jaar of langer op sociaal minimum (115%) (2013) ³¹	6%	5%	5%	12%	12%	7%
Totaal aantal meldingen jeugdoverlast bij gemeente en politie (2016) ³²	311	321	404	229	576	1.883
% Haarlemmers dat aangeeft dat overlast van groepen jongeren vaak voorkomt (2016) ³³	24%	8%	11%	17%	28%	16%
% leerlingen van 2 ^e en 4 ^e klas van regulier voortgezet onderwijs dat gepest wordt op school (2013-2014) ³⁴	8%		9%	11%	14%	10%
% leerlingen van 2 ^e en 4 ^e klas van regulier voortgezet onderwijs dat psychosociale problemen heeft (2013-2014) ³⁵	12%		13%	18%	15%	14%
% leerlingen van 2 ^e en 4 ^e klas van regulier voortgezet onderwijs dat zich (fysiek) gezond voelt (2013-2014) ³⁶	84%		84%	80%	83%	83%
% leerlingen van 2 ^e en 4 ^e klas van regulier voortgezet onderwijs dat lid is van sportvereniging (2013-2014) ³⁷	83%		74%	51%	54%	70%
% leerlingen van 2 ^e en 4 ^e klas van regulier voortgezet onderwijs dat < 5 dagen ontbijt (2013-2014) ³⁸	9%		10%	25%	27%	15%

Bron: Gemeente Haarlem, afdeling Data, Informatie en Analyse

²⁶ Bron: Gemeente Haarlem, BRP.

²⁷ Bron: Gemeente Haarlem, BRP.

²⁸ Bron: Gemeente Haarlem, BRP.

²⁹ Bron: G4net Zuid-Kennemerland. Aandachtsleerlingen op basisscholen, m.u.v. speciaal onderwijs. Vraag om definitie staat uit bij DIA

³⁰ Bron: UWV. N.b. het daadwerkelijke percentage niet werkende werkzoekenden ligt vermoedelijk hoger, bij het UWV staan jongeren zonder recht op een uitkering niet ingeschreven als niet werkend werkzoekend..

³¹ Bron: CBS (RIO)

³² Bron: Politie Zuid-Kennemerland.

³³ Bron: Gemeente Haarlem, Omnibusonderzoek 2016

³⁴ Bron: GGD Kennemerland, EMOVO Jeugdmonitor 2013-2014, in het onderzoek zijn de stadsdelen Centrum en Zuid-West door de GGD samengevoegd

³⁵ Bron: GGD Kennemerland, EMOVO Jeugdmonitor 2013-2014, in het onderzoek zijn de stadsdelen Centrum en Zuid-West door de GGD samengevoegd

³⁶ Bron: GGD Kennemerland, EMOVO Jeugdmonitor 2013-2014, in het onderzoek zijn de stadsdelen Centrum en Zuid-West door de GGD samengevoegd

³⁷ Bron: GGD Kennemerland, EMOVO Jeugdmonitor 2013-2014, in het onderzoek zijn de stadsdelen Centrum en Zuid-West door de GGD samengevoegd

³⁸ Bron: GGD Kennemerland, EMOVO Jeugdmonitor 2013-2014, in het onderzoek zijn de stadsdelen Centrum en Zuid-West door de GGD samengevoegd